

Samnanger kommune

Årsmelding 2011

Samnanger

der du vil leva og bu

Hovudmål i kommuneplanen

- 💧 Samnanger kommune skal vera eit attraktivt og livskraftig samfunn for alle innbyggjarane
- 💧 I Samnanger skal det finnast attraktive og varierte bustadtilbod
- 💧 Samnanger kommune skal vera ein aktiv samarbeidspart med næringslivet for å styrkja eksisterande verksemder og for å få etablert nye arbeidsplassar
- 💧 Samnanger kommune sin innsats innan infrastruktur skal gje eit godt, trygt og framtidsretta tilbod
- 💧 Samnanger kommune skal vera ein funksjonell og handlekraftig organisasjon
- 💧 Gjennom aktiv marknadsføring skal Samnanger gjerast kjent

Innholdsoversikt

	Side
Politisk styring og aktivitet	3
Utvikling i folketallet	6
Administrativ organisering	8
Generelle merknader til kommunerekneskapen drift	9
Investeringsrekneskapen	18
Samnanger samanlikna med andre – KOSTRA- statistikk	21
Personalstatistikk	25
Kommentarar til dei einskilde tenesteområda	28
Sentrale styringsorgan og fellesutgifter	29
Næring	31
Kyrkja	34
Pleie og omsorg	35
Sosial og helse	40
Teknisk eining	44
Barn og unge	50
Skule	51
Barnehage	60
Kultur	62

Politisk styring og aktivitet

I 2011 var det val til kommunestyret, og med det vart det skifte på medlemmane i kommunestyret og i dei ulike utvala. Det nye kommunestyret konstituerte seg 20.10.11. Personal- og økonomiutvalet skifta namn til formannskapet, og det vart utvida frå 5 til 7 medlemmer. Tal medlemmer i utval for oppvekst og omsorg vart redusert frå 7 til 5. Både ordførar Marit Aase Aksnes (Krf) og varaordførar Brigte Olav Gåsdaal (Ap) vart attvalde.

Det nyvalde kommunestyret

Parti/gruppe	Tal medlemmer1	Gruppeleiar
Arbeidarpartiet	6	Brigte Olav Gåsdaal
Kristeleg folkeparti	4	Sigmund Dyrhovden
Bygdalista	3	Øyvind Strømme
Senterpartiet	2	Øyvind Røen
Framstegspartiet	4	Gunnar Bruvik
Høgre	2	Eva Hellevang

Fordeling av leiarverv og nestleiarverv i utval, råd og nemnder

Utval / råd	Leiar	Nestleiar
Formannskapet	Marit A. Aase, Krf	Bright Olav Gåsdal Ap
Naturutvalet	Øyvind Strømmen B	
Utvalet for oppvekst og omsorg	Eva Hellevang H	Liv Berit Kvernes Befring Ap
Kontrollutvalet	Jens Harald Abotnes Krf	Hans Solberg Sp
Eldrerådet	Bright Olav Gåsdal	
Rådet for personar med nedsett funksjonsevne	Gunnar Utskot	
Viltnemnda	Jon Magne Bogevik	

Politisk arbeid

I kommuneplanen er to av delmåla knytta opp mot politisk aktivitet.

ei funksjonell politisk organisering

I samband med val til kommunestyre var det ei vurdering om dagens måte å organisera den politiske verksemda på var funksjonell og føremålstenleg. Det vart ikkje trekt anna slutning enn at ein skulle halda fram med same tal representantar i kommunestyret som tidlegare og at formannskapet skulle utvidast til 7 representantar. Føremålet med det var primært at alle parti/grupperingar ville då vera representert i formannskapet. Ut frå prinsippet om at det var dei faste kommunestyrerepresentantane som skulle sitja i utvala, førte det til at utval for oppvekst og omsorg var redusert med to til 5. Ut over dette er det gitt opning for at gjeldande politisk organisering skal sjåast på i løpet av perioden.

eit aktivt folkestyre og engasjerte innbyggjarar

Som ledd i arbeidet med å evaluera felles legevakt med Os vart det gjennomført ei spørjeundersøking blant brukarane. Dette var ein vesentleg del av beslutningsgrunnlaget til politikarane. Gjennom valkampen kom sjølvsagt politikarane i dialog med innbyggjarane i. I tillegg var det fleire folkemøte knytt til BKK sin konsesjonssøknad for Samnangervassdraget.

Tilhøyrarar då kommunestyret handsama konsesjonssak

Aktiviteten i utvala

Som vedlegg til meldinga ligg ein oversikt over kva saker dei ulike utvala har handsama i 2011. I tillegg til dei som er lista opp, har det i utvala og vore uformelle diskusjonar om aktuelle tema .

Oversikt over aktiviteten til dei faste utvala og kommunestyret i 2007 - 2010

Utval	2011		2010		2009		2008		2007	
	Møte	Saker	Møte	Saker	Møte	Saker	Møte	Saker	Møte	Saker
Kommunestyret	8	76	7	66	6	63	6	44	8	79
Natur	9	81	6	64	6	54	7	65	8	71
Oppvekst og omsorg	6	26	6	26	6	27	6	25	6	22
Personal/økonomi/ formannskap	9	61	7	60	12	76	14	64	11	22
Administrasjonsutval	3	10	4	12	4	11	10	18	4	2

Kommunestyret

I år med kommunestyreval er det vanleg med fleire møte og sjølvstøtt fleire saker sidan det skal veljast personar til ei rekke verv. Også i 2011 var det fleire saker knytt til kraftutbygging. Det vart gitt uttale til BKK sin konsesjonssøknad for Samnangervassdraget og til North Connect si oppstartmelding om planar for ilandføring av kabel mellom England og Noreg. Planprogram for småkraftplan i Samnanger vart vedteken. Skuleskyss for barn som bur mindre enn 2/4 km frå skulen vart ei vanskeleg sak for politikarane. Kostnaden vart vesentleg høgare enn forventa første gangen dei fatta vedtak i denne saka. Ei anna sak som m.a. kom opp som fylgje av auka kostnad var drift av førstehjelpsbilen.

Naturutvalet

I tillegg til arbeidet med ordinære saker som byggje-, delings- og dispensasjonssaker, har utvalet arbeid med områdeplan for Bjørkheim, kystsonenplanen og planprogram for småkraftplan. Særleg krevjande var arbeidet med kystsonenplan med mange innspel og motsegner. I det heile har utvalet ofte problematiske saker knytt til arealdisponering i strandsona.

Utvalet for oppvekst og omsorg

OO-utvalet er oppnemnde til å vera styringsgruppe både for utbygginga ved barneskulen og ved sjukeheimen og for plan for folkehelse. Utvalet har vesentleg færre formelle saker enn dei andre utvala, men dei har ofte drøftingar knytt til prinsipielle spørsmål innan fagområda skule, pleie- og omsorg, sosial / helse og kultur. Av denne type saker kan nemnast plan mot mobbing, tenestetilbodet i pleie og omsorg og strategiplan for skulane.

Personal- og økonomiutvalet/formannskapet

Arbeidet med økonomiplan var krevjande ikkje minst sidan kommunen har sett i gang store utbyggingstiltak som er lånefinansiert. Det har og vore utfordrande å handtera drifta i 2011 då me fekk uventa store utgifter innan pleie og omsorg. Det vart og bestemt (og gjennomført) at politikarane i Samnanger skal vera ”digitale”.

Administrasjonsutvalet - det partssamansette utvalet (medlemmene i formannskapet saman med representantar for dei tilsette) drøfta i 2011 fleire sentrale problemstillingar som personalpolitiske retningslinjer og etikk.

Ungdomsrådet

I Ungdomsrådet sit det no ungdomar som er valde mellom ungdomsskuleelevane i tillegg til ungdomar som har gått ut frå ungdomsskulen. Ungdomsrådet har i 2011 hatt få møte. Skal rådet få den plassen det fortener må det lagast betre rutinar og dei må sikrast betre oppfølging i kommuneorganisasjonen både politisk og administrativt.

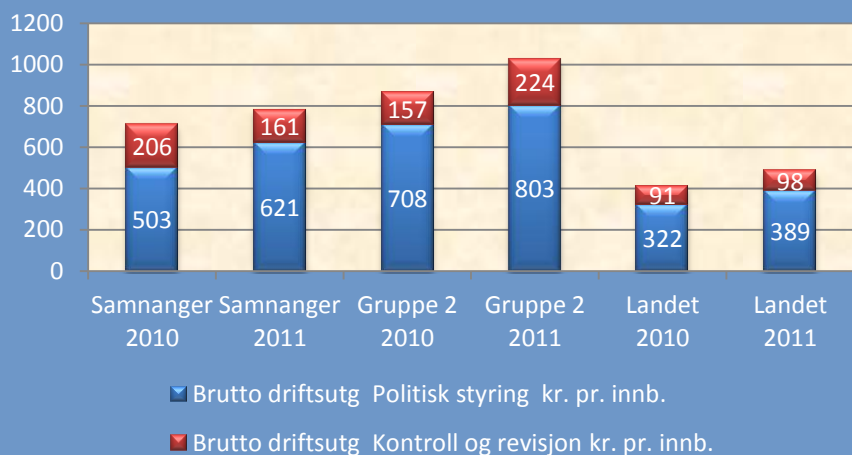
Det siste merknaden gjeld også for rådet for personar med nedsett funksjonsevne. Ved nyval ga det sitjande rådet tilbakemelding om at det vart for lite brukt og at dei måtte knytast meir opp mot kommunestyret og sentraladministrasjonen.

Ressursbruk

KOSTRA-statistikken gir oss slik informasjon:

Samnanger ligg lågare enn gruppe 2, men vesentleg høgare enn landsgjennomsnittet. M.a. gjennomføring av kommune- og fylkesvalet bidrar til ein vesentleg auke i utgiftene frå 2010 til 2011. Dette gjeld sjølvstags for alle kommunane.

Brutto driftsutgifter til politisk styring, kontroll og revisjon - kroner pr. innbyggjar

2417

Folketalsutvikling

I løpet av 2011 kunne med notera at me hadde passert 2400 innbyggjar. Det er eit mål for Samnanger kommune å verta fleire innbyggjarar. Frå 2001 har Samnanger hatt ein samla folketalvekst på 3,15 %. Dvs. knapt 0,3 % pr. år. Ser me heile perioden under eitt er dette langt lågare enn både landsgjennomsnittet og snittet for kommunane i Hordaland. Men veksten vår i 2011 ligg over gjennomsnittet.

Som for tidlegare "gode" år er det innvandring som utgjer skilnaden. I 2011 var fødselstalet på det "normale", medan det var relativt sett få døde. Innanlands flyttingar var i balanse, men det kom 15 fleire tilflyttarar frå utlandet enn det flytta ut. Berre eit par av dei kom som flyktingar.

Utvikling i folketalet i Samnanger

Oversikt over utviklinga i folketalet i 2005 – 2011

år	fødde	døde	Innflytting	utflytting	endring	folketal	%-vis endring
11	27	19	109	93	23	2417	0,96
10	24	16	102	91	19	2394	0,80
09	32	34	101	106	-4	2375	-0,16
08	42	23	62	98	-17	2379	-0,71
07	29	22	121	85	43	2396	1,83
06	29	28	99	90	12	2353	0,51
05	22	23	104	85	19	2341	0,82

Det kan koma korrigeringar i etterkant slik at ikkje alle summeringane er korrekte for det einkilde år.

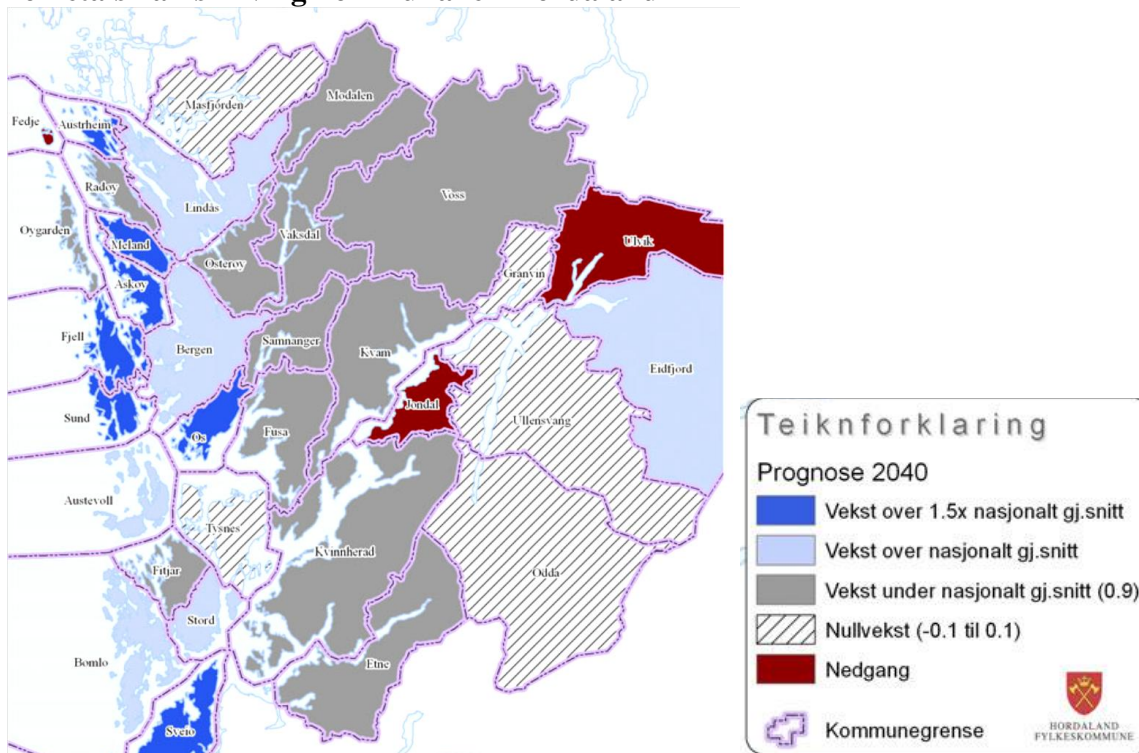
SSB utarbeider prognosar for utviklinga i folketalet. Grunnlaget for framskrivinga er veksten nasjonalt. Dei vurderer desse fire komponentane; fruktbarheit, levealder, innanlands flytting og netto innvandring. I tabellen under har me sett inn to alternative prognoser, den eine middels vekst og den andre er høg vekst med unnatak av kriteria for netto innvandring der den er sett til middels. Avviket mellom desse utgjer i 2040 259 fleire innbyggjarar med høg prognose.

Prognose	2011	2012	2015	2020	2025	2030	2040
MMMM	2394	2400	2443	2507	2568	2603	2598
HHHM	2394	2402	2460	2544	2638	2727	2857

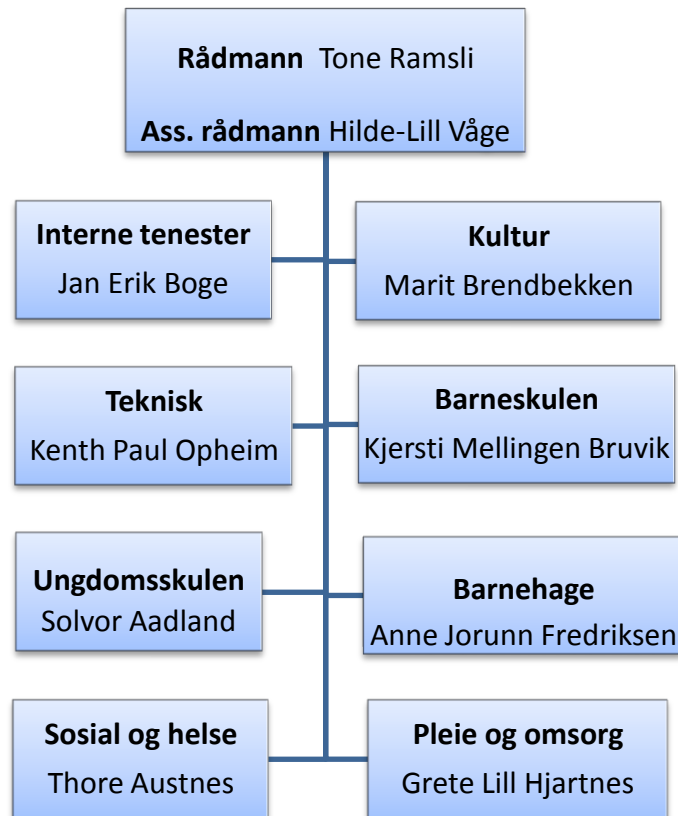
Det er klart at for Samnanger vil lokale tilhøve slå ut. Me veit t.d. at dei åra me har teke mot flyktningar har veksten vår vore vesentleg større enn i andre år. Tilgang på byggjeklare tomter kan vera ein annan forklaringsvariabel gitt høg vekst i eit år. Det som er viktig med denne type prognose er å sjå utviklinga over tid. Samfunnsplanlegging handlar om å vera i stand til å tilretteleggja for utvikling over tid, og slik kan denne type statistikken hjelpa oss med tanke på dimensjonering av tenestene. I underlagsmateriale ligg det mykje detaljert informasjon om tal personar. Me kan få tal heilt ned i eittårsklassar.

I Hordaland er det i hovudsak nabokommunane til Bergen som har vekst over gjennomsnittet. Fleire er forventa å få til dels stor vekst framover. Sjølv om ein i denne prognosen forventar ein mindre vekst enn gjennomsnittet for Samnanger, kan me ha grunn til å tru at denne veksten kan verta høgare enn det som denne prognosen viser. Dersom dette skal skje, må tiltak som generer vekst prioriterast av kommunen.

Folketalsframskriving kommunane i Hordaland

Administrativ organisering.

Det var ikkje endringar i leiinga i Samnanger kommune i 2011, men kultursjefen sa opp stillinga si og slutta i februar 2012. Store delar av staben har lang fartstid i Samnanger, det gir eit godt grunnlag for dei mange vanskelege oppgåvene som skal løysast.

GENERELLE MERKNADER

til kommunerekneskapen og til den økonomiske utviklinga

Også for 2011 kan me leggja fram ein rekneskap med eit positivt resultat. Det er likevel all grunn til å stilla kritiske spørsmål til ressursbruken. Delar av forbruket i 2011 vart betalt med oppsparde midlar – disposisjonsfondet til ressurskrevjande brukar og øyremerkja fond til auka tilskot til privat barnehage.

Samnanger har både større driftsinntekter og driftsutgifter enn dei fleste andre kommunar. Med dei utfordringane me står føre bør det tilseia at det er mogleg og forsvarleg å redusera drifta for å få plass til desse.

Omlegging av økonomisystemet krov mykje av tida til interne tenester. Fokus vart sett på å betala rekningar i tide og få utbetalt løn. Nytt system gjorde det også krevjande for dei budsjettansvarlege å fylgja med på forbruket, og me hadde i store delar av 2011 ikkje godt nok verktøy til å laga gode økonomirapportar

Rekneskapen vert lagt fram med eit mindreforbruk på
kr 2,4 mill

Oppsummert kan me seia at mindreforbruket (overskotet) skuldast:

Mindreforbruk einingane	kr 0,5 mill
Ekstra ordinære inntekter einingane	kr 0,9 mill
Netto rente	kr 0,4 mill
Bruk av premiefond (pensjon)	kr 0,7 mill
Premieavvik	kr 0,2 mill
Konsesjonskraft	kr -0,7 mill
Urealisert gevinst aksjar	kr 0,2 mill

Inntekt frå skatt og rammeoverføring vart i 2011 som i revidert budsjett. Det vart føreteke budsjettendring då det vart klart at fordelinga mellom rammetilskot og skatteinntekt ikkje vart som føresett i opphavleg budsjettet. I tillegg viste prognosane at kommunen kom til å få inn ca kr 1,2 mill. meir enn opphavleg budsjett.

Skatteinngangen er i 2011 kr 1,46 mill. lågare enn i 2010 og rammetilskotet er kr 23,3 mill. høgare. Den store auken i rammetilskotet skuldast først og fremst at det tidlegare øyremerka tilskotet til barnehagar frå 2011 er ein del av rammetilskotet. Auken skuldast og at det frå staten si side er ei tilsikta vridning frå skatt mot ramme. Dette vert oppnådd ved at skatteøret til kommunane vert sett ned og at redusert skatteinntekt vert kompensert med auka rammetilskot.

	Rev.budsjett	Rekneskap	
Skatteinntekter	51 752 000	51 690 516	
Rammetilskot inkl. innt.utjamning	67 979 000	68 046 102	
Samla	119 731 000	119 736 618	5 618

Kommunar med skatteinntekt under landsgjennomsnittet får kompensert gjennom inntekts-utjamning med 60 %, og kommunar over landsgjennomsnittet får ikkje behalda all skatte-inntekta sjølv. I 2011 låg skatteinngangen vår på 94,9 % av landet og fekk kompensert for dette med kr 0,8 mill. Kommunen enda då på 96,5 % av landsgjennomsnittet. I 2010 var denne prosenten på 96,4 %. Ei anna årsak til den store auken er at fordelingsnøklane for rammetilskot vart endra for 2011, noko som slo positivt ut for Samnanger.

Einingane sine økonomiske resultat rekna ut frå driftsinntekter og -utgifter

	Revidert budsjett		Rekneskap		Avvik drift	Avvik finans	Sum avvik
	Inntekter	utgifter	Inntekter	utgifter			
Pleie/ omsorg	7 059	53 165	10 353	57 149	-690	-17	-707
Sosial og helse	3 385	18 311	5 228	19 112	1 042	-73	969
Barnehage	2 773	17 160	3 190	17 498	79	0	79
Kultur	1 809	5 840	2 628	5 971	688	-603	85
Barneskule	2 504	19 066	3 072	19 080	554	0	554
Ungdomsskule	650	11 452	785	11 602	-15	-19	-34
Teknisk	12 678	21 932	14 345	23 877	-278	408	130
Stab	839	13 562	1 185	12 864	1 044	-744	300

(meirforbruk -/ mindreforbruk +)(tala i 1.000 kr)

Pleie og omsorg. Resultat : meirforbruk kr 707 000. Det vart gjort fleire endringar på budsjettet i løpet av 2011. I april fekk PLO tilført kr 2,6 mill pga at refusjonsordningar for ressurskrevjande brukarar har ei øvre aldersgrense på 67 år. Dette var ikkje kommunen klar over ved budsjettvedtaket i desember 2010. I juni ombudsjetterte PLO frå heimetenesta til funksjonshemma med kr 295 000 pga auka utgifter til avlasting, og eininga fekk i tillegg budsjettet styrka med ytterlegare med kr 75 000.

Ved budsjettkontrollen i september var det klart at det var store avvik på lønn. Avviket skuldast delvis at det var budsjettert med for låge utgifter til vikar og delvis at sjukefråværet for 2011 var høgt. Eininga fekk tilført ytterlegare kr 2 mill, men fekk likevel eit meirforbruk totalt på kr 707 000. Leige av personell og løn med fråtrekk av sjukelønsrefusjon utgjør kr 1,3 mill. Andre driftsutgifter har eit meirforbruk på kr 0,5 mill. PLO har fått kr 1,1 mill meir i refusjonar, tilskot og inntekter enn budsjettert. Sjukeheimen har eit meirforbruk på kr 0,98 mill.

Sosial og helse. Resultat: mindreforbruk kr 969 000. Det positive resultatet er i stor grad knytt til ekstraordinær tilskot til busetting av flyktningar. Det vart i november 2011 sendt ein søknad til IMDI (Integrerings- og mangfoldighetsdirektoratet) for å få dekkja ekstraordinære utgifter kommunen har hatt i samband med busetting av flyktningar i perioden februar 2010 – februar 2012. Med bakgrunn i tilbakemeldingar og tilsegn som er komne, er det bokført eit krav på IMDI på kr 1,3 mill. Sosialkontoret har hatt eit mindreforbruk på kr 490 000 pga lågare sosialhjelpsutbetalingar enn budsjettert. Barnevern har hatt meirutgifter på kr 1 mill og ved flyktningkontoret er resultatet eit mindreforbruk på 1,5 mill som i hovudsak skuldast kravet på IMDI. Helsetunet, inkludert førstehjelpsbil, går i balanse.

Barnehage. Resultat: mindreforbruk kr 79 000. Utgifter kommunen har til kommunale barnehagar vil, med unnatak av styrka tilbod, direkte påverka tilskotet kommunen betalar til private barnehagar. Tilskotet til private barnehagar vart vesentlege større enn budsjettert. Delar av dette er finansiert med bruk av barnehagefond.

Kultureininga. Resultat: mindreforbruk kr 85 000. Kultureininga har i 2011 hatt ansvaret for svært mange prosjekt. Nokre av desse er avslutta i 2011 og nokre er overført til 2012. Totalt sett er kr 750 000 avsett til fond for bruk i 2012. Biblioteket har i 2011 hatt eit meirforbruk på kr 25 000, kulturskulen har gått i balanse og kulturbasert næring og prosjekt har hatt eit mindreforbruk på kr 102 000.

Samnanger barneskule. Resultat: mindreforbruk kr 554 000. Dette skuldast innsparing på løn. Det er ikkje alle timar som er fordelt ut pga problem med å få tak i nok lærarar. Det er og budsjettert med for mykje seniortid då fleire seniorar slutta i løpet av året. Sjukelønsrefusjon i 2011 er brukt til å kjøpa inn materiell og utstyr ut over det som låg i budsjettet.

Samnanger ungdomsskule. Resultat: meirforbruk kr 34 000. Ungdomsskulen har dei siste åra gått med mindreforbruk.

Finansinntekter og -utgifter vil for dei fleste einingane bety bruk og avsetting til fond. For teknisk eining vil dette og inkludera avskrivning, fordelte renteutgifter vedr. lån og overføring av momskompensasjon som gjeld investeringsrekneskapen.

Teknisk eining. Resultat: mindreforbruk kr 130 000. Tidleg i 2011 fekk eininga, avdeling bygg, styrka budsjettet med kr 400 000 då det vart klart at utgifter til straum var budsjettert for lågt. No vart straumprisane særst låge i 2011, i tillegg vart vinteren frå hausten 2011 mild og utgifter til straum enda opp lågare enn opphavleg budsjett. Det er sendt eit forsikringskrav til Gjensidige på kr 1 mill som gjeld utgifter vedr. renovering av brannskadd hus i 2011. Totalt sett enda byggavdelinga opp med eit mindreforbruk på kr 152 000.

Når det gjeld veg, hadde kommunen i starten av året høge utgifter til vintervedlikehald. Hausten gav ikkje på langt nær så store utfordringar som 1. halvår hadde gitt. Det vart og i løpet av 2011 vedtatt nye retningslinjer for standard på vintervedlikehald. Totalt sett enda veg opp med eit mindreforbruk på kr 88 000.

Sjølvkostområdet vatn har eit meirforbruk på kr 165 000. Det er ikkje att midlar på fond, og resultatet påverkar kommunen sitt driftsresultat.

Kommunen har i 2011 hatt eit samarbeid med Fusa om feiing og brannleiving. Det er sendt krav på Fusa sin del, men summen her er ikkje endeleg avklara og kan kome til å avvika litt frå kravet som er sendt.

Samarbeidet er vedtatt avvika i 2012. I forhold til budsjett enda samarbeidet opp med ei innsparing på kr 121 000. Brannvesenet i Samnanger fekk eit meirforbruk på kr 288 000 som skuldast meirforbruk på løn. For låg budsjettering må ta skulda for delar av dette.

Administrasjon, plan, oppmåling, deling og byggesak fekk totalt eit meirforbruk på kr 64 000. Sakshandsamar på byggesak vart tilsett våren 2011. Gebyrregulativet for sjølvkostområda på teknisk innafor bygge- og delingssaker skal gåast igjennom i 2012 for å vurdere om satsane ligg på rett nivå.

Det positive avviket på finans skuldast at det ikkje var budsjettert med bruk av disposisjonsfond til områdeplan Bjørkheim. Vedtaket vart gjort i 2010.

Interne tenester. Resultat: mindreforbruk kr 300 000. Det har vore innsparing på kr 110 000 på ansvar 1200 (politisk nivå og revisjon) Dette skuldast at det har vore lite aktivitet i ungdomsrådet og eit mindreforbruk på kontrollutvalet. På ansvar 1201 (stabsdel) har det vore ei innsparing på kr 73 000 og på kr 118 000 på ansvar 1202 (diverse fellesutgifter). Mindreforbruk her er knytt til gruppeliv- og ansvarsforsikring.

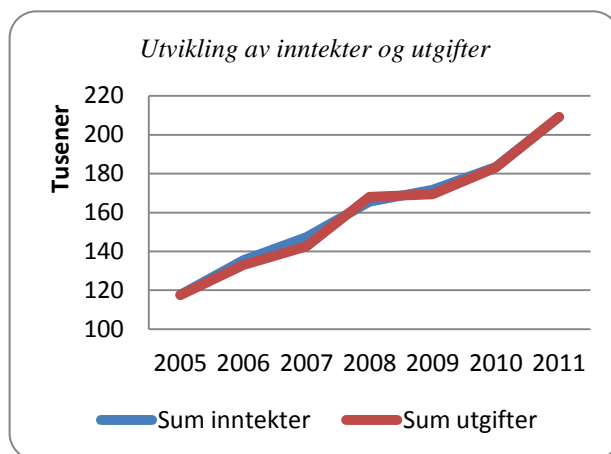
Det er område i driftsbudsjettet som ikkje er fordelt ut på einingane. Her finn me ein del innsparingar og/eller meirinntekter. Dette gjeld vaksenopplæring, administrasjon skule/ barnehageområdet (fellesbudsjett) der me har eit mindreforbruk på kr 355 000 .

Kommunen har hatt ein **netto rentegevinst** i 2011 på kr 400 000. Det var for 2011 budsjettert med ei lånerente på 3,3 %. Lånerenta har i 2011 vore mellom 2,6% og 3,1 %. Kommunen har og for store delar av året fått ei innskotsrente som har vore høgare enn renta kommunen har betalt for lån. Pr 31.12.11 var innskotsrenta mellom 2,9% og 3,9% .

Utvikling av kommunen sine inntekter og utgifter.

Drift og finans.

Inntektene er korrigerert for overskot, og utgiftene er korrigerert for premieavviket for å få fram korleis resultatet ville vore utan rekneskapsføring av dette. Premieavviket medfører ikkje utgifter eller inntekter for kommunen i kroner, men rekneskapsføring av premieavviket påverkar kommunen sine bokførte

utgifter. Investeringsmoms og tilbakeføring av denne er heller ikkje med.

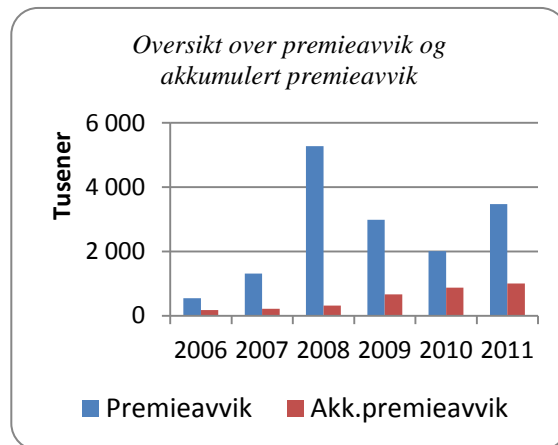
Utgiftene har auka meir enn inntektene i 2011 og er no om lag like store. Utgiftene er kr 116 000 høgare enn inntektene når me korrigerar for premieavviket. Dersom me tek med netto premieavvik, vil det gje ei bokført "inntekt" på kr 2,4 mill. Kr 8,2 mill av auken på kr 25 mill skuldast utbetaling og avsetning av fond Sima-Samnanger. Det resterande kr 17 mill er auke på grunn av auka aktivitet / auka utgifter og auka inntekter. Kommunen bør ha som mål at driftsbudsjett/ rekneskap bygger opp buffer.

Premiavvik

Premieavviket påverkar kommunen sitt resultat og dermed og rammevilkåra til kommunen. Eit positivt premieavvik fører til lågare bokførte utgifter. I 2011 premieavviket i Samnanger på kr 3,48 mill., noko som 146 000 meir ein revidert budsjett. (For meir informasjon om premieavviket, sjå note 3 og 5.)

Avviket mellom akkumulert og årets premieavvik har redusert dei siste åra, men har for 2011 auka igjen. Det viktig å hindra at det akkumulerte premieavviket vert for stort. Dette kan me påverka ved å bruka av fond til å betala pensjonsrekningar frå selskapa. Når me bruker av fond, årets premieavvik lågare og dermed og det akkumulerte premieavviket.

I 2011 brukte kommunen kr 1,8 mill av premiefondet i DNB (tidlegare Vital) og kr 0,2 mill i KLP. Dette resulterer og i at kommunen får ein reduksjon i arbeidsgjevaravgift på kr 285.116,-. Pr 31.12.2011 har Samnanger kommune kr 6.555.111,- på premiefond og kr 1.258.368,- på AFP-fond hos DNB. Fond hos KLP blir fortløpande brukt til å betala pensjonsrekningar med.

var er kr blitt er stort. vert

Finansplassering

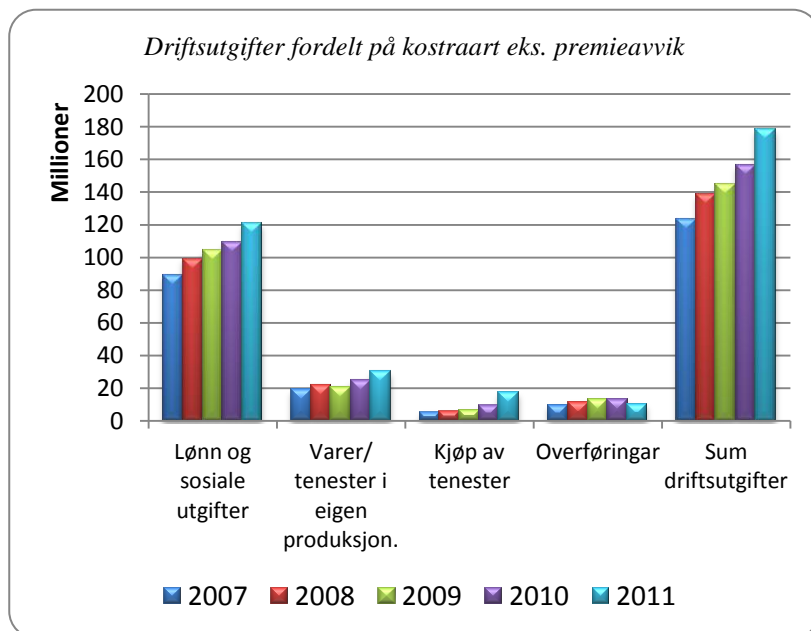
Kommunen plasserte i 2009 kr 5 mill. i eit fastrenteinnskot i Nes Prestegjeldssparebank. Innskotsperioden er 3 år, og kommunen får minimum 3,9% rente p.a.

Aksjane i Nordisk Areal as hadde ein auke på kr 4 pr aksje frå 31.12.2010. Verdi pr 31.12.2011 var kr 81,50 pr aksje. Kommunen har 39 147 aksjar i Nordisk Areal as. Det vart bestemt hausten 2011 at aksjeposten skal seljast til kr 86,- pr aksje eller meir. Så langt har det ikkje vore interessantar. Det er bokført ein urealisert gevinst på kr 156 588,-

Når det gjeld dei andre aksjane/ pengemarknadsfonda, har kommunen kr 1,06 mill plassert i First Norway Alpha. Denne plasseringa har ikkje gitt gevinst/ tap i 2011. Kommunen har i 2012 fått melding om at fondet vert avvikla. I Pluss pengemarkedsfond er det plassert kr 0,2 mill som har gitt avkastning på 2,95 %. Renta på bankinnskot har til samanlikning vore på 3,5 % på høgrentekonto utan binding.

Utgifter

Driftsutgiftene i Samnanger kommune auka med kr 22 millionar (eks. pensjon) frå 2010 noko som er ein auke på 14 %. Løn, som er den største delen av driftsutgiftene, auka med 10 %. Den største %-vise auken har vore på kjøp av tenestar som erstattar kommunal eigenproduksjon (grøn søyle). Denne posten har auka med 82 (+ kr 7,8 mill). Dette skuldast i hovudsak at pleie- og omsorg har leigd inn helsepersonell for kr 3,8 mill meir enn i 2010 då summen var på kr 1,2 mill. Tilskot til private barnehagar er

%

frå 2011 ført på kjøp av tenester. Summen her er kr 2,8 mill. Kjøp av varer og tenester i eigen produksjon har auka med kr 5,6 mill. Auken er i hovudsak på vedlikehald og konsulent. I 2011 fekk teknisk eining styrka vedlikehaldsbudsjettet på vegar med kr 1 mill. I tillegg har teknisk eining hatt utgifter til reparasjon av brannskadd hus på ca kr 1 mill. Denne utgifta vil, med unnatak av eigendel på kr 50 000, bli refundert frå forsikringsselskapet. Det har vore auka utgifter til konsulent i samband med vassdragsplan og områdeplan m.a. Barnevernet har brukt kr 600 000 meir til konsulent enn det som låg i budsjettet. Dette er utgifter som kommunen vil få refundert. Utgifter til inventar og utstyr har auka i 2011. Barneskulen har brukt sjukerefusjon til å kjøpe inn inventar, utstyr og datamaskiner ut over budsjett. Utgifter til straum var i 2011 lågare enn i 2010.

Oversikt over lønsutgifter inkl. sosiale utgifter korrigert for sjukepengerefusjon og premieavvik

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lønnsutgifter	81 711	89 914	99 134	104 038	109 207	120 594
Sjukepenger	3 074	3 369	4 046	3 450	3 110	4 683
Netto lønn	78 637	86 545	95 088	100 588	106 097	115 911
% auke	8,9 %	10,1 %	9,9 %	5,8 %	5,5 %	9,3 %

(tal i 1.000 kr)

I 2010 var det hovudtariffoppgjer med fleire verknadsdatoar for lønstillegg. Heilårsverknaden av hovudtariffoppgjeret 2010 kom i 2011. Saman med mellomoppgjeret 01.05.2011 gav det ein gj.snitt. lønsvekst i KS-området i 2011 på 4,26%. Tal tilsette i Samnanger har auka med fem personar og tal årsverk har auka med eitt frå 2010 til 2011. Det har i 2011 og vore auka opp midlertidig ca ½ stilling i samband med prosjektet med innføring av nytt økonomi- og lønssystem og det har vore tilsett folkehelsekoordinator (40 % stilling) i eit engasjement.

Brutto driftsutgifter; Samnanger og samanlikning med andre.

Det vart i 2011 gjort endringar i finansiering av barnehage. Tidlegare var dette eit øyremerka tilskot, men frå 2011 er det ein del av rammeoverføringa. Me har derfor valt å bruke brutto driftsutgifter for samanlikning mellom år og mot kostra-gruppe 02 og landsgjennomsnittet. Tidlegare er det brukt netto driftsutgifter, dvs med fråtrekk for inntekter.

%- vis fordeling av brutto driftsutgifte til dei ulike områda, målt i høve til totale brutto driftsutgifter

	Samnanger				Kommune gr. 2 2011	Landet utan Oslo 2011
	2008	2009	2010	2011		
Adm. og styring	7,3	7,3	7,5	7,9	8,6	6,7
Barnehage	8,6	10,7	11,0	12,0	9,6	12,1
Skule	25,3	23,8	22,6	19,4	20,8	21,3
Helse	5,1	49,9	4,6	4,5	4,8	3,9
Pleie og omsorg	32,1	30,8	30,2	30,5	28,1	27,1
Sosial	2,4	2,4	3,4	3,9	2,7	4,2
Barnevern	1,9	1,7	1,7	2,4	2,5	2,8
Kultur	2,5	2,5	2,1	2,7	3,2	3,6
Kyrkja	1,5	1,6	1,6	1,5	1,1	0,9
Næring	0,9	1,5	1,8	1,2	2,4	1,2
Andre	12,4	-32,2	13,5	14,0	16,2	16,2

Me ligg over gruppe 2 for barnehage, sosial, kyrkja og pleie og omsorg. For kyrkja og pleie og omsorg ligg me og over landsgjennomsnittet. Endringa som vart gjort på skulestruktur i 2010 viser ein reduksjon på fordeling frå 2009 til 2010 og for 2011 ligg no kommunen for første gong under både kostragruppe 2 og landsgjennomsnittet.

Det var stor aktivitet innafør kultureininga i 2011 og det vart i 2011 tilført meir midlar enn tidlegare. Stillinga som kultursjef vart og auka opp til 100 % frå oktober 2010. Til tross for meir satsing på kultur ligg

me under kostra gruppe 2 og landsgjennomsnittet. Kommunen brukar framleis mindre til administrasjon og styring enn samanliknbare kommunar i gruppe 2.

Finansutgifter

Finansutgiftene består av renter, avdrag, avskrivningar, avsetning til fond, overført til investeringsrekneskapen og årets udisponerte overskot mm. Dersom me ikkje tek med årets overskot og tilbakeføring av investeringsmoms i finansutgiftene, har kommunen hatt ei auke i 2011 på kr 3,6 mill. Auken frå 2009 til 2010 var på kr 2,3 mill.

Renter og avdrag utgjør ein stor del av kommunen sine utgifter. I 2011 betalte kommunen kr 8,77 mill i renter og avdrag på lån; ein reduksjon på 1.2 mill. kr frå 2010. I 2010 vart lån til Lønnebakken nedbetalt med kr 2,3 mill.

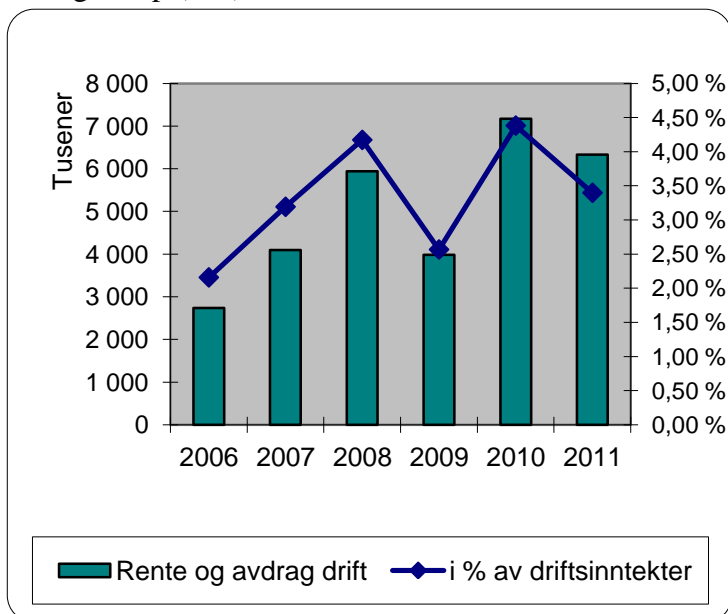
Det vart tatt opp eit lån i 2011 på kr 29,7 mill. Dette er avdragsfritt dei to første åra. Det vart betalt kr 5,5 mill i avdrag på lån. Lånegjelda har totalt auka med kr 24,2 mill. Det har vore lite endring i renta i løpet av året. Styringsrenta i Norges Bank auka frå 2% til 2,25 % i mai 2011 og vart redusert til 1,75 % i desember. I rentemøte 15.03.12 vart styringsrenta sett ytterlegare ned til 1,5%. F.t. er det lite som tyder på at renta vil auke det næraste året. Den flytande renta var pr 31.12.11 på 2,5% i Husbanken og 3,17 % i Kommunalbanken.

Samnanger kommunen har tre typar lån. Startlån vert tatt opp i Husbanken og skal vidareutlånast til innbyggjarar. Låntakar betaler renter og avdrag til kommunen. Det vil vera ein viss tidsforskyving i forhold til at kommunen betaler renter og avdrag på heile lånet, men mottek inntekter på den delen som er lånt ut. Delar av rente- og avdrag på startlån vil derfor vera ein driftsutgift for kommunen. Alternativt kan kommunen låna midlane ut til ein litt høgare rentesats og på den måten få dekkja tap og omkostningar. Dette er ei ordning Samnanger ikkje har nytta seg av. Kommunen tek og risiko ved tap.

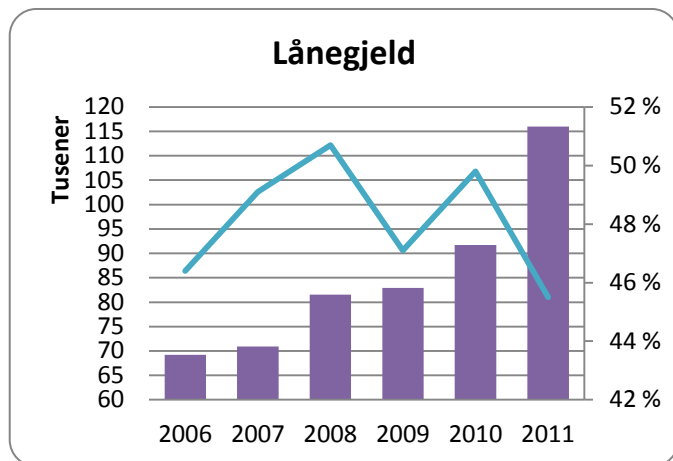
Kommunen tek og opp lån til sjølvkostområdet vatn og avløp (VA). Brukar skal betala kostnaden med å produsera f.eks. vatn, men betaler ikkje direkte rente- og avdragsutgifter. Her vil nedbetalings-tid kontra avskrivningstid og rentedifferanse mellom lånerente og kalkulatorisk rente, kunna gje driftsutgifter utover sjølvkost. Dvs seia at brukar sine utgifter er uavhengig av korleis nyinvesteringar vert finansiert.

Lån til nybygg og andre investeringar vert betalt med driftspengar, men kommunen får rente- og avdragskompensasjon frå Husbanken på nokre område (skule og omsorgsbustad). I 2011 utgjorde det til saman kr 462 000. Av utgifter til renter og avdrag gjeld kr 1,2 mill startlån og kr 1,7 mill lån til vatn. Dersom me tek driftsdel av renter og avdrag i % av driftsinntektene, ser me at kommunen i 2011 brukte 3,4 % av driftsinntektene til å betala renter og avdrag på lån knytt til nybygg og andre investeringar som ikkje er knytt til VA-området eller startlån. Tek me med alle lån som kommunen betaler, bruker Samnanger 5% av driftsinntektene til å betala renter og avdrag på lån.

Lånegjeld

Søylediagrammet viser lånegjeld (tal i heile tusen) og linjediagrammet viser netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter. Her ligg Samnanger i 2011 på 45,5 % noko som er lågare enn både gruppe 2 (68,3%) og landsgjennomsnittet (52,8%). Til tross for eit større låneopptak i 2011 på kr 29,7 mill, har %-del av bruttodriftsinntekter gått ned. Noko skuldast tilskot til avbøtande tiltak Sima-Samnanger på kr 8,2 mill. Ei anna årsak er og at fordelingsnøklane frå 2011 vart endra og Samnanger fekk, som eit resultat av dette, auka rammeinntekter. Rammeinntektene auka %-vis meir enn lånegjelda. Dersom me heldt tilskot Sima-Samnanger utanfor berekning, vil kommunen ligge på ca 47,54 %. I 2011 er det tatt opp lån på til saman kr 29,7 mill medan lånegjelda totalt sett har auka med kr 24,2 mill kr. I 2012 er det vedtatt å ta opp kr 25,5 mill kr i lån. I økonomiplanen ligg det til grunn at kommunen skal ta opp lån både i 2013 og 2014 for å finansiera vedtekne investeringar.

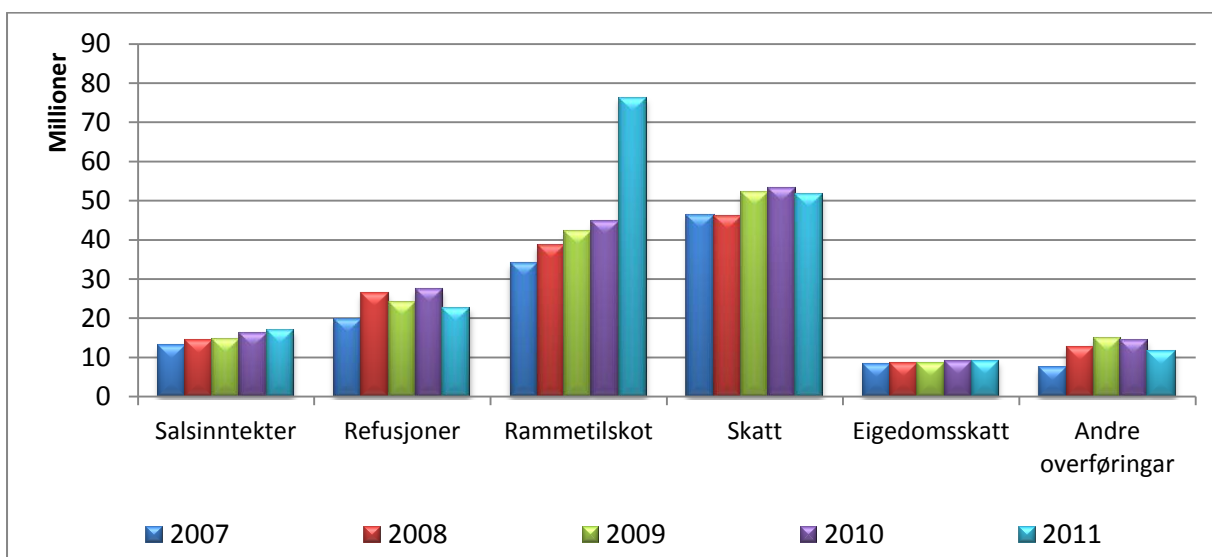

Med rente på 5% p.a og løpetid på 20 år kostar det kommunen kr 100.000,- i renter og avdrag pr år for eit lån på 1 mill kr. Med avdragstid på 40 år er kostnaden kr 75.000 i året.

Inntekter

Kommunen får stadig større del av overføringane frå staten som rammetilskot. Dette er tilsikta frå staten si side som ynskjer ein inntektsvridning i kommunane frå skatt til ramme. I tillegg er tilskot til barnehagar innlemma i rammetilskotet frå 2011. Dette tilskotet var tidlegare øyremerka (refusjon). Staten evaluerte og fordelingsnøklane for deling av rammetilskot med det resultat at Samnanger fekk meir i rammeoverføring.

Kommunen sine inntekter har auka med kr 23,2 mill (14,1 %) frå 2010 til 2011. Summen er inkludert investeringsmoms. Skatt er redusert med 2,7% og rammetilskot har auka med 70,6 %. I denne auken ligg både det tidlegare øyremerka tilskotet, tilskot Sima- Samnanger og auka rammetilskot. Kommunen har i 2011 fått eit øyremerka tilskot til 75 % stilling på barnevern og tilskot til brann/ feing. Kultur har totalt mottatt kr 1,1 mill i tilskot. Kr 0,75 mill av dette er avsett på bunde fond for bruk i 2012.

Konsesjonskraft

Konsesjonskraftmengda som Samnanger kommune sel er 22.321,1 MWh/år. I 2011 selde kommunen krafta til fast pris i 1.kvartal og på spot-marknaden resten av året. Det er mange faktorar som bestemmer kva pris me får på krafta me sel. Mykje nedbør og god hydrobalanse er med på å påverka prisen. 2011 var eit særdeles vått år, og inntekta til kommunen vart derfor berre kr 5 mill som er kr 700 000 lågare enn revidert budsjett. Det opphavlege budsjettet var på kr 6,6 mill.

(Tal i heile tusen) I 2006 fekk me etter-betalt 2 mill kr som skuldast at delar av mengd konsesjonskraft tidlegare var stipulert, og me fekk etterbetalt for fleire år.*

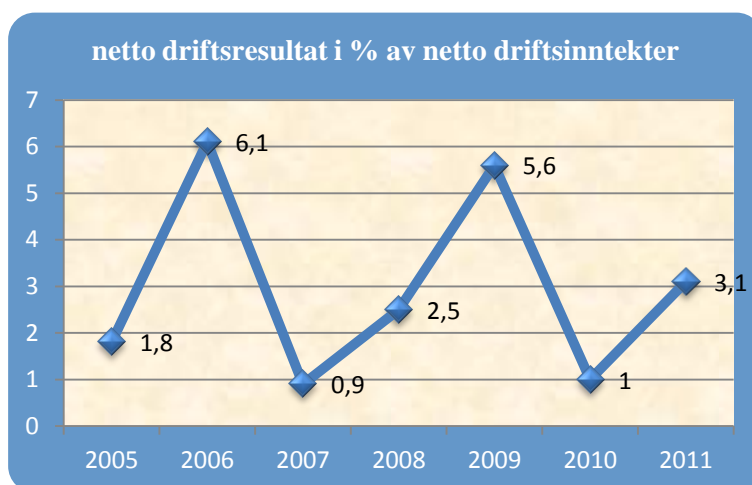
Kommunen har avtale med BKK om å selja krafta vår. Kraftmeklarane der gir oss informasjon om utviklinga på kraftbørsen og kjem med råd. Det er kommunen sjølv som avgjerer tidspunkt for sal. For 2012 har kommunen valt å ligga i spot-marknaden. Prisutviklinga så langt i år vil gje kommunen inntekter på kr 3,3 mill dersom prisen heldt seg på dette låge nivået ut året. Dette er kr 2,3 mill lågare enn budsjettet. Den gode hydrobalansen kan og gje endå lågare pris, men på sikt forventar marknaden at prisen vil auke. Prisane dei to siste åra viser at me bør vurderer om dagens måte å selja krafta på er den rette. Eit spørsmål kan vera om me skal gå inn på meir langsiktige avtalar. Inntektene siste åra tilseier at det er vanskeleg å målet vårt om å ha årleg inntekter på 7 mill.

Eigedomsskatt

I Samnanger kommune er det utskreve eigedomsskatt på verk og bruk med 7 promille. Av inntekta på vel kr 9 mill betalte BKK kr 8,63 mill. Eigedomsskattegrunnlaget for nett, anlegg og bygningar m.m. vert fastsett etter takst, medan grunnlaget for kraftanlegg vert fastsett av likningsmyndigheitene kvart år. Det vart i eigedomsskattelova innført ei min. og maksimumsgrense som påverkar skattegrunnlaget. Utrekningar viser at kommunen tapte 4,2 mill kr for skatteåret 2010 pga denne regelen. Makstaket har stått uendra frå lova vart vedtatt fram til 2012 då taksten vart indeksjustert med 5 %. Det er og vedtatt at taket skal indeksjusterast med 11 % i 2013. LVK fortset arbeidet med å forsøka å fjerna regelen om maks/ minimumsberekening. Sima – Samnanger er under bygging og kommunane som er berørt kan skriva ut eigedomsskatt i byggeperioden. For 2012 vil dette gje Samnanger kommune kr 562 800 i 2012. Klagefrist er 23.04.12.

Finansielle nøkkeltal

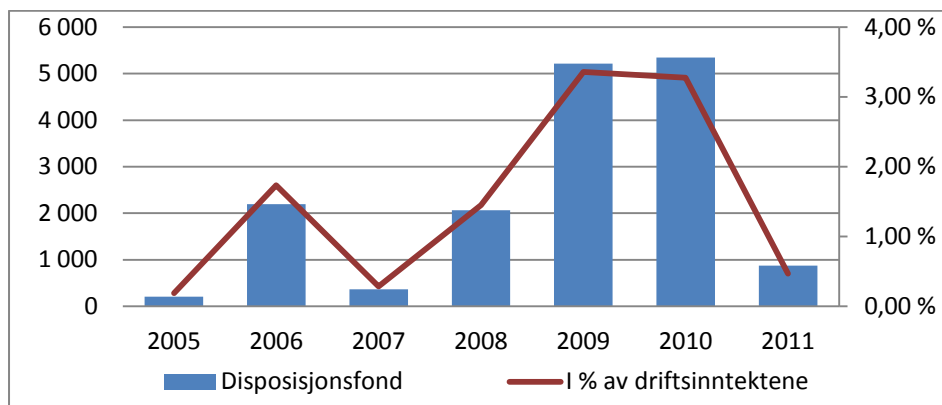
Det er tilrådd at kommunane bør ha eit netto driftsoverskot i rekneskapen på minimum 3 % av driftsinntektene. Dette er viktig for å kunne setja av midlar for å møte mellombels ubalanse på drifta og til finansiering av investeringar no eller seinare. Dette er eit nøkkeltal Fylkesmannen er oppteken av. Samnanger har i 2011 eit netto driftsresultat på 3,1 % av netto driftsinntekter. Dette er eit godt resultat, men me veit og at disposisjonsfondet er brukt opp. Det vil seia at kommunen reelt sett står utan buffer for å kunne ta svingingar i inntekter og utgifter, så det er absolutt behov for å ha midlar i reserve.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er kommunen sin buffer for å kunna møte uføresette utgifter eller sviktande inntekter. Dette er pengar som kommunen disponerer fritt. Pr 01.01.11 var fondet på kr 5,3 mil. Udisponert overskot i 2010 på kr 1,4 mill kr er tilført disposisjonsfondet. Kr 340 000 er i same vedtak overført til dekking av utgifter til veglys på riksveg 2010. Gjennom ulike løyvingar i 2011 er disposisjonsfondet vorte redusert med kr 4,47 mill, slik at saldo på disposisjonsfondet er pr 31.12.11 kr 875 647,-. Kr 1,57 mill. er nytta i 2012 budsjettet, og det er derfor naudsynt at delar av mindreforbruk i 2011 vert tilbakeført til disposisjonsfondet. For meir detaljert informasjon sjå note nr 8 i rekneskapen.

Grafen under viser summen av disposisjonsfondet i % av driftsinntektene.

Fond Sima-Samnanger

I samband med vedtak om å byggja kraftleidning mellom Sima og Samnanger vart det av Olje- og energidepartementet løyvt kr 100 mill til avbøtande tiltak. Samnanger kommune sin del er kr 8.213.509. Det er gjennom Fylkesmannen avklara med departementet at desse midlane er å sjå på som øymerka midlar som kan nyttast både til drift og investering. Fylkesmannen tilrår at midlane blir brukt til framtidige investeringar.

Kr 8,2 mill er i samsvar med kommunestyrevedtak 58/11 sett av til fond, og det skal utarbeidast retningslinjer for bruken av midlane.

Næringsfond

Pr 31.12.11 er kommunen sitt næringsfond på kr 1.368.032,51. Det er i 2011 blitt tilført kr 1.399.851,-. Av dette gjeld kr 898.443 konsesjonsavgift og kr 324.850 netto sal av tomter på Lønnebakken. Unytta løyvingar på kr 176.558 er tilbakeført til næringsfondet. Det vart i 2011 gjort vedtak på bruk av kr 987.500 av næringsfondet. I 2012 er det budsjettert med netto avsetnad til næringsfondet på kr 16 443,-.

På kort sikt er det små moglegheiter til å styrkja fondet ut over konsesjonsavgift som skal avsetjast og evt. tilbakeføring av forskotterte midlar på Lønnebakken. Det siste er avhengig av tomtesalet. Uteståande her er kr 1,2 mill. 13 tomter er ikkje selt pr 31.12.11

Det vert elles vist til seinare delar av årsmeldinga der det er gjort meir detaljert greie for bruken av næringsfondet.

INVESTERINGSREKNESKAPEN

I investeringsrekneskapen i 2011 viser utgifter på kr 15,8 mill, mot budsjettert kr 37,96 mill. Dette avviket skuldast utsetting av byggjestart for ny fløy ved Samnanger Barneskule. .

Det vart betalt inn ekstraordinært avdrag på startlån på kr 397.319, Dei er etter gjeldande reglar innbetalt til Husbanken. Kommunen hadde utlån av startlån til 31 kundar i 2011, av desse er 2 lån nedbetalt med ekstra avdrag. Det er utbetalt 2 nye startlån i 2011 på til saman kr 586 124. Saldo på unytta startlån var pr 31.12.11 på kr 1.374.360,-. Det er ikkje budsjettert med opptak av startlån i 2012.

Investeringar i 2011

For 2011 vart det budsjettert med 8 investeringsprosjekt. I tillegg kjem arbeidet på Ytre Tysse med park, kai, miljøgate og høgdebasseng.

Ytre Tysse byggetrinn 1 vart avslutta våren 2011. Dette gjeld kai, miljøgate og park. 1000-årsstaden vart opna med folkefest 18.juni. Budsjettet var på kr 13,7 mill og utgifta vart totalt kr 17,8 mill, kr 4,1 mill meir enn budsjettert. Noko av årsaka til overskriding er at arbeidet med prosjektering og planlegging byggetrinn 2 VA vart gjort no og dette låg ikkje inne i budsjettet. Leige av byggeleiar pga sjukdom var heller ikkje budsjettert. I tillegg vart tilknytning mellom høgdebasseng og VA-anlegget på Tysse gjort. Kostnad på kr 350 000 var ikkje tatt inn i budsjettet. Det vil bli levert byggerekneskap til kontrollutval og kommunestyre.

Høgdebassenget er, med unntak av eit gjerde som skal erstattast, ferdig og rekneskapen enda på kr 5,8 mill. Dette er kr 0,9 mill meir enn budsjettert. Ein av årsakene til at arbeidet vart dyrare var at det, som for

miljøgata, måtte leigast inn byggeleiar. I samband med høgdebassenget vart ungdomsskulen kopla på det kommunale vatnet. Ekstrautgifter med dette var det ikkje budsjettert med. Det vil og her bli levert byggerekneskap.

Fylgjande investeringsprosjekt er ikkje påbegynt. Arbeidet med å planlegg og tilrettelegge øvre Rolvsvåg industriområde er ikkje kome skikkeleg i gang. I budsjettet for 2012 er det lagt inn kr 3,7 mill til dette arbeidet og teknisk eining håpar å kunne selje

tomtar hausten 2012.

Kjøp av ny telefonsentral har ”bytta år” med politikarportal som var budsjettert i 2012. Etter at lynnedslag gjorde at noko av programavaren i telefonsentralen måtte skiftas og oppgraderast, vil ein i 2012 vurdere behovet for ein fullstendig utskifting av sentral og telefonapparat.

Avløpsanlegg på Ådland: Dette er ført opp att i økonomiplanen i 2013

Planlegging av senter for funksjonshemma vart ikkje starta opp. Sidan sjukeheimen no er inne i ein fase som tek mykje arbeids, valde ein å utsetja oppstart av dette eit år. Planlegging er tenkt starta opp i 2012.

Tomter

Det er selt 3 tomter på Lønnebakken i 2011. 2 av desse var tilbakeført til kommunen i 2011 og selt same året igjen. Inntekta er, med frådrag for utgifter, tilbakeført til næringsfondet. Det er 13 tomter att på Lønnebakken. Av desse er det 4 tomter som foreløpig ikkje ligg ute for sal pga tilkomst.

I Rolvsvåg industriområde er det selt eit tilleggsareal til kr 65 000. Netto inntekt er avsett til ubunde investeringsfond.

Oversikt over finansiering av investeringar i 2011: (tal i heile tusen)

Finansiering								
	Utgift	Avsett	Lån	Tilskot	Fond	Sal	drift overført investering	drift moms komp.
Bygg								
Bygg, kai Rolvsvåg	129				100		3	26
Ombygging til barnehage	107				86			21
Samnangerheimen, planlegging	583		503		0			81
Samnangerheimen, kjøp av tomt	930		930		0			0
Samnanger barneskule	552		445					107
Eigedom								
Lønnebakken	804	325				1 109		20
Industriområde Rolvsvåg	67	12				65		13
Røykdykkarbil	425				260	20	60	85
Tankbil	61				33		23	5
Styringssystem vatn	159				159			
Nytt økonomisystem, inv.del	1 096						947	149
Ytre Tysse								
Høgdebasseng	606		606					
Kai	891			792				99
Miljøgate	8 582		4 734	3 000				848
Park	817		222	326	121			149
Sum	15 810	337	7 439	4 118	759	1 194	1 033	1 603

Når me ser på investeringane i 2011 samla, er det eit større avvik mellom rekneskap og budsjett. Dette skuldast i all hovudsak utsett byggstart ved Samnanger barneskule. Det vart her budsjettert med kr 27,1 mill medan utgiftene i 2011 ligg på kr 0,5 mill.

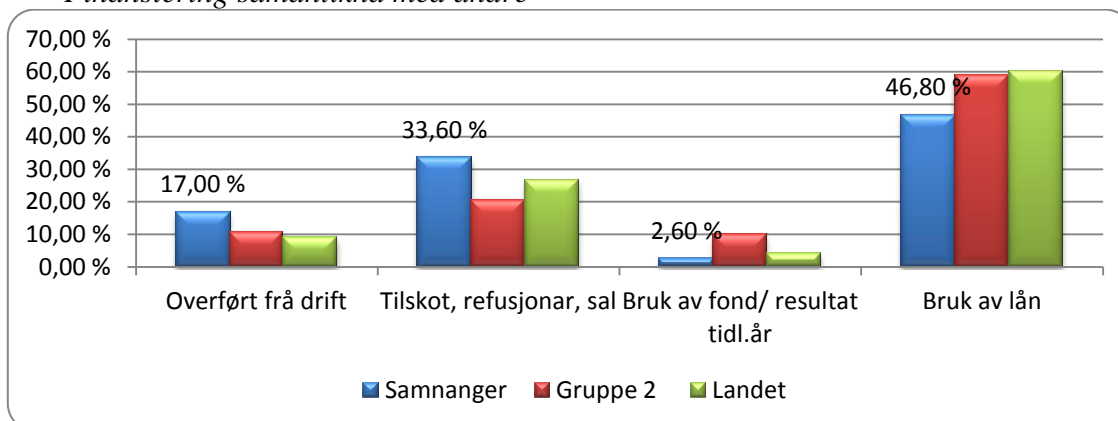
Oversikt over finansiering: (tal i heile 1.000 kr)

Tekst	Rekneskap	Budsjett	Avvik
Sum investeringar	15 809	38 753	22 944
Finansiert ved.:			
Lån	7 439	31 000	23 561
Statstilskot/ refusjon	1 700	1 700	0
Andre tilskot	1 300	1 300	0
Gåver / tilskot	1 100	1 179	79
Frå drift: mindreforbruk	1 033	1 053	20
Frå drift: momskomp.	1 603	1 610	7
Disposisjonsfond	370	370	0
Bunde fond	389	421	32
Næringsfond	0	0	0
Salsinntekter	1 223	720	-503
Avsett til fond	-347	-600	-253
Sum finansiering	15 809	38 753	22 944

I 2011 skal minimum 40 % av investeringsmomsen tilbakeførast til investeringsrekneskapen. Denne pliktige tilbakeføringa aukar med 20 % kvart år. Samnanger har ikkje hatt problem med å omstilla seg til dei nye reglane då me i liten grad har brukt denne til å finansiera drifta. I 2011 er all investeringsmoms (kr 1,6 mill) overført til investering.

I 2011 er ein større del av utgiftene med det nye økonomi, lønn og personalsystemet ført i investering. Denne investeringa på totalt kr 2,4 mill fordelt på 2011 og 2012, er i 2011 finansiert med driftspengar. Kr 1 mill er ført i investering og same beløp er overført frå drift for å dekke investeringa. Kommunen skil seg og ut når det gjeld tilskot, refusjonar og sal. Me har bokført kr 4 mill i tilskot til Ytre Tysse. Det er selt tomter for kr 1,2 mill. Til saman er 33,6 % av investeringa i 2011 finansiert med tilskot og sal.

Finansiering samanlikna med andre

Det er ein del tomter att for sal på Lønnebakken. Ikkje alle er like enkle å tilretteleggja. Utfordringa med arealet under er at det er bratt og smalt, og med krav til uteområde, tilkomst og avstand til nabogrense er det ikkje alltid like lett å finna dei gode løysingane.

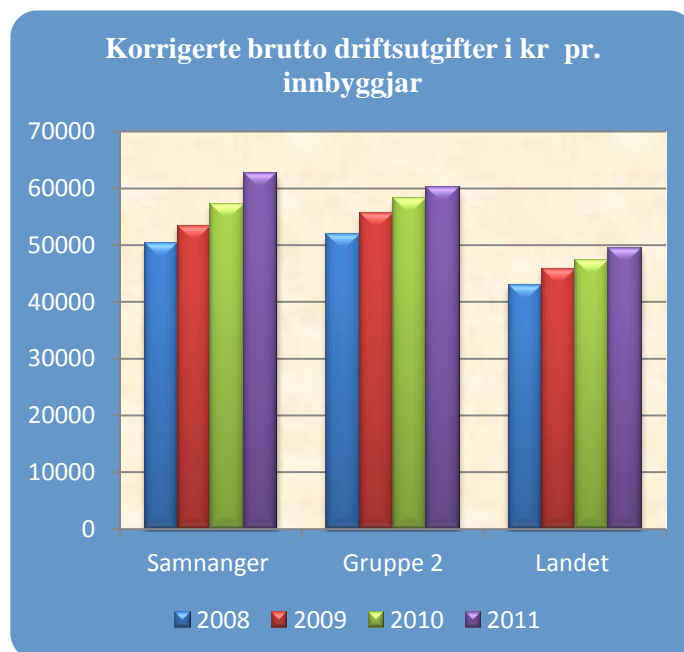
Samnanger kommune samanlikna med andre

Dei minste kommunane har noko meir frie inntekter målt pr. innbyggjar enn landsgjennom-snittet. Dei same kommunane har ”smådriftsulemper” og treng meir midlar for å kunne gje innbyggjarane sine gode tenester. Samnanger kommune er berekna til å ha eit utgiftsbehov som er 14 % høgare enn landsgjennomsnittet. I inntektssystemet – rammeoverføringa – er dette dels kompensert gjennom regionaltilskotet (småkommunetilskot) som går til kommunar under 3000 innbyggjarar. Omlegginga i rammetilskotesordninga f.o.m. 2011 fanga betre om smådriftsulempene. Av den grunn er småkommunetilskotet redusert frå 5.7 mill kroner i 2010 til 4.8 mill kroner i 2011.

Finansielle nøkkeltal 2011	Samnanger	Gruppe 2	Hordaland	Landet
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,1	2	1	2
Frie inntekter i kroner per innbyggjar	52938	47764	42214	43431
Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekter	168,1	200,4	188,7	200,4
Netto lånegjeld i kroner per innbyggjar	34774	50181	34098	33973

Som nemnd tidlegare tilseier god økonomistyring eit **netto driftsresultat på 3 %**. Dei fleste kommunane oppnår ikkje dette. I Samnanger har me med ujamne mellomrom klart å nå dette målet i rekneskapen, så også for 2011.

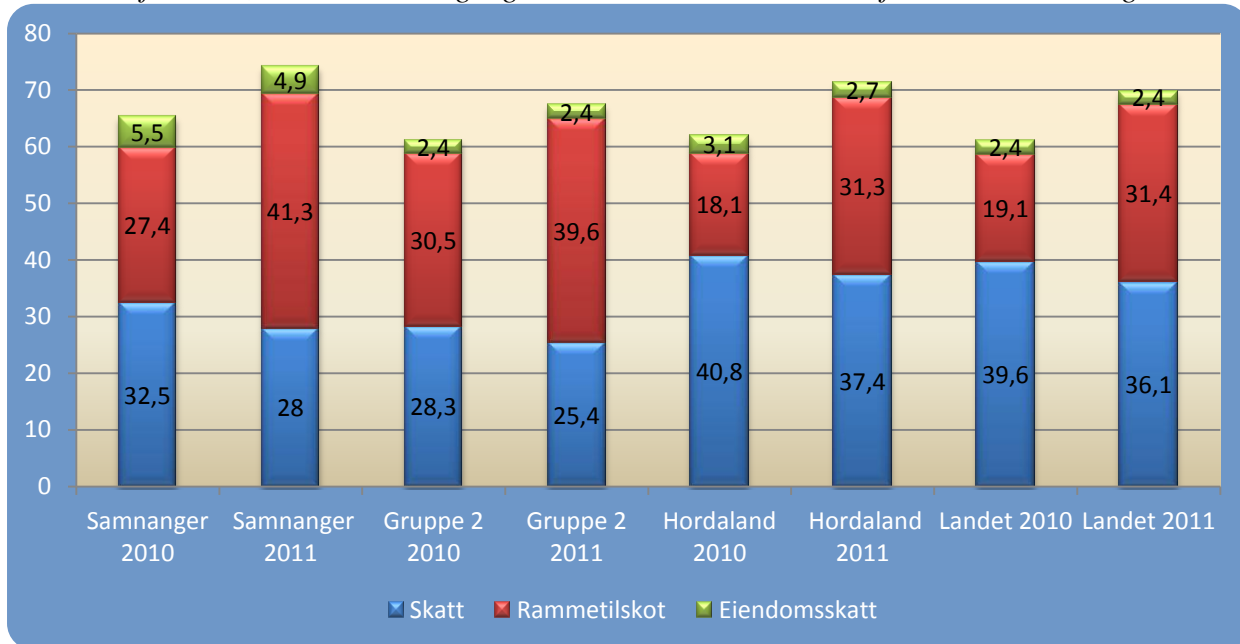
Tabellen viser at Samnanger har 9.500 kroner meir i frie inntekter pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet, men me har vel 13.000 kroner meir i korrigerede brutto driftsutgifter. Me ligg også over nivået for gruppe 2 både på inntekter og utgifter. Samnanger står føre store låneopptak, og sjølv om me ligg klart under dei andre mindre kommunane ville det vore enklare om me låg enda lågare.

Skatt og rammetilskot

Kommunane sine ”frie” inntekter er i hovudsak skatt og rammetilskot. For Samnanger er og ein del inntekter knytt til kraftproduksjon å rekna som frie inntekter. Dei minste kommunane har ein mindre del av inntektene sine frå skatt på inntekt og formue og tilsvarande meir frå rammetilskotet. I justert rammetilskotsmodellen er det lagt opp til at skatt skal utgjera ein mindre del av dei frie inntektene. Det gjer at skatt sin del har gått ned for alle gruppene som er vist i figuren under. I skattedelen til Samnanger ligg også naturressursskatten som er knytt til kraftproduksjon. Den utgjer for Samnanger sin del i 2011 2,8 %, for dei andre utgjer det mest ingen ting. I 2011 utgjorde rammetilskotet meir enn 40% av Samnanger sine frie inntekter. Det viser at me er sårbare ved endring i kriterier.

Inntekter i frå skatt, rammetilskot og eigedomsskatt i % av brutto driftsinntekter 2010 og 2011

Andre inntektstyper

For Samnanger gjer inntekter frå sal av konsesjonskraft sitt til at kommunen har meir å rutte med enn mange andre kommunar. Utviklinga her har vore dårleg dei to siste åra, jmf. informasjon tidlegare i årsmeldinga. Me ser og at Samnanger saman med gruppe 2 får ein mykje mindre del av inntektene sine frå andre statlege overføringar. Dette vil i stor grad vera inntekter knytt til bestemte prosjekt. Samnanger har dei siste åra vore meir aktiv med å søkja om øyremerkja midlar, men desse inntektene utgjer likevel ein mykje mindre del av våre inntekter. Me ligg lågt på sals- og leigeinntekter relativt sett og det kan vera grunn til å sjå nærare på om her er noko å henta.

%-vis fordeling av dei øvrige inntektskjeldene

	Samnanger	Gruppe 2	Hordaland	Landet
Andre statlige tilskudd til driftsformål	2,5	2,6	2,5	3,1
Konsesjonskraftinntekter	2,7	0,5	0,3	0,3
Sals- og leigeinntekter	9,1	13,8	12,3	12,9
Andre driftsinntekter	11,5	15,7	13,4	13,9

Bruk av midlane – prioritering

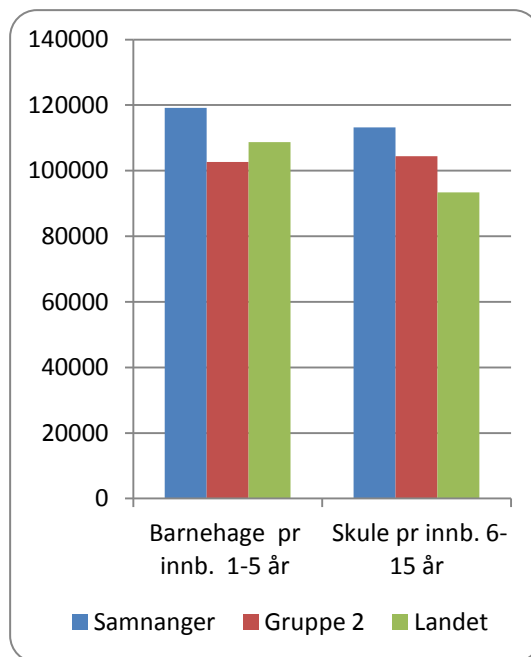
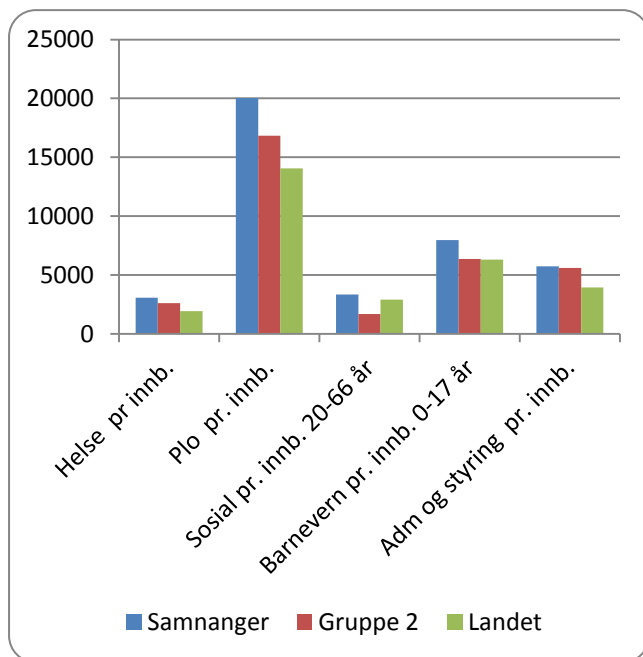
Ulikskapar i bruken av midlane mellom kommunar kan skuldast medvetne prioriteringar, men det kan og skuldast lokale tilhøve. Ulik samansetting av innbyggjarane t.d. i høve til alder, vil gje ulik etterspurnad etter kommunale tenester.

%-del av folketalet fordelt på aldersklasser.

	Samnanger	Gruppe 2	Hordaland	Landet
0 åringer	1,1	1,1	1,3	1,2
1-5 år	6,5	5,7	6,5	6,3
6-15 år	11,8	12,7	12,7	12,4
16-18 år	3,8	4	4	3,9
19-24 år	7,7	7,5	8,4	7,9
25-66 år	54,3	52,8	54,4	55,2
67-79 år	9	10,2	8,2	8,7
80 år og over	5,9	5,8	4,4	4,4

Samnanger skil seg i heller liten grad frå landsgjennomsnittet når me ser på %-del barn. Me har relativt sett fleire over 80 år, og me veit at dei eldste etterspør meir tenester både frå pleie og omsorg og frå helsevesenet og kan vera ei forklaring til at me bruker meir innan desse områda. I figuren under er det gjort eit forsøk på å samanlikna bruken av midlar mellom ulike kommunegrupper samstundes som det vert teke omsyn til storleiken på brukargruppa. Det kan vera mange grunnar til ulikskapar, særleg for dei minste kommunane der einskildtilfelle det vera seg elevar med store tilpassings- eller læreproblem eller klientar med omfattande hjelpebehov i plo får stor innverknad.

Netto driftsutgifter i kroner målt pr. innbyggjarar/aldersklasser

Grafane over viser at Samnanger bruker fleire kroner på alle dei ovannemnde tenesteområda enn både landsgjennomsnittet og gruppe 2. Dette burde gjera det mogleg å foreta naudsynte innsparingar i drifta. Til tross for at skule har fått redusert sin del av budsjettet vesentleg, bruker me meir enn dei andre målt pr. elev. Det kan både bety at kvar elev får meir ressursar eller at me fortsett har ein ineffektiv skulestruktur. Dette siste gjeld særleg for ungdomsskulen.

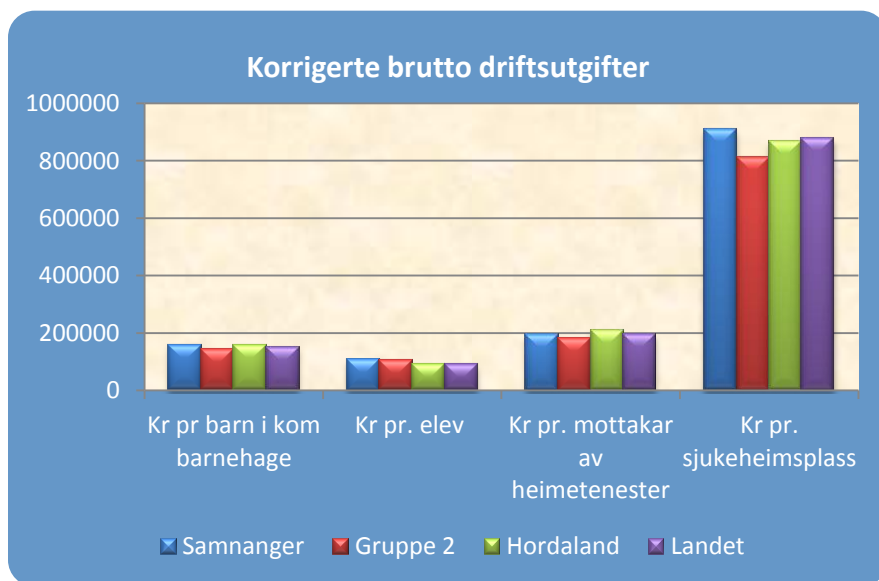
Sidan barnehage fram til 2011 vart finansiert med øyremerkja tilskot som vart ført på funksjonen barnehage, er det vanskeleg å lesa ut av tabellen utviklinga over tid av fordeling mellom dei ulike tenestoområda. Me ser likevel klart at skule har fått redusert sin del, og i 2011 ligg me for første gang under både gruppe 2 og landet. F.o.m 2008 har pleie og omsorg vorte prioritert høgare i Samnanger enn i gruppe 2 og landet. Det er grunn til å merkja seg at Samnanger bruker meir pengar på barnehage enn dei andre mindre kommunane. Det skal vera interessant å sjå om dette held fram . For dei andre områda prioriterer Samnanger kyrkja, og helse høgare enn gruppe 2. Til tross for høg aktivitet ligg fortsett kulturen langt attende med tanke på prioritet.

%- vis fordeling av netto driftsutgifter til dei ulike områda målt i høve til totale netto driftsutgifter

	Samnanger kommune						Gruppe 2	Landet
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011	2011
Adm. og styring	10,0	10,2	10,6	10,4	10,8	10,1	11,1	8,5
Barnehage	1,3	1,7	2,1	2,6	2,4	13,6	11,6	14,6
Skule	36,4	33,8	35,3	33,5	31,2	23,4	26,3	25,0
Helse	6,5	5,9	6,5	6,7	6,5	5,4	5,2	4,2
Pleie og omsorg	37,6	35,5	40,1	40,7	39,8	35,3	33,2	30,3
Sosialteneste	3,6	3,2	3,6	3,5	4,6	5,0	3,1	5,4
Barnevern	4,5	3,2	2,8	2,5	2,6	3,1	2,8	3,1
Kultur	2,5	2,7	1,7	2,7	1,5	2,8	3,5	3,9
Kyrkja	2,2	2,1	2,2	2,4	2,5	2,7	1,6	1,2
Næring	-11,6	-3,5	-7,2	-8,1	-6,2	-4,1	-1,4	-0,5
Andre	7,0	5,2	2,3	3,1	4,3	2,7	3,0	4,3

Litt om produktivitet

Medan netto driftsutgifter seier noko om prioritering av midlane gir brutto driftsutgifter ein peikepinn på produktivitet. Det er ikkje alle områda som er like enkle å samanlikna ut frå KOSTRA- statistikken, men det kan vera interessant å sjå på dei som ligg føre. Det er faktisk små skilnader, men Samnanger ligg på eller over landsgjennomsnittet og gruppe 2 for alle tenestene. Dvs. at me har høge kostnader pr. produsert teneste.

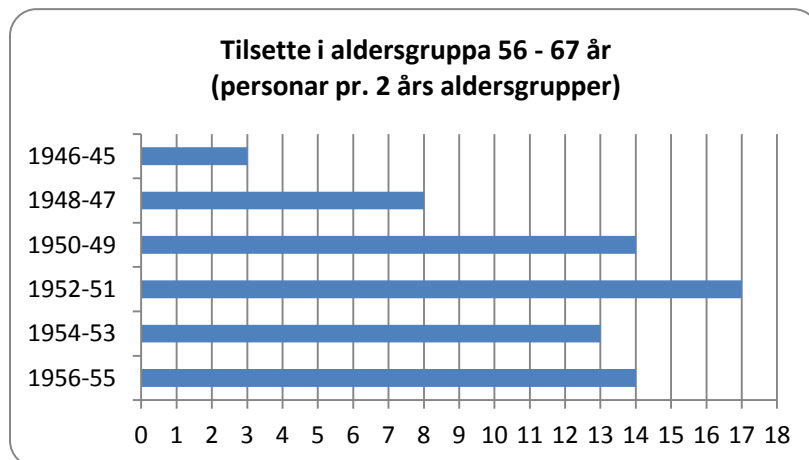
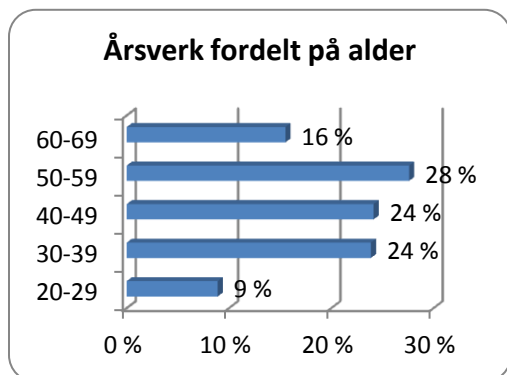
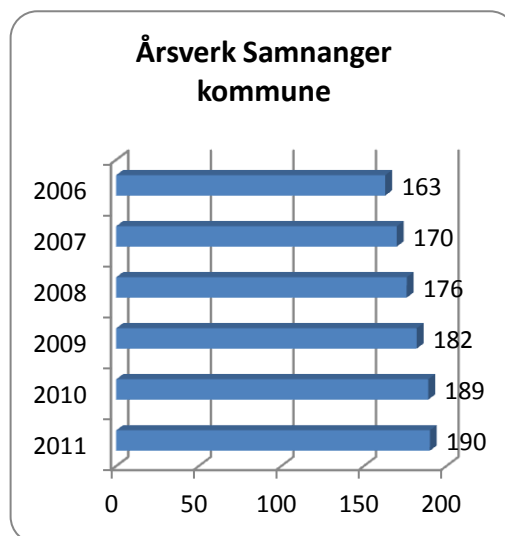
Personalstatistikk

Tilsette i kommunen

Kommunen hadde 190 årsverk pr. 31.12.2011, fordelt på om lag 270 personar. Dette er ein auke på om lag 1 årsverk frå 31.12.2010. I perioden 2006 – 2011 har det vore ein auke på om lag 27 årsverk i kommunen (om lag 17%).

Aldersfordeling

Aldersfordelinga for dei tilsette i kommunen viser mellom anna at det er mange som vil nå pensjonsalder dei komande åra. Kommunen må arbeida aktivt både med å behalda og rekruttera medarbeidarar i åra som kjem.

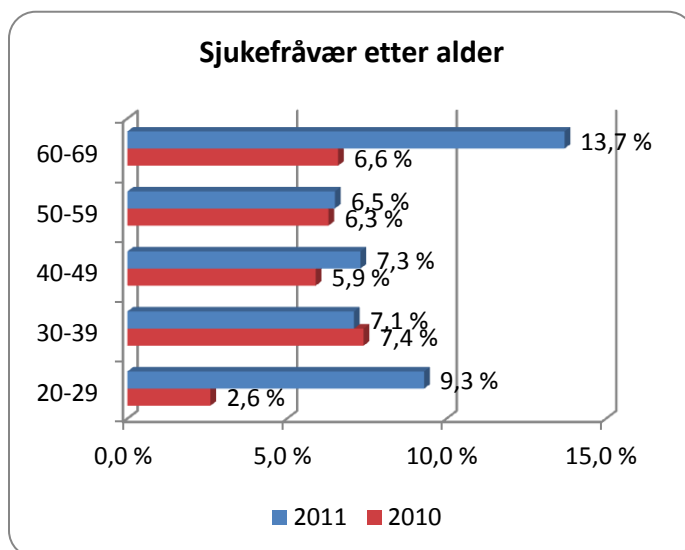
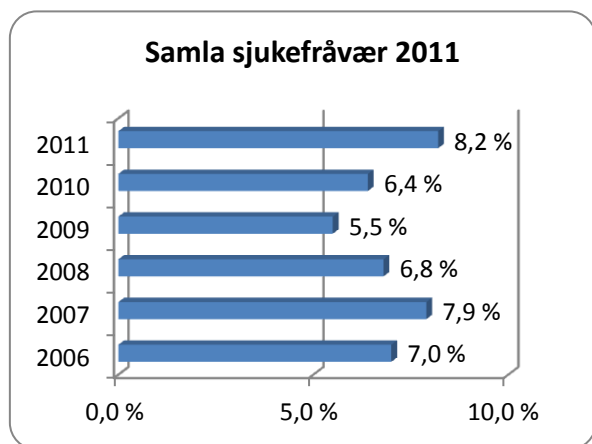
Fordeling kvinner/menn

Til liks med andre kommunar er det eit stort fleirtal av kvinner blant dei tilsette i Samnanger. Av dei 190 årsverka i kommunen har me tilsett menn i 17% av dei. Det bør vera ei målsetting å få ei jamnare kjønnsfordeling innanfor ein del tenestoområde, til dømes barnehage, pleie/omsorg, kommuneadministrasjon og teknisk drift/vedlikehald. Arbeidet med likestilling i kommunen er vanskeleg å vurdere sidan me veit at hovudtyngda av arbeidsoppgåvene i kommunen tradisjonelt er rekna som kvinnearbeidsoppgåver og rekrutteringa til dei aktuelle utdanningane er tilsvararande skeiv. Me gler oss over dei som har vald ”utradisjonelt”, mannleg tilsett i barnehagen og i pleie og omsorg og kvinne på driftsavdelinga i teknisk. Eit viktig arbeid for likestilling er å arbeida for like moglegheiter for kvinner og menn til å ha leiande stillingar. F.t. har me 4 mannlege og 4 kvinnlege einingsleiarar, medan både rådmann og assisterande rådmann er kvinner.

Sjukefråvær

 sjukefråvær ikkje høgare enn 6 %

Målsettinga er fastsett av arbeidsmiljøutvalet. Sjukefråværet i 2011 var 8,2 prosent. Dette er det høgaste sjukefråværet kommunen har hatt på mange år, og ein auke frå 6,4% i 2010. Det var i hovudsak i eining for pleie og omsorg sjukefråværet var vesentleg høgare i 2011 enn i 2010 (auke frå 9,8% i 2010 til 14,2% i 2011). På bakgrunn av det høge sjukefråværet i pleie- og omsorgseininga har rådmannen sett i gang eit arbeid for å sjå kva grep som kan gjerast for å få redusert dette. Arbeidet er venta ferdig i løpet av våren 2012.

Det var primært i aldersgruppene 20-29 år og 60-69 år at sjukefråværet auka frå 2010 til 2011. Aldersgruppa 60-69 år hadde det klart høgaste sjukefråværet i 2011. Denne aldersgruppa har tidlegare ikkje hatt høgare sjukefråvær i Samnanger enn andre aldersgrupper.

Tilgang på arbeidskraft

Kommunen hadde i 2011 tilstrekkeleg tilgang på arbeidskraft innan dei fleste fagområda.

Unnateke frå dette var logoped, helsefagarbeidarar og lærlingekandidatar.

Det er også ei utfordring for kommunen at fagmiljøa våre innanfor nokre område er små. Dette gjer at me er spesielt sårbare når fagpersonar sluttar, samt at det til dels har vore vanskeleg å halda på yngre medarbeidarar med høgskule-/universitetsutdanning i enkelte einingar.

Lokale lønsforhandlingar 2011

Det vart i 2011 berre gjennomført lokale lønsforhandlingar for dei gruppene av tilsette som får heile løna si fastsett lokalt i kommunen. Det vart eit brot i forhandlingane, men partane kom seinare saman på nytt og kom då fram til semje.

Opplæring for tilsette

Det vart gjennomført ein halv dag med fellesopplæring for reinhaldarane i kommunen i 2011.

Utanom dette vart det ikkje gjennomført fellesopplæring på tvers av alle einingane i 2011. Det vert vist til einingane sine årsmeldingar for informasjon om kva opplæring som vart gjennomført

der i 2011. Utgifter til opplæring har mange element i seg, m.a. permisjon med løn og utgifter til reise og opphald. Dette er utgifter som vert ført saman med andre utgifter, og det er dermed ikkje mogleg å lesa ut av rekneskapen kva kommunen bruker på dette området. På konto nr. 1.1500 fører me utgifter som kursavgifter m.m. På denne er det i 2011 ført kr 524.000, mot kr 563.000 i 2010.

Fellesarrangement for tilsette

Det var ingen fellesarrangement for alle tilsette i kommunen i 2011. Dei løyvde velferdsmidlane vart brukt til arrangement/samankomstar i einingane i forkant av jula 2011. Det er sett av midlar til eit fellesarrangement i 2012.

Bedriftshelseteneste

Med bakgrunn i lovendringar om kven som skal vera innmeldte i bedriftshelsetenesta inngjekk Samnanger, Kvam, Fusa og Jondal avtale med Ytre Hardanger Bedriftshelseteneste om kjøp av bedriftshelsetenester på timebasis. Tidlegare betalte kommunane ein fast årleg sum for kvar tilsett me hadde innmeldt i bedriftshelsetenesta.

Ytre Hardanger Bedriftshelseteneste slo seg i 2011 saman med Voss Bedriftshelseteneste, og heiter no Grend Bedriftshelseteneste. Samnanger kommune brukte i 2011 om lag 122.000 kroner til kjøp av bedriftshelsetenester. Utgiftene gjeld både faste helsekontrollar for grupper av tilsette som etter lov/forskrift skal ha dette, samt andre tiltak som vert avtalt i årsplan. I 2011 var det største tiltaket helsekontrollar/samtalar med alle tilsette på natt i eining for pleie og omsorg, og etterarbeid i samband med dette.

HMS

Samnanger har arbeidd ut eit system som skal hjelpa oss til å arbeida godt med helse, miljø og tryggleik. M.a. inneheld det rutinar og skjema for rapportering av avvik. Rapporteringa skjer til AMU. I 2011 vart det sendt inn 11 avviksmeldingar. 8 av dei var knytt til ein arbeidsplass og arbeidet med ein elev. I 2010 var det også meldt om avvik knytt til denne eleven. Arbeidsplassen har arbeidd godt for å retta opp i avviket, og sidan februar 2011 har det ikkje meldingar om avvik her.

25-og 26-årsjubilantar

Thore Strømmen vert takka for 40 års teneste

Kommentarar til dei einskilde tenesteområda

Einingsleiarane sine årsmeldingar fylgjer i andre del av årsmeldinga. I denne delen vil rådmannen nytta informasjon frå KOSTRA-statistikken til å vurdere kostnadsnivået vårt samanlikna med andre kommunar. Sjølv om kvaliteten på statistikken etter kvart har vorte bra, må me alltid vera merksame på at det kan vera feilkilder t.d. pga. av ulik organisering av tenestene. Som hovudregel vert Samnanger samanlikna med gruppe 2 (små kommunar med middels god økonomi) og landsgjennomsnittet.

I tillegg vert det og gitt ein del generelle kommentarar til drifta. I den grad det ligg føre mål for tenesteområda vurderer me resultatata opp mot dei. Me peiker også på ein del utfordringar som Samnanger står føre.

I kommuneplanen er det gitt ei rekke mål; ikkje alle er like operative. Det gjer at det ikkje alltid er like lett å seia om målet er nådd. I tillegg til målformuleringane er det og lista opp kva me gjer/skal gjera for å nå måla. Mykje er gjort sidan planen vart vedteken, men på nokre område har eit stykke igjen før me kan seia oss tilfredse.

I kommuneplan er eit av delmåla

høg kvalitet på kommunale tenester

Det er sett opp ei rekke handlingar som skal hjelpa oss å nå dette målet. Mange av desse er relatert til folk si oppfatning av kvalitet. I 2012 vert det gjennomført brukar- og medarbeidarundersøkingar som venteleg kan gi svar på ein del spørsmål. Arbeidet med gjennomføring og ikkje minst oppfølginga av brukarundersøkingane har gjort at me meiner at dette bør skje kvar 4.de år og ikkje som tidlegare bestemt kvar 2.de år. Me meiner sjølv at me kan verta betre på fleire område, men gjennomgåande har me rask sakshandsaming. Me informerer godt m.a. gjennom aktiv bruk av heimesida til kommunen, og me ser av førespurnad om å få innsyn i dokument at publikum fylgjer med. På slutten av året kjøpte me inn eit system til bruk for målretta styring. Dette er me i ferd med å ta i bruk, og me har god tru på at dette vil hjelpa oss i arbeidet med å kunne fokusera på dei måla som vert sett, gje

Kva gjer me:

Etablerer eit fleksibelt og effektivt tenesteapparat med klare utviklingsmål.

Sikrar godt tilgjengelege tenester.

Har god økonomistyring.

Sikrar god sørvis og rask sakshandsaming.

Har regelmessige brukarundersøkingar og aktive brukarutval.

Utviklar reiskapar for å vurdere kommunale tenester.

Brukar målretta styring.

Sikrar god kompetanse, særleg innan planlegging og beredskap.

Styrkar teknisk eining på det som har med vedlikehald av bygg og grøntareal å gjera ("grøn" mann / kvinne).

Vert gode på informasjon og meir- offentlegheit.

Har gode rutinar og gir god informasjon i samband med handsaming av saker.

Er gode på interkommunalt samarbeid.

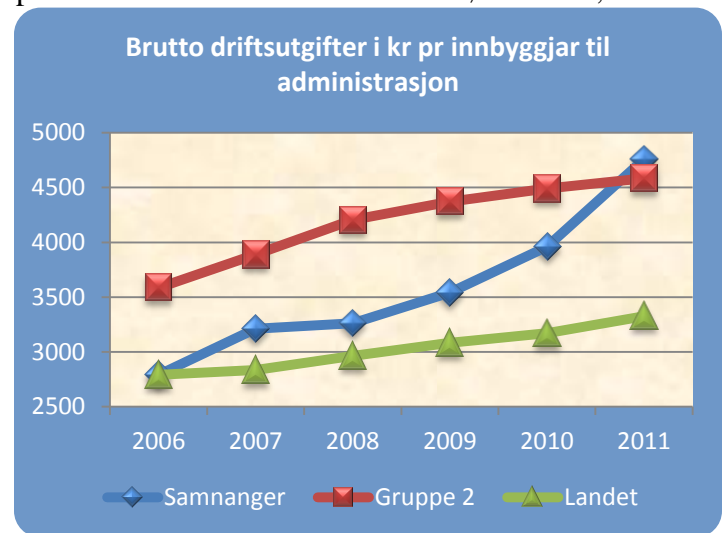
tilbakemelding til politikaane om måloppnåing og omprioritera ressursar slik at dei måla som er sett vert nådd.

Sentrale styringsorgan og fellesutgifter

Dette området omfattar rådmannen inkl. pedagogisk konsulent og folkehelsekoordinator, eining for interne tenester med økonomi, løn, fellestenesta, IKT og div. fellesutgifter. På mange av desse tenestene har dei minste kommunane smådriftsulemper. Det er og eit område der det er vanskelegast å samanlikna kommunane i mellom då det kan vera skilnader i korleis ein har organisert seg – flat struktur, sektororganisert osv.

Gjennomgangen av sentraladministrasjonen i 2008 avdekkja område der me var for dårleg. IKT var eit slikt område, eit anna var oppfølging av politikaane. Desse områda vart tilført midlar, noko som kjem klart fram i figuren under der me ser at f.o.m. 2009 har me ein større auke i ressursbruken enn dei andre kommunane.

Den store auken i 2011 har fleire årsaker, nokre av dei gir permanente utgifter andre er relatert til pågåande eller avsluttande prosjekt. Både økonomi-/rekneskaps og løn- og personalsystema er under utskifting. Mesteparten av arbeidet med dei to første vart gjort i 2011, og vel kr 700.000 av utgiftene er ført i driftsrekneskapsen. I tillegg vart det kjøpt inn lese Brett til politikaane og nye datamaskiner som er å sjå på som prosjekt/ekstraordinære tiltak. Korrigerer me for dette vil me liggja godt under gruppe 2, men det har likevel vore ein stor vekst i utgiftene. I all hovudsak er det knytt til utviding av stilling på skatt og engasjementstilling folkehelsekoordinator. Meir enn halvparten av utgiftene til den siste er finansiert med tilskot.

Personalet i sentraladministrasjonen opplever ofte kvardagen som stressande. Innbyggjarane forventar stadig meir ikkje minst på informasjonssida. Det vert lagt ned mange arbeidstimar til å oppdatera heimesida. Den skal utviklast vidare særleg med tanke på å gje moglegheit til meir innsyn og meir interaktivitet. Prosjektet ”digitale politikaar” vart førebudd i 2011 med m.a. etablering av folkevaldportalen og innkjøp av lese Brett.

Med samhandlingsreforma kom presset på kommunane for å styrkja arbeidet med **folkehelse**. Kommunen har inngått partnerskapsavtale med fylkeskommunen og får eit vesentleg bidrag til dekking av lønskostnaden. Ut frå erfaringar andre stader vart denne stillinga lagt til rådmannen, og i rekordfart har me fått utarbeidd ein overordna plan for folkehelse som er til høyring i desse dagar. Dette arbeidet er for øvrig i tråd med kommuneplanen, m.a. eit av delmåla under levekår..

 styrkja folkehelsa og innbyggjarane sitt mot til å ta vare på seg sjølve og kvarandre

Aktiviteten i Samnanger på samfunnsutvikling – planlegging og prosjektering – har vore stor dei siste åra. Det er ikkje tilført nye ressursar til å møte desse utfordringane, og det er eit spørsmål om det er mogleg å ha ein så stor aktivitet utan at det går ut over kvaliteten. Prosjekta er store, det er snakk om mykje midlar og ved å ikkje ha full konsentrasjon på dei kan ein glippa både på kvalitet og god ressursutnytting. Mykje av dette arbeidet fell på rådmann og ass. rådmann. I 2011 har dei hatt ansvar for å halda oppe framdrifta for utbygging av barneskulene, sjukeheimen og dels ombygginga av Nordbygda skule. Ansvarer har også lagt her for større planarbeid som kystsoneplan, planprogram småkraft, områdeplan Bjørkheim og folkehelseplan. I tillegg er det det gjennomført evaluering av legevakt og ordninga med førstehjelpsbil.

Utvikling i klima gir kommunane store utfordringar på sikt. Det er viktig å vera godt førebudd. Me har fått god plankompetanse (knytt til teknisk), og det vart i 2011 utarbeidd ein overordna ROS- analyse (risiko og sårbarheitsanalyse). Oppfølging av dette arbeidet vil dels skje gjennom anna planarbeid, noko som vert handtert, men ein del anna beredskapsarbeid har ikkje kunne prioriterast.

Med rett til barnehageplass for ”alle”, har denne tenesta ”eksplodert”, også den forvaltningsmessige biten. Det kommunale ansvaret er ikkje avgrensa til dei kommunale barnehagane. Det ligg og eit forvaltningsmessig ansvar arbeid knytt til dei private barnehagane. Dette inkluderer og barn som går i private barnehagar utanføre kommunen. Arbeidet er lagt til ass. rådmann i samarbeid med økonomikontoret utan auke i ressursane.

Pedagogisk teneste

Arbeidet med utbygginga av barneskulen har hatt hovudfokus for skulefagleg ansvarlege i 2011. Sentraladministrasjonen og byggjekomiteen for Samnanger barneskule har vore aktive i samarbeid med konsulentar og arkitekt for å komma fram til gode pedagogiske løysingar for nybygget. Dette er positivt og gjevande samarbeid med fagpersonar og brukarar. Framdriftsplanen vart følgd.

Det er eit faktum at krava og forventningane til **dokumentasjon og rapportering** er sterkt aukande innan skuleverket. Det å kunna dokumentera og arkivera er ekstra krevjande så lenge einingane ikkje har eit felles sakshandsamingssystem med sentraladministrasjonen. Både effektivitet og kvalitetssikring vil bli betre ved å nytta eit felles sakshandsamingssystem.

Det vart i 2011 gjort risikovurderingr med omsyn til **trafikkbiletet** på Haulanesvegen og på strekninga Tysse - Gjerde. Trafikkopplæringa følgjer ny trafikkopplæringsplan som er utarbeidd for barneskulen og vedteken i 2011. Av trafikksikrings- tiltak på skulevegane vart det sett opp fleire gatelys langs Haukanesvegen og rekkverk over Haukanestunnelen. (Totalt 168 av grunnskuleelevane i Samnanger har skuleskyss.)

Vaksenopplæringa i Samnanger er leia av pedagogisk konsulent. Det var to pedagogar og ein vernepleiar tilsette i delstillingar innan vaksenopplæringa i 2011. Logopedkompetanse vert leigd inn ved behov. I tillegg kjem kjøp av tenester frå Nygård skole i Bergen til kurs i norsk og samfunnskunnskap.

Opplæring for vaksne omfattar rett til norskopplæring og samfunnskunnskap på eige morsmål for innvandrarak etter introduksjonslova, og rett til grunnskuleopplæring, vidaregåande opplæring og spesialundervisning etter opplæringslova.

Målet med opplæringa i norsk og samfunnskunnskap for innvandrarak er at dei skal kunna komma ut i arbeid eller i vidare utdanning snarast råd. Kommunen har ansvar for å gje gratis tilbod til dei som har rett og plikt til slikt tilbod. I løpet av 2011 har totalt 16 vaksne fått opplæring i norsk med samfunnskunnskap, 15 i vårhalvåret og 11 i hausthalvåret. Dei fleste får dekkja skyss til Bergen, og har avtale om opplæring ved Nygård skole tilpassa sitt nivå i norsk. Av desse minoritetsspråklege har nokre avlagt språkprøve 2 og 3 i 2011. Norskopplæringa utgjer ein viktig del av introduksjonsordninga for flyktningane dei første to åra.

Dei statlege tilskota til norskopplæring for framandspråklege vaksne har i 2011 dekkja utgiftene til denne opplæringa. Tilskota inneber grunntilskot til kommunen, eit tilskot per person og resultattilskot ved avlagt og bestått norskprøve.

Grunnskuleopplæring for vaksne er aktuelt for 10.300 personar i heile landet, dei aller fleste er innvandrarak. Nokre få deltakarak frå Samnanger som har følgd norskkurs, har gått over frå norskopplæring til grunnskule- eller vidaregåande opplæring i løpet av året.

Søknader om spesialundervisning for vaksne er stabilt i Samnanger.

Informasjon og orientering om rett til vidaregåande opplæring, realkompetansevurdering og høgskulestudiar for vaksne vert gitt til vaksne som vender seg til pedagogisk tenestekontor.

Næring m.m.

Verdibrev til ungdom

Ordninga med verdibrev på kr 25.000 for å stimulera eigne ungdomar til å busette seg i kommunen vart vedteke i 1998. I 2011 vart det betalt ut kr 150.000 som budsjettert. Utbetalingane har vorte gradvis redusert, noko som gjerne er ein peikepinn om at me i åra framover kan rekna med ytterlegare redusasjonar. Samnanger kommune har innløyst verdibrev for rundt 3 million kroner.

Arbeid med næringsutvikling

Samnanger kommune sitt engasjement for næringsutvikling skjer dels i eigen organisasjon ved råd og rettleiing til etablerarak og dels gjennom andre organisasjonar me er medlemmer i. Me har dei siste åra hatt ein tettare dialog med Hordaland fylkeskommune og landbruksavdelinga hjå fylkesmannen innan desse områda. Samnanger kommune er medleigar i Business Region Bergen (BRB). Dei tilbyr m.a. etableraropplæring som innbyggjarane i Samnanger kan ta del på. Store delar av kostnaden med dette engasjementet er finansiert ved bruk av næringsfondet.

Bjørnefjorden næringsutvikling er vedteken oppretthalden, primært for å få tilgang på regionale tilskotsmidlar. Samnanger

kommune har teke på seg både sekretær- og leiarfunksjonen i BNU. I 2011 vart det fordelt ut **637.500 kroner** i tilskot (fylkeskommunale midlar) av styret i BNU. Midlane gjekk til dei tre kommunane til planlegging, tilrettelegging og marknadsføring av næringsareal. Hordaland fylkeskommune ynskjer at BNU vert meir aktive. Deira arbeid innan næringsutvikling er knytt opp mot regionar, og me ser at det er ein ulempe å stå utanføre denne regioninndelinga. Fusa, Os og Samnanger har felles interesse på ein del område, og det er teke eit initiativ for å gjera samarbeidet sterkare. Dette er og ein konsekvens av samhandlingsreforma innan helse og omsorg der det på fleire område vert krevd at kommunar går saman.

Bruken av det kommunale næringsfondet

Samnanger kommune yter tilskot til både etablerte verksemder og verksemder under etablering. Tilskot vert finansiert av kommunen sitt eige næringsfond – kraftfondet – som får ei årleg tilførsel på knapt 900.000 kroner. Mesteparten av midlane vert nytta til kommunale tiltak. I 2011 brukte me ikkje av næringsfondet til investeringar. I rekneskapen for 2011 har me nytta kr **916.442** av næringsfondet i drifta. Det var ikkje nytta av næringsfondet til delfinansiering av investeringar.

Funksjon		Prosjekt	Sum
1205	IKT		26.000
3251	Næringsføremål	Utbetaling av tilskot private	270.442
3251	Næringsføremål	Tilskot til kraftsenteret	200.000
325	Næringsføremål	Kulturbasert næring/kulturprosjekt	300.000
3857	LivOGLyst	Kommunalt tilskot	20.000
3010	Administrasjon	Delfinansiering av teknisk sitt arbeid med næring	100.000

Ut frå vedtektene for næringsfondet kan det gjevast **tilskot til private** når det er snakk om investeringar. I 2011 vart det fatta vedtak om **kr 207.500** i direkte støtte til einskildbedrifter/personar. Summen avvik med rekneskapstal då denne viser utbetalt tilskot i 2011.

Verksemd/Person	Tiltak	Tilskotssum
C-S beauty	Oppstart frisør og hudpleiesalong	70.000
Jan Gunnar Våge	Traktor	50.000
Rolvsvågen Auto a.s.	Lastebil	35.000
Webstyle Paul Torvund	Programvare	10.000
Miriam Haga	Oppstart klebutikk	25.000
Ines Hudpleieklinikk	Utstyr	12.500

Samnanger har dei siste åra prioritert arbeidet med **kulturbasert næring**. Dette er både nærings- og lokalsamfunnsutviklingsprosjekt, og det er ei satsing i tråd med kommuneplanen sitt mål

 legg til rette for bygdeutvikling

Det er skjedd ved at me har engasjert oss i fleire ulike prosjekt i regi av fylkeskommunen og fylkesmannen. Den kommunale løyvinga frå næringsfondet på 300.000 kroner er nytta som

delfinansiering, og slik har desse midlane meir enn fordobla seg. Desse prosjekta er i det alt vesentlege gjennomført i kultureininga. LivOGLyst prosjektet har gått over fleire år.

Aktiviteten i **Kraftsenteret** har i 2011 diverre vore liten, noko som hovudsakleg skuldast alvorleg sjukdom hjå dagleg leiar. Våren 2011 vart det gjennomført eit seminar på Vil Vitesenteret i Bergen med tema Energi i eit klimaperspektiv - utfordringar og moglegheiter.

Dette seminaret var eit ledd i EU si markering Berekraftig energi. Alt i ei kustnerisk ramme med fleire utstillarar der energi var gjennomgangstema.

Hordaland fylkeskommune er den største bidragsytaren til kraftsenteret med løyving på til saman 1.5 mill. kroner fordelt på tre år. Dei har akseptert at prosjektfasen vert forlenga ut 2012. Det haster med å få fram produkt som gjer det mogleg å få kraftsenteret over frå prosjekt til eit meir permanent senter. Senteret tek f.t. del i eit europeisk prosjekt saman med eit universitet i Tyskland og institusjonar i Austerrike og Polen.

Marknadsføring av kommunen

Ein viktig strategi for å få auka folketalet vårt er å gjera Samnanger kjend. Avstanden til Bergen er mykje kortare enn mange trur. I kommuneplan har me fylgjande hovudmål

- *Gjennom aktiv marknadsføring skal Samnanger gjerast kjend*
- *Nyttar dråpen som samlande symbol*
- *Ryddar skogen slik at me får god utsikt*
- *Forskjønar fellesromma*

Det var i 2011 i gang fleire prosjekt ikkje minst knytta til kulturbasert næring som også har hatt som mål å gjera Samnanger kjend. Forsking viser at stadsutvikling er eit av dei viktigaste tiltaka kommunen kan gjera både for å auka folketalet og for å få til næringsutvikling. Fleire tiltak har gått på å gjera ulike stader meir tilgjengeleg og meir synleg. Ikkje minst har deltakarane i tiltaket *sjå sjøen*, som har gått på rydding av skog og tre langs hovudvegen gjort ein fin jobb over fleire

år for å visa fram kommunen vår. Det største tiltaket i så måte er likevel utvikling av Ytre Tysse.

Planane våre om å arbeida meir konkret med omdømmebygging og med direkte marknadsføring har diverre måtte vike pga. andre oppgåver. Dette arbeidet vil dels verta gjort i 2012 der ei spørjeundersøking blant ein del av innbyggjarane er sentral.

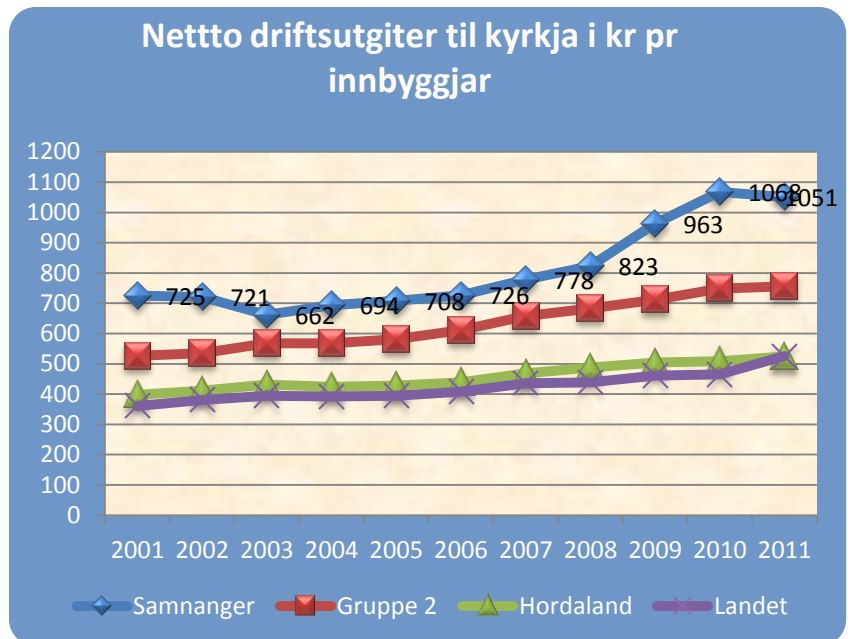
KYRKJA

Kyrkja har i løpet av 2009 og 2010 fått vesentleg auke i overføringane. I 2011 fekk ein ei utflating, men som figuren under viser ligg løyvinga langt over dei andre kommunane. Løyvingane utgjør 2,4 % av netto driftsutgiftene i kommunen, det doble av gjennomsnittet for alle kommunane i landet. Sidan Samnanger har inntekter over landsgjennomsnittet, understreker dette ytterlegare at Samnanger prioriterer kyrkja.

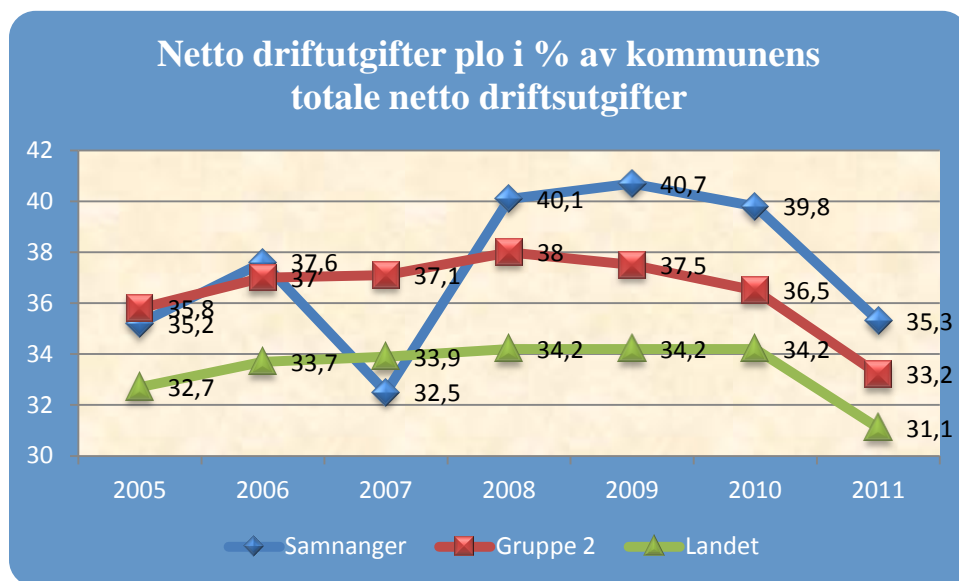
	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Netto driftsutgift. funksjon 390,393 i % av samla netto driftsutgifter	2,4	1,7	1,2
Brutto investeringsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbyggjar	292	180	155

Me har tidlegare hevda at stell av kyrkjegarden og arbeid knytt til gravferdene har vore hovudforklaringa på at utgiftene våre har vore høge. Det er nok fortsatt riktig, men desse har ikkje auka dei siste åra, slik at dei auka overføringane har samanheng med auke i andre kostnader. Det er gjort omfattande vedlikehald på bygningane, og det er også bygd eit nytt reiskaps- og velferdsbygg som i seg sjølv medfører auka driftsutgifter. I 2012 er det inngått avtale med kyrkja om at kommunen skal stå for arbeidet på kyrkjegarden. Grunngevinga for dette er ei oppfatning om at ein ved å samla ressursane kan få nytta dei meir effektivt.

PLEIE- OG OMSORGSTENESTENE

Samnanger kommune bruker ein langt større del av samla ressursar til pleie og omsorgstenestene enn både dei mindre kommunane og vesentleg meir enn landsgjennomsnittet. Dette har halde seg slik dei siste seks åra med unnatak av i 2007. Pleie og omsorgstenestene omfattar i tillegg til tenester primært til eldre – sjukeheim, heimesjukepleie og praktisk bistand i heime for å nemne dei mest omfattande – også tenester til funksjonshemma.

Som tidlegare nemnd i meldinga gjer omlegginga i finansiering av barnehagane at sjølv om det er vekst i ressursbruken vil andelen av netto driftsutgifter likevel gå ned.

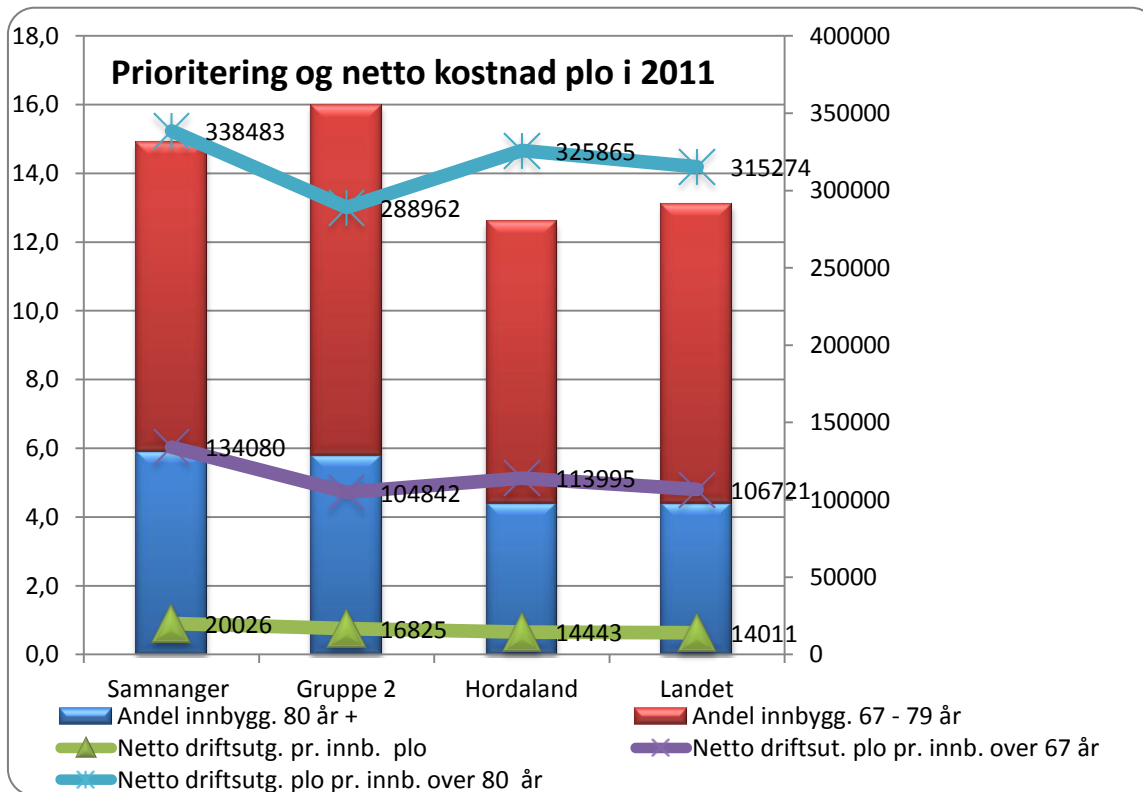
Tal eldre definert som personar over 70 år har gått klart attende i Samnanger sidan 2005. Dette gjeld for alle aldersgrupper med unnatak av for personar over 90 år som har auka mykje. Behovet for tenester frå plo aukar markant med alder, og ein av grunnane til det høge forbruket vårt kan kanskje liggje her. Det er likevel slik at over halvparten av personar i gruppa over 80 år klarer seg utan hjelp frå pleie og omsorg. Det er og ein tendens på landsbasis at etterspurnaden etter tenester frå PLO aukar frå dei under 67 år utan at det har vore så tydeleg i Samnanger. Med innføring av Samhandlingsreforma vil nok dette auke.

Tal personar i ulike aldersgrupper pr. 1.1.

	2005	2010	2011	2012	Endring 2005 - 2012
70-74 år	86	47	63	73	- 13
75-79 år	85	78	74	72	-13
80-84 år	78	65	62	60	-18
85-89 år	52	48	49	49	- 3
90 år og eldre	20	29	33	34	14

Samnanger har like stor andel av befolkninga over 80 år som gruppe 2 , men for dei mellom 67 og 80 ligg me lågare enn gruppe 2 og meir lik landsgjennomsnittet. Dette skulle i seg sjølv tilseia

at ressursbruken vår burde vera mindre enn gruppe 2, noko som figuren over viser ikkje er tilfelle. Slik statistikken er bygd opp er det ikkje mogleg for oss å seia at me har fleire enn dei andre over 90 år for på den måten å forklara profilen på tildeling av tenester. Det er interessant å sjå at landsgjennomsnittet ligg høgt når me tek omsyn til befolkningsammansettinga, og me har ei formeining om at dei store kostnadane kjem i dei eldste aldersklassene.

Eininga har hatt store problem med å halda budsjetta sine dei siste par åra til tross for at området har vorte prioritert med midlar. Eining sjølv peikar på at det har kome til fleire krevjande brukarar. Sjukefråværet var rekord høgt, med på fylgjande meirforbruk. Særleg utfordrande for kommunen både fagleg og økonomisk vart det å handtera tilbodet til ein ressurskrevjande heimebuande. Me hadde ved budsjettoppstillinga forventa å få statstilskot, men brukaren sin alder gjorde at me ikkje kom inn under tilskotsordninga. Dette regelverket vert det no sett fokus på, og venteleg vil press frå mange kommunar føra til ei omlegging. Me fekk kr 400.000 i ekstraordinære skjønsmidlar knytt til denne brukaren, noko som kom godt med. Me klarte ikkje å finansiera heile denne kostnaden innanføre ordinære midlar i 2011, men måtte bruka av disposisjonsfondet for å få budsjettet i balanse. Denne ekstraordinære kostnaden gjer sjølvsagt sitt til at me ligg høgt på netto kostnad.

Samnanger har fleire sjukeheimplassar enn gjennomsnittet både for gruppe 2 og for landet. Dette forklarar fordelinga av ressursbruken i eininga.

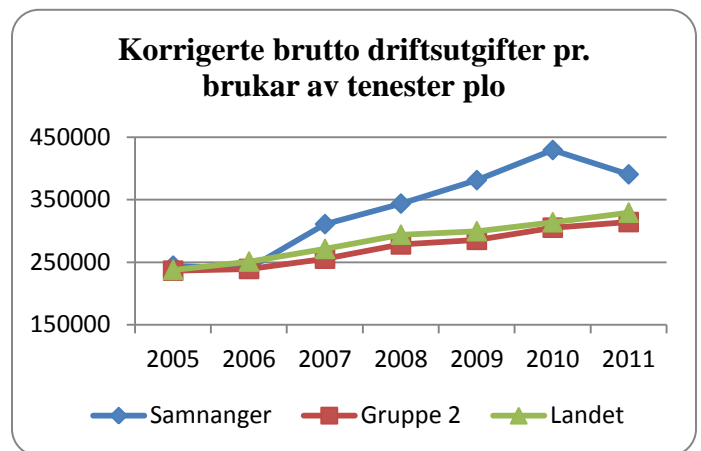
%-del av midlane i plo på ulike føremål

	Samnanger		Gruppe 2		Landet	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
sjukeheim	56	52	48	47	46	46
heimeteneste	38	41	48	49	49	49
aktivisering	6	6	4	4	5	5

Hjelp frå plo går først og fremst til eldre, og behovet for hjelp aukar med alderen. I tillegg kjem tilbodet til dei funksjonshemma. Dette vert ført under heimetenester. Samla utgifter til funksjonshemma utgjorde ca 20 % av netto driftsutgifter til plo i Samnanger. Me har ikkje informasjon til å samanlikna oss med andre kommunar.

Brutto driftsutgifter seier noko om produktivitet. Avgjerande for resultatet er både det nivået på tenestene som kommunen har vald, men også kva behov brukarane har. Enkelt sagt vil ein gamal befolkning medfører større behov.

Statistikken viser at ressursbruken vårt fordelt pr. brukar ligg langt over gjennomsnittet. Dette kan dels forklarast me at me har mange sjukeheimplassar som er den klart dyraste driftsforma. Men også dels ved at me har heimebuande som får omfattande tilbod. Her kjem både ressurskrevjande eldre brukarar og funksjonshemma inn. Som me vil sjå seinare er utgiftene på sjukeheimen pr. plass om lag som for dei andre. Men sidan me har fleire plassar, og drift av sjukeheim kostar vesentleg meir enn heimetenester vil det gje høgare utgifter. Eininga måtte, pga. ressursituasjonen redusera tilbodet til dei "vanlege" brukarane av heimetenestene, og det forklarar i det alt vesentlege reduksjonen.

Brukar- og pårørandeundersøkingar som vert gjennomført våren 2012 vil visa kva oppfatning det er av kvaliteten me har på tenestene våre. Me får få klager, og dei me har fått har me forsøkt å ta omsyn til. M.a. ga fleire pårørande uttrykk for at legen var for lite tilgjengeleg på sjukeheimen. Tilsynslegestillinga vart auka opp, og me ligg no over landsgjennomsnittet.

Sjukeheim

Hovudgrunnen til utbygginga ved Samnangerheimen er standarden. Under halvparten av bebuarane har einerom med bad. Lovverket tilseier at alle som ynskjer det skal få einerom. Samnanger har betre dekking (målt i høve til den aktuelle brukargruppa 80 år +) enn dei andre kommunane, noko som og var grunnen til at tal plassar ikkje vert utvida med nybygget. Demensproblematikken er omfattande og aukande. Eininga legg ned mykje arbeid for å bruka plassane på ein så god måte som mogleg. Det kan av og til medføre flytting av rom, noko som mange pårørande har vore kritiske til. Som tabellen viser ligg me med dei 6 plassane om lag som landsgjennomsnittet.

Dekkingsgrad	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Plassar i % av innb 80 år og over	21	18,8	18,7
Andel av innb. over 67 år på institusjon	5,8	7	5,9
Andel av innb. over 80 på institusjon	14,7	15,8	14,1
Andel av plassar til korttid	13,3	12,7	14,8
Andel plassar i skjerma plassar demens	20		23,6

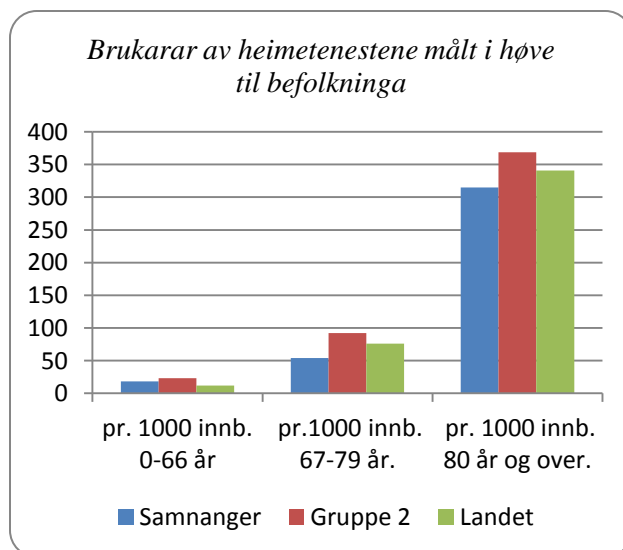
80 % av dei som bur på sjukeheimen er over 80 år. Etterspurnaden etter tenester frå plo frå personar under 67 år har auka. Dette gjeld også institusjonsplassar. I Samnanger bur det pr. d.d. ingen personar under 67 år fast, men det har skjedd at nokre har vore innom på korttidsplass. Dette er ei gruppe som i framtida i større grad vil etterspørja institusjonsplassar for kortare eller lenger tid. Jmf. Samhandlingsreformen. Statistikken viser at dei i 2010 beslaglegg 13,4 % (gruppe 2)/ 12,8 % (landet) av plassane.

Samnanger har om lag dei same brutto driftsutgifter pr sjukeheimplass som landsgjennomsnittet – **kr 909.700** mot kr 878.707 for landsgjennomsnittet, men 100.000 kroner meir pr. plass enn i gruppe 2. Kostnaden vår til tilsynslegen er ført på helsebudsjettet og ikkje på sjukeheimen. Her er det varierende praksis. Statistikken elles viser at me har høgare kostnad i direkte pleie enn dei andre. Det er eit gjennomgåande trekk i Samnanger at ressursane i størst mogleg grad går til direkte brukarretta tenester. Brukarbetalinga i høve til korrigerede brutto driftsutgifter er lågare i Samnanger (12,7%) samanlikna med landsgjennomsnittet (15,3), men dette har liten innverknad på kostnaden slik han er presentert over (brutto kostnad)..

Heimetenestene

Heimetenestene omfattar både tilbod til eldre – heimesjukepleie og praktisk bistand i heimen- men også tenester til dei funksjonshemma.

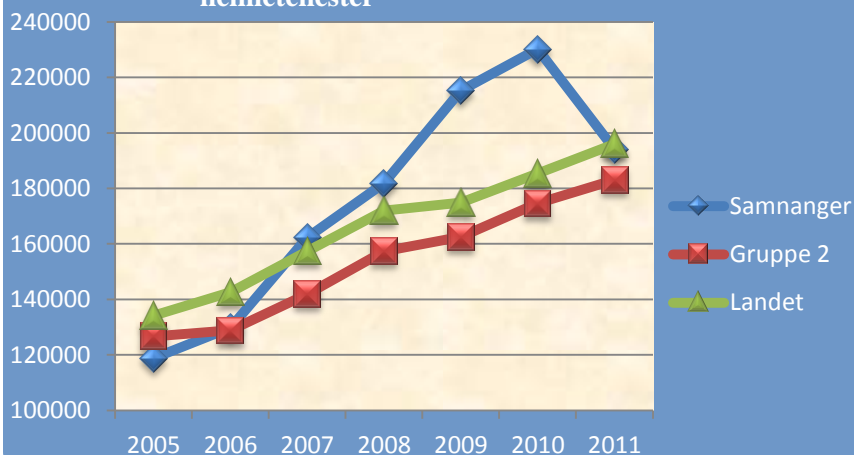
Det er relativ sett færre eldre i Samnanger som mottek heimetenester. Dette kan dels forklarast med god sjukeheimsdekking. For dei yngre – og her kjem dei funksjonshemma inn – ligg me under gruppe 2 men over landsgjennomsnittet. Det er ofte blant desse ein finn brukarar med omfattande hjelpebehov

Andel av befolkninga i aldersgrupper

	Samnanger	Gruppe 2	Landet
67-79 år	9	10,2	8,7
80 år og over	5,9	5,8	4,4

Korrigerte brutto driftsut. i kr pr. mottakar av heimetenester

Kostnad pr. brukar har gått vesentleg ned frå 2010 i Samnanger og me ligg no på same nivå som landet og ca 10.000 kr høgare enn for gruppe 2. Dette til tross for at me i 2011 har ein svært ressurskrevjande brukar. Slik utviklinga i ressursbruken vart i eininga, var det nødvendig å foreta reduksjon i tilbodet. Dette vart gjort i tenestene til heimebuande eldre.

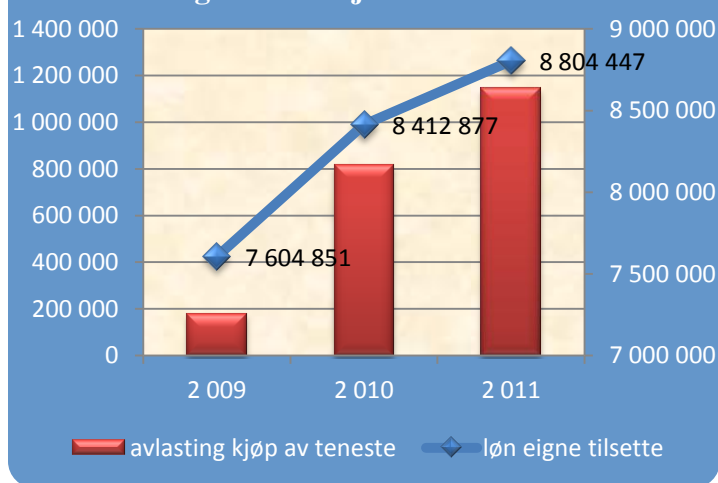
Sjølv om det ikkje har så stor betydning for kostnaden, så skal det og nemnast at eigenbetalinga dekkjer ein langt mindre del av kostnaden i Samnanger (1,0 % av korrigerte brutto driftsutgifter) enn for landsgjennomsnittet (1,4%) eller for gruppe 2 (1,5%).

Tenester til funksjonshemma

Utgiftene til dette området auka også i 2011. Eininga melder likevel attende at dei ynskjer å utvida tenestene ytterlegare. Det vert særleg peika på at fleire heimebuande bør få tilbod om arbeid/dagaktivitet.

Etterspurnaden etter avlasting både i helgane og no også i veka har auka. Me kan ikkje gje desse tenestene sjølve, noko som me reknar me skal skje når senter for funksjonshemma vert bygd. I 2011 kjøpte me tenester for 1.1 mill kroner der det meste gjekk til kjøp frå private.

Utgifter funksjonshemma i kr

Hausten 2011 flytta ein til bebuar inn i bufellesskapa på Skottebakken. Me gir no tilbod om heildøgns tilsyn til 7 personar fordelt med to i bufellesskapet på Haga og 5 på Skottebakken.

Det er nok ikkje berre Samnanger som har opplevd ein aukande etterspurnad etter tenester frå personar eller pårørande til personar med nedsett funksjonsevne. Rettar og like moglegheiter er sentrale omgrep i så måte. Samnanger kan nok med bygging av eit samla senter effektivisera ressursbruken ein del, men det er likevel eit spørsmål om ikkje det bør setjast større søkelys på om denne tenesta er underfinansiert frå statleg hald.

Aktivisering av eldre

Me tilbyr i dag dagsentertilbod til heimebuande eldre ein, evt. to dagar i veka. Fleire friviljuge medarbeidarar arbeider saman med fast tilsett personale. Brukarane vert henta i heimen og køyrd til Samnangerheimen der tilbodet vert gitt på daglegstova. Mange eldre bur åleine, og med dagtilbodet får dei moglegheit til å koma saman med andre. I 2011 var utgiftene på ca 1 mill, kroner. Det er om lag det same som dei siste åra. Dagsenter er ikkje ei lovpålagt teneste, men m.a i Samhandlingsreforma er tilbod om aktivisering av heimebuande eldre fått ekstra merksemd. Gode førebyggjande tilbod til heimebuande kan redusera/utsetja behovet for meir omfattande tenester. Det gir også mange eldre betre kvalitet i kvardagen. Dette er likevel eit område som må sjåast på sidan me har knapt med midlar. Alternativ til evt. redusert drift kan vera å få engasjert fleire friviljuge.

Statistikken er laga slik at me ikkje får ut tal berre for aktivisering av eldre. Me har derfor lite grunnlag for å seia noko om ressursbruken vår samanlikna med andre. Tabellen under presenterer tal både for dagsenter eldre og for dagtilbod funksjonshemma. Samla har me ein vesentleg høgare ressursbruk målt i høve til vaksne enn dei andre kommunane

Netto driftsutgifter til aktivisering av eldre og funksjonshemma pr. innbyggjar over 18 år

<i>Samnanger</i>	<i>Gruppe 2</i>	<i>Landet</i>
1.626	868	973

SOSIAL OG HELSE

Det vil alltid vera eksterne faktorar som gjer at det er vanskeleg å ”treffa” når ein budsjetterer innan område som barnevern og økonomisk sosialhjelp. I 2011 kom det ein del utfordringar innan barnevern, men m.a. pga. auke refusjonar var det ikkje naudsynt å utvida ramma. Rekneskapen viser ei innsparing på knapt 1 mill. kroner, men dette skuldast at kommunen har, etter søknad, fått refundert utgifter knytt til busetting av flyktningar i 2010 og 2011. Delar av desse utgiftene var teke inn i budsjettet.

Samnanger bruker ein god del meir midlar målt i høve til diverse faktorar. Dette gjeld særleg helse og barnevern. Innan helse er det først og fremst legevakta og førstehjelpsbilen som trekkjer opp.

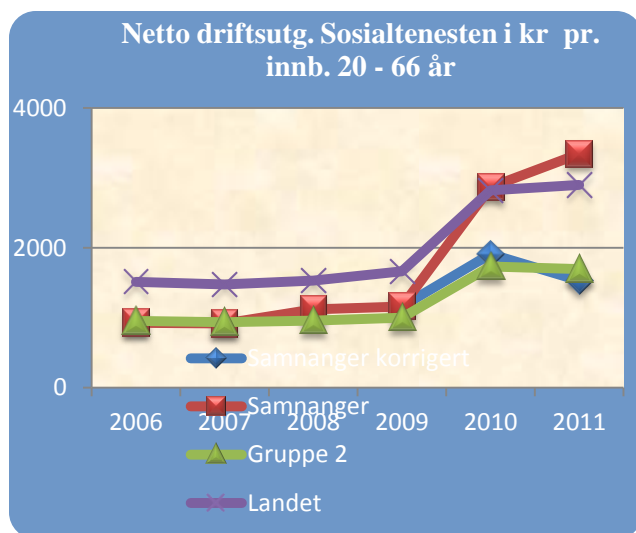
Økonomisk sosialhjelp

Ei målsetting med NAV-kontor var at brukarane skulle få ein organisasjon å forhalda seg til, og personalet her skulle vera i stand til å sjå kva yting som ville gjera den einskilde best i stand til å ta vare på seg sjølv. I Samnanger har me to-delt leing ved NAV-kontoret; det kan vera eit hinder for god integrering av statlege og kommunale ordningar. Eit felles kontor bør likevel gje gode moglegheiter for samordning. Kommunen har hatt ei forventning om at dei kommunale ytingane burde gå ned, då me meinte at ein del av dei som hadde gått lenge på økonomisk sosialhjelp kanskje hørde heime på statlege trygdeytingar.

Som vist tidlegare gjer omlegginga av finansieringa av barnehagane det vanskeleg å samanlikna fordelinga i 2011 med tidlegare år. Samanlikna med andre kommunar ligg me i 2011 langt over gruppe 2 og om lag på nivå med landet. Tabellen under viser ein markant reduksjon i dei som mottek økonomisk sosialhjelp. Det viser at me har lukkast i arbeidet med å finna meir tenlege ytingar.

	Samnanger		Gruppe 2		Landet	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Netto drifts.utg. i % av samla driftsutg	3,9	3,6	2,4	2,0	4,5	3,8
Andel sos.hjelpsmot i høve til innb 20 – 66 år	4,4	3,9	4,1	4,0	4,2	4,1

Utgiftene våre til sosialtenestene auka mykje i 2009. Dette skuldast m.a. at me då starta busettinga av nye flyktningar. Dei lever dei første åra anten på økonomisk sosialhjelp eller på

introduksjonsstønad, og det er ein god del arbeidsinnsats for å hjelpa dei. I figuren er det føreteke korrigeringar for utgiftene til flyktningar då me meiner dette er ein så særleg situasjon at det kan vera grunn til å sjå på utgiftene til ”ordinær” aktivitet.

I 2011 valde me å synleggjera også utgifter til undervisning av flyktningane i grunnskulen over sosialbudsjettet der dei andre utgiftene er ført og ikkje minst sidan heile statstilskotet kjem inn her. Overføringane til grunnskule utgjorde vel 1.7 mill. kroner. Ut over dette har me i denne statistikken med ca 1 mill.kroner i utgifter fordelt på økonomisk sosialhjelp og

drift av flyktningekontoret. Statstilskot vert ført på annan funksjon og kjem derfor ikkje inn å korrigerer netto utgiftene her.

Dersom me held utanføre utgiftene til busetting av flyktningar, ser me at me i 2011 ligg på nivå med gruppe 2 og langt lågare enn landet.

Det er lagt ned mykje godt arbeid for å nå målet om å finna fram til rette type tiltak, det vera seg andre trygdeordningar eller arbeidsmarknadstiltak for denne gruppa. Me har lukkast både i å redusera tal personar som mottek sosialhjelp og redusert tal personar som går lenge på denne type stønad.

Tal personar som har fått økonomisk sosialhjelp

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Totalt	50	47	45	57	52	64	58
Meir enn 6 mnd.	17	16	16	18	20	27	18

På ein del område manglar det statistikk for andre kommunar. Me må då sjå til 2010, og då ser me at det fortsett er arbeid å gjera på dette område.

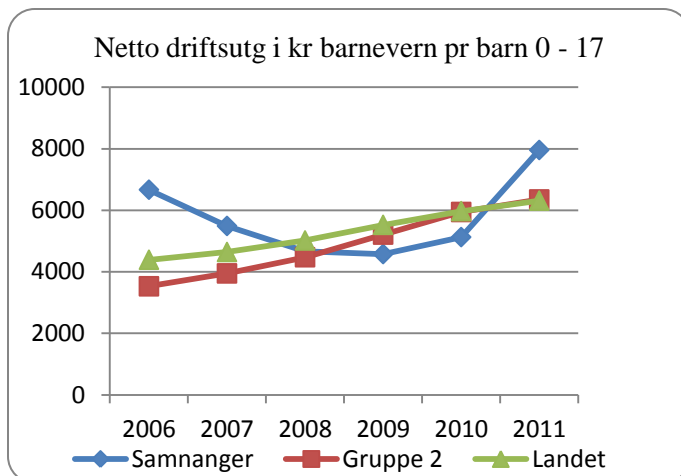
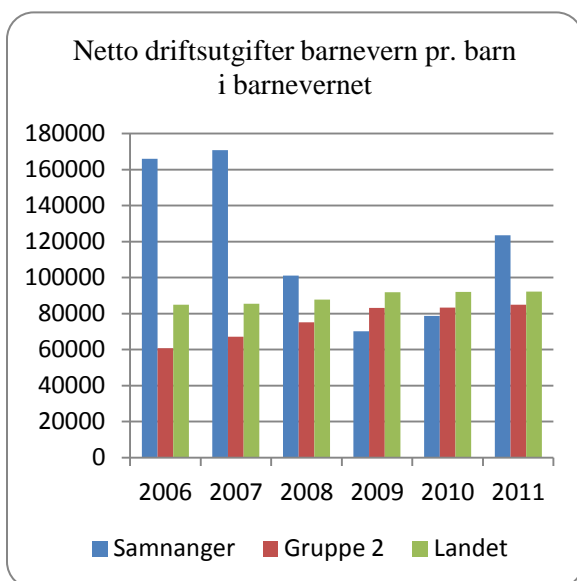
	2010			2011		
	Samnanger	Gr. 2	Landet	Samnanger	Gr. 2	Landet
Snitt stønadslengd	5,2	3,6	3,9	4,4		
Snitt stønadslengd 18- 24 år	5,9	3,3	3,7	4,5		
Andel med stønad over 6 mnd.	42	25	28	31	22	34
Andel med sosialhjelp som hovudinntekstkjelde	44	33	45	55	33	44

Ytingane pr. mnd. pr brukar ligg i gjennomsnitt på kr 4.606, noko som er ein klar nedgang frå året før (kr 5.750).. I gruppe 2 var ytinga på kr 6.345 og for landsgjennomsnittet kr 6.646.

Barnevern

Samnanger bruker meir pengar på barnevern enn andre. Slik statistikken er laga er det vanskeleg å konkludera eintydig om årsak til dette. Me har same andel barn med undersøking som gruppe 2, men ligg under landsgjennomsnittet. For barn med tiltak ligg me klart under gruppe 2 og om lag som landsgjennomsnittet. Ei forklaring kan vera at med har omsorga for fleire barn.

Omsorgsovertaking er det mest ytterleggående tiltaket i barnevernet, og det har ein høg kostnad

også økonomisk. Forebyggjande tiltak kan ofte vera små, men likevel viktige for at familiane maktar å ha god omsorg for barna. I Samnanger er barnevernet inne med økonomisk hjelp slik at barna kan gå i barnehage og i sfo.

Samnanger kommune har i dag god bemanning i barnevernet. Ved hjelp av statlege løyvingar fekk me oppretta ei ny stilling Det ligg derfor godt til rette for å arbeida forebyggjande. God bemanning kostar, noko som me ser att i tabellen under som viser at me har høg kostnad pr. barn med undersøking eller tiltak. Me har ein netto driftsutgift pr. barn i barnevernet som

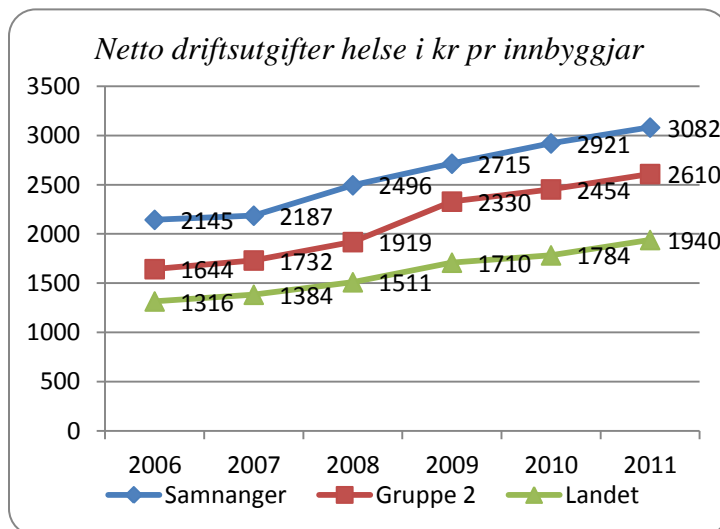
er vel 30.000 kroner meir enn landsgjennomsnittet og kr 39.000 meir enn gruppe 2. .

Brutto driftsutgifter i kroner pr. barn

	Samnanger	Gr 2	Landet
Pr. barn i opphavleg familie	28.368	36.216	30.582
Pr. barn utanfor opphavleg familie	283.857	274.480	292.513
Pr. barn med undersøking eller tiltak	51.088	40.171	37.447

Helsetenester

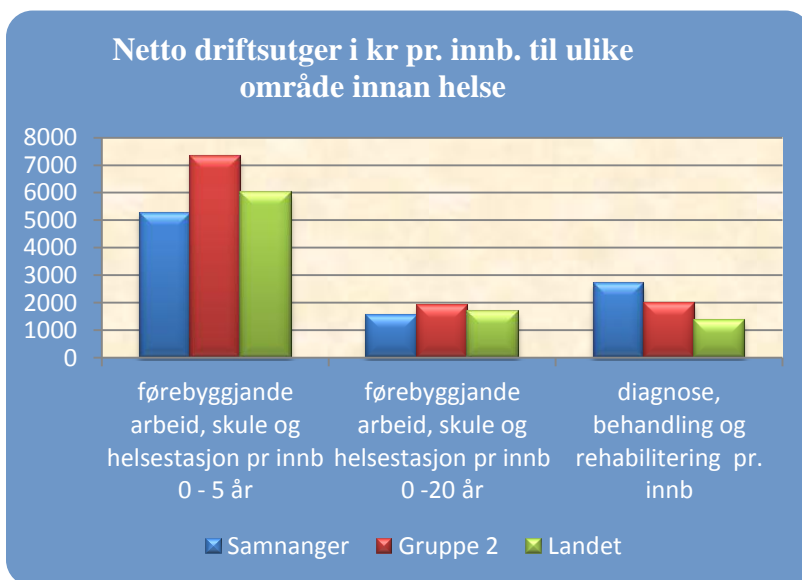
Samnanger har alltid prioritert helsetenestene høgt. I 2011 gjekk 5,4 % av netto driftsutgifter til dette område. For gruppe 2-kommunane var %-delen 5,1 % og for landet 4,2 %, Målt i kroner brukte me vel 1.100 kroner meir pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet og 472 kroner meir enn gruppe 2 . Denne skilnaden har vart ved over fleire år. I 2010 o 2011 fekk me auka utgifter på helsebudsjettet til førstehjelpsbilen. Kostnaden var i 2011 ca 500.000 kroner, car kr 200 pr innbyggjar.

Det er innan legetenesta og då særleg beredskap – legevakt og førstehjelpsbil – me bruker mykje pengar. Det har ikkje vore mogleg å få redusert legevaktskostnadene våre, sjølv om det er klart at Samnanger tek meir enn sin del av utgiftene i den interkommunale ordninga. Det er likevel slik at eigen legevakt ville kosta oss meir.

I 2011 vart kostnaden til helsestasjon auka vesentleg, ved m.a. ei utviding av helsesøsterstillinga.

I samhandlingsreformen og i ulike andre skriv frå staten er det sett fokus på førebyggjande arbeid. Dette arbeidet er ikkje nødvendigvis eit arbeid for helsepersonellet, i alle fall ikkje berre for dei. Både helsesøster og jordmor har peika på trong for meir ressursar. I diskusjonen om organisering av arbeidet med folkehelse og ressurstildeling må spørsmålet også sjåast opp mot behovet i helsetenestene.

Samanlikning av årsverk på ulike stillingar .

	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Lege pr 10.000 innb	11,2	11,8	9,7
Fysioterapi pr. 10000 innb	8,3	9,2	8,4
Årsverk førebyggjande , helsestasjon og skulehelsetenesta pr 10.000 innb 0 – 5 år	14,6	14,8	11,0

Den kommunale fysioterapeuten er engasjert på mange området og gjer ein god innsats m.a. med formidling av hjelpemiddel. Det har over tid og frå fleire vorte peika på behovet for meir kompetanse og ressursar innan området ergonomi.

TEKNISKE TENESTER

Eininga har i 2011 hatt godt kvalifisert personell. Dette er viktigare enn nokon sinne sidan krava ikkje minst dokumentasjon har stadig vorte større. Fokuset for eininga i 2011 har vore å få på plass gode og rasjonelle rutinar for drift. M.a. er det inngått ei rekkje avtalar med entreprenør. Vedlikehald ikkje minst av vegane våre er ei utfordring. Sjølv om dette har vore prioritert med ekstra midlar frå år om anna, er me svært uroleg over situasjonen. For einskilde vegar er det snakk om tryggleik både for trafikantane og ikkje minst for dei som utøver vintervedlikehaldet. Eininga fekk styrkja ramma si då ein venta høgare straumutgifter enn budsjettert. Vinteren var ikkje som dei to føregåande åra, han var mild og prisane var låge. Det gjorde at tilleggsøyvinga vart ståande ubrukt og er med å bidra til ”overskotet” på rekneskapen.

KOSTRA-statistikken for 2011 for dei områda som ligg til teknisk er diverre svært mangelfulle. Det gjer det vanskeleg å samanlikna oss med andre. Me har til ein viss grad nytta 2010-tal for dei andre, andre stader har me vald berre å kommentera utvikling i eigen kommune.

Plan, byggje og dele, kart og oppmåling og naturforvaltning

Her legg me bak oss ein krevjande periode ikkje minst som fylgje av vakansar i stillingane. Planleggjar byrja tidleg på året, ny byggjesakshandsamar om våren og ny ppmålingsingeniør kom på plass sist haust. Til tross for eit visst etterslep er situasjonen no innan desse områda akseptabel. Det er likevel slik at nye reglar og forskrifter krev betydeleg meir innsats i dag enn tidlegare. Kostnaden vår har gått vesentleg opp pga. meir omfattande sakshandsaming. Sjølv om talgrunnet er dårleg viser dei fleste statistikkane at me bruker vesenleg meir ressursar enn dei andre kommunane. På fleire område ligg me på meir enn det doble. Dette er tilhøve som må sjåast nærare på. Det kan tenkjast at det er innrapporteringa som er feil, men slik rådmannen opplever det bruker me no vesentleg meir tid til m.a. byggjesakshandsaming.

Gebyr

Sjølv om me utarbeidde nytt regulativ for dette området i 2010, er det alt bestemt at dette skal reviderast før sommaren 2012. Det vil då fange opp i seg m.a. auka tidsbruk. Det er og område der me ut frå dagens regulativ ikkje kan krevja inn gebyr. Sjølv om datagrunnet er tynt ser me at gebyra våre ligg under dei andre. Oppmålingsgebyret vårt for ei tomt på 750m² var i 2011 kr 8.800, medan landsgjennomsnittet i 2009 låg på kr 11.030. Dette er nok situasjonen for dei fleste gebyra innan dette området.

Det har skjedd ulovleg bygging i Samnanger – som også i andre kommunar-. Avdekking og oppretting av dette er krevjande, og me har fram til no ikkje hatt ressursar til å prioritera det. Andre kommunar har gått saman og tilsett eigne folk på området. Dette er noko me bør drøfta. Eininga sjølv har i alle fall gitt utrykk for at dei finn det lite tilfredsstillande å sjå denne type saker utan å få gjort noko.

Samferdsel

Utfordringane er mange innan dette området, og me føler heile tida at me burde brukt vesentleg meir midlar her. Statistikken viser at Samnanger prioriterer dette området høgare enn dei andre.

	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Netto driftsutgifter samferdsle i % av samla netto driftsutgifter	2,7	2,2	1,6
Brutto driftsutgifter i kr pr. innbyggjar samf.	4310	947	680

I 2011 brukte me i tillegg til mykje pengar til drift også mykje på investeringstiltak. Dette galdt først og fremst sikring av bruer.

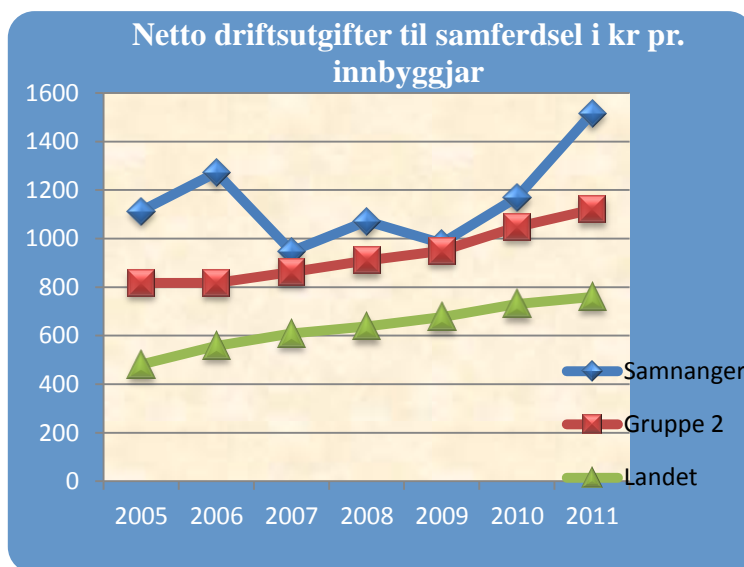
Eit av måla i kommuneplanen er at Samnanger skal

 ha eit vegnett som er oversiktleg

Eit ledd i dette er skilting av vegane. Ferdigstilling av dette arbeidet har latt vente på seg, men ved nyttår var arbeidet fullført.

For Samnanger sin del gjeld samferdsel i det alt vesentlege kommunale vegar. I 2011 har me eit vesentleg hopp i driftsutgiftene. Einingsleiar har inngåande gjort greie for kva tiltak som er gjort på vegane våre. Vintervedlikehaldet kosta svært mykje.

I Samnanger har me noko fleire km. veg pr. innbyggjar enn landsgjennomsnittet men langt færre enn gruppe 2. Me har imidlertid ansvar for vesentleg fleire km. gang og sykkelveg enn dei andre (33 km mot 20 for gr 2 og 13 for landet). Vedlikehald av desse er og ei utfordring, og forklarar nok ein del av meirutgiftene. På den andre sida gir me ikkje tilskot til private vegar, noko dei andre har utgifter til.

Veglys har vore eit mykje debattert tema i Samnanger. Dette gjeld både standard og at kommunen må ta kostnad på dei "gamle" fylkesvegane og på ein del private vegar. Kommunen vil med det første måtte ta stilling til spørsmålet på nytt fordi det er kome krav om utskifting av alle gamle "lampar" ut frå eit miljøperspektiv. Dette vert ein omfattande kostnad.

	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Kostnad i kr til veglys. pr. km komm. veg	6667	11324	20037
Kostnad i kr til veglys. pr. lyspunkt langs fylkes-/riksveg som kommunen betaler for	417	563	792

Me meiner at utgiftene til veglys tek ein alt for stor del av vegbudsjettet. Men statistikken viser at sjølv om me har langt lågare utgifter enn både landsgjennomsnittet og gruppe 2 både for "eigne" lys og for lys langs fylkesvegane.

Vatn og avlaup

Utgiftene på desse to tenestene skal i utgangspunktet dekkjast av abonnentane. I 2011 har me ein sjølvkostgrad på vatn på 96% og for avlaup på 98%. Landsgjennomsnittet ligg på 99% og 100%. Det betyr at ein del av utgiftene vert betalt over det ordinære driftsbudsjettet i Samnanger. Det bør vera eit mål at abonnentane betalar kostnaden fullt ut.

Vassavgifta i Samnanger er blant dei høgste i landet. Me ligg på det doble av landsgjennomsnittet. Me høyrer om mange kommunar som har store utfordringar på dette området, men det ser likevel ut som dei maktar å møte dei utan å få høge avgifter. Det er stadige små og store investering/utbetringstiltak som må gjerast med vassverka våre, så einaste håpet om å få ned avgifta er ved å få nye abonnentar. I 2011 vart det bygd nytt høgdebasseng på Ytre Tysse. Det vart også utført arbeid på høgdebasseng i Nordbygda for å nemne nokre investerings/større vedlikehaldstiltak. I neste omgang går desse investerinane inn som del av grunnlaget for avgiftene. Det kom til få nye abonnentar i 2011. Det er planar for utviding av vassforsyninga mot Frøland/Totland. Dette vil vera ei så stor investering at det truleg ikkje vil bidra til at me kan setja ned årsavgifta.

	Samnanger	Gr. 2 (2010)	Landet (2010)
Vatn årsgebyr	6598	3142	2792
Tilknyting	10220		
Andel driftskostnad	40,9	64	68,7
Andel tilknytta	59,3		83,5
Avløp årsgebyr	2130	3350	3101
Tilknyting	9882	11328	10418
Andel driftskostnad	73,0	72,1	69,4
Andel tilknytta	44,9	58,8	84,0

For avløp har me kostnader som er langt lågare enn dei andre kommunane. Utfordringane står i kø, ikkje minst på Indre Tysse og elles ved at det er mykje gamle leidningar som treng skiftast. Her må me snarst koma i gang.

Tidlegare års samanlikning har vist at innbyggjarane i Samnanger betaler ein god del meir i tømmegebyr for slam. Sjølv om det manglar tal for siste året er det fortsett grunn til å tru at dette ikkje har endra seg.

Her det ikkje lett å koma igjennom

Renovasjon.

Det er det interkommunale selskapet BIR som står for renovasjonsordninga i Samnanger. Gebyret har lagt så godt som fast dei siste åra, sjølv om det skjer nye aktivitetar. Gebyret i 2011 var på kr 1.902, gruppe 2 har ein sats på kr 2.252 og landsgjennomsnittet er på kr 2.296.

Brann- og ulukkesvern

Til dette området høyrer feiing, tilsyn og brannvern. I 2011 var det eit interkommunalt samarbeid med Fusa der Samnanger var ansvarleg for feiing og tilsyn og der Samnanger har brannsjefen og Fusa varabranssjefen. Av ulike grunnar fungerte dette dårleg, og kommunestyret har vedteke å avslutta det.

Med tilsett feiar i full stilling, vart arbeidet så godt som utført etter planen. Pipene skal som hovudregel feiast anna kvart år og tilsyn kvart 4.de år. Samnanger har forsett ikkje høge nok avgift til å dekkja alle kostnader, men me er no nærare sjølvkost enn tidlegare. Netto kostnaden for Samnanger var i 2011 kr

Feiegebyr

Samnanger	Gruppe 2 (2010)	Landet (2010)
384	351	332

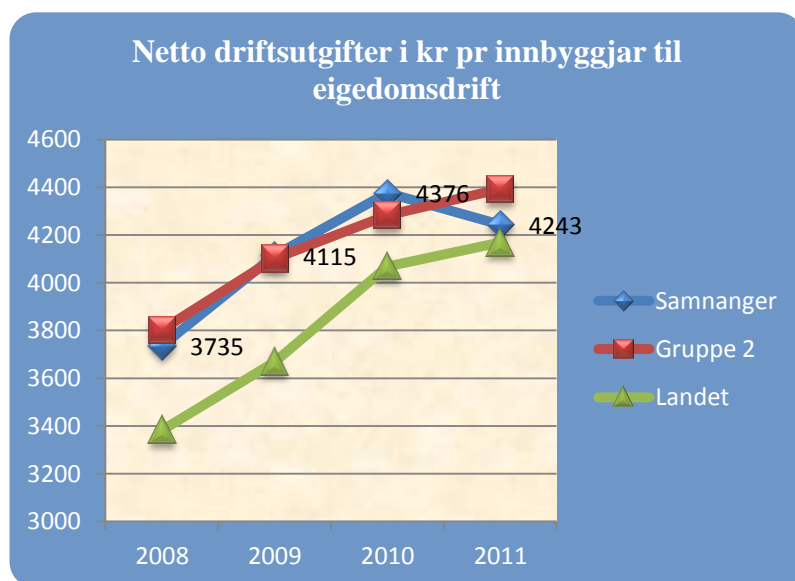
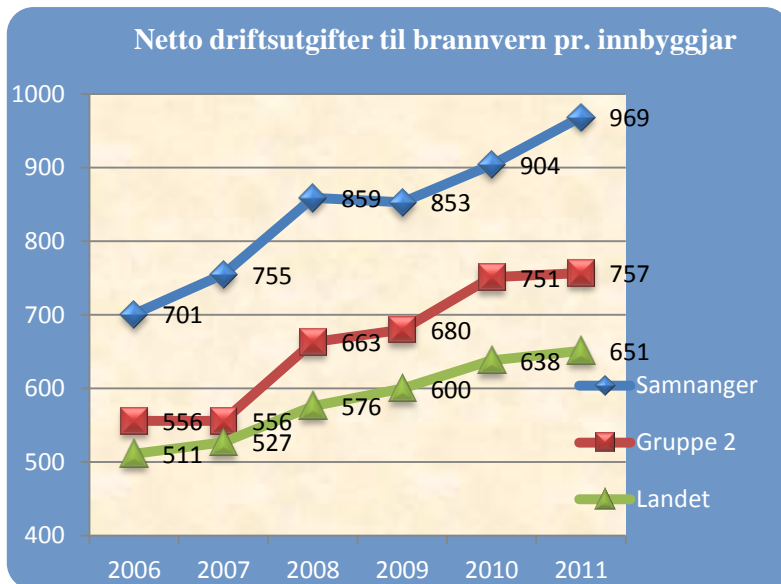
Samnanger har høge utgifter til brannvern samanlikna med andre, og det ser berre ut til å auka. Det er ei utfordring å få redusert desse kostnadene. Brannsjefen peiker stadig på oppgåver som må gjerast.

Samarbeidet med Fusa var ikkje inititert av moglege innsparingar. Den store kostnaden er knytt til vaktberedskapen, og dagens regelverk gjer det ikkje mogleg å gjera det saman med andre kommunar.

Samnanger mottok kr 230.000 i tilskot fordel på felles brannøving for dei to kommunane og innkjøp av nytt dataprogram feiging.

Eigedomsforvaltning

Samnanger bruker ein mindre del av netto budsjettet til eigedomsforvaltning. 7,5 % mot landsgjennomsnittet på 9% . Målt i kroner pr innbyggjar ligg me på landsgjennomsnittet. Dette er ein reduksjon i frå tidlegare år. I samanlikninga med andre bør me her vera tilbakehaldne då bygningsmassen kan vera svært så ulik mellom kommunane.

Det er likevel interessant å sjå at dersom ein samanliknar kommunane i mellom etter meir målbare kriterier, finn me mange overraskande like tal.

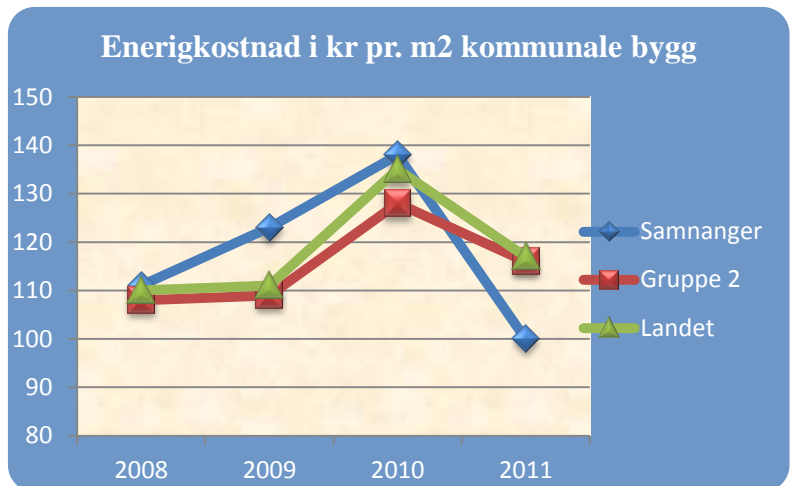
	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Korrigererte brutto driftsutgifter pr. m2			
kommunale eigedomar	847	730	893
administrasjonslokale	371	712	745
skulelokale	1387	1198	1287
førskulelokale	869	819	886
institusjonslokale	757	536	701

Samnanger har i klima- og energiplan sett seg som mål

 å vera føregangskommune på energi

Kommunen er det på nokre område, men samla ligg me om lag som dei andre kommunane. Ved nybygging har det vore fokus på å finna miljømessige gode løysingar.

Barneskulen og helsetunet er bygd ut frå slike prinsipp. I tabellen over er t.d. dei to skulane slått saman, og sjølv då ser me klart lågare energibruk på skulelokale. Det er likevel eit paradoks at energibruken i kommunehuset der det er glip mellom vindauga og karmen ligg så lågt samanlikna med andre administrasjonslokale. Reduksjonen i kostnaden i 2011 har både samband med varmare vinter – mindre forbruk – og lågare prisar. Her gjorde teknisk ein god jobb i tingingar om ny kontrakt.

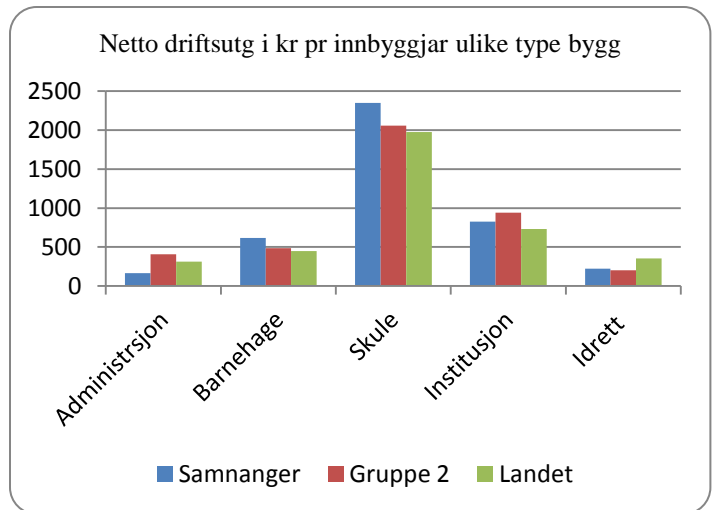

	Samnanger	Gruppe 2	Landet
Samla areal i m2 mål etter			
skulelokale pr.elev	23,4	20	18,8
institusjonsbygg pr. innb over 80 år	18,6	31,2	23,4
Barnehage pr. barn 1 – 5 år	6,8	7,2	5,4
Energikostnader pr m2			
kommunale eigedomar	100	116	117
administrasjonslokale	89	119	109
førskulelokale	132	143	138
Skulelokale	87	125	113
institusjonsbygg	137	122	125
idrettsbygg	43	72	130

Samnanger har i 2011 prioritert skule og barnehage meir enn dei andre kommunane. I einingsleiar si årsmelding er det gjort greie for kva tiltak som er gjort. Det er ikkje unaturleg ut frå at det er planar for større utbetringar av kommunehuset og at sjukeheimen skal rivast. Nye bygg vil framstå med høgare kostnad enn eldre bygg pga. at avskrivningar inngår som ein driftsutgift. Dette kan delvis forklara barnehagen sin relativt sett høge andel.

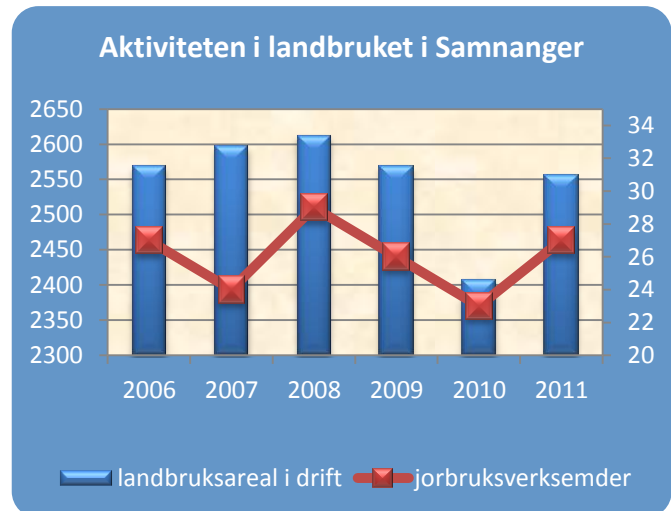
Nedprioritering av kommunehuset

Landbruk

Samnanger har felles landbrukskontor med Os og Fusa. Heller ikkje for 2011 finn me tal i KOSTRA for dei andre kommunane, og me har derfor ikkje grunnlag for å samanlikna oss med andre.

Samnanger nytta i 2011 kr 443.000 kroner til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling mot kr 451.000 året før. I høve til budsjettet er det eit mindre negativt avvik.

Det er registrert 242 landbrukseigedomar i Samnanger. Som einaste kommune i det interkommunale samarbeidet aukar tal jordbruksverksemder. Desse eigedomane er innrapportert som eigedomar i drift. Som figuren over viser er det ein liten skilnad frå år om anna over landbruksareal som er i drift. Som ein ser er det ikkje eintydig samanheng mellom tal jordbruksverksemder og landbruksareal i drift, men ein viss samanheng er det. Variasjonar frå eit år til anna kan vera tilfeldig. Det er meir viktig å sjå over tid. Det er derfor gledeleg å sjå at tilbakegangen frå 2006 til 2011 er å rekna som minimal.

Produktivt skogareal i Samnanger er oppgitt til 35.184 dekar.

BARN OG UNGE – der du vil leva

I kommuneplanen under satsingsdråpen *Levekår* har Samnanger hovudmålet;

Samnanger kommune skal vera eit attraktivt og livskraftig

Samfunn for alle innbyggjarane

Det skal vera fokus på:
Medverknad og aktiv deltaking
Fleirkulturelt samfunn og integrering
Livslang læring
Kulturtilbod til alle
Folkehelsa
Psykisk helse
Tilgang til det digitale samfunnet

Samnanger har som delmål: sette barn og unge i fokus

Innanfor tenesteområda for barn og unge har det i 2011 vore stort fokus på å følgja opp tidlegare målsettingar og vedtak. Der er lagt ned mykje arbeid i utbygginga av barneskulen,

ombygging av Nordbygda skule til barnehage, forvalta tilskot til private barnehagar og trafikksikring av skuleveggar. Innanfor kulturområdet vart det i tillegg til dei faste aktivitetane sett i gang ei rekkje tiltak innan bygdeutvikling, for ungdom, kulturminne, stimerking og partnerskapsavtalar.

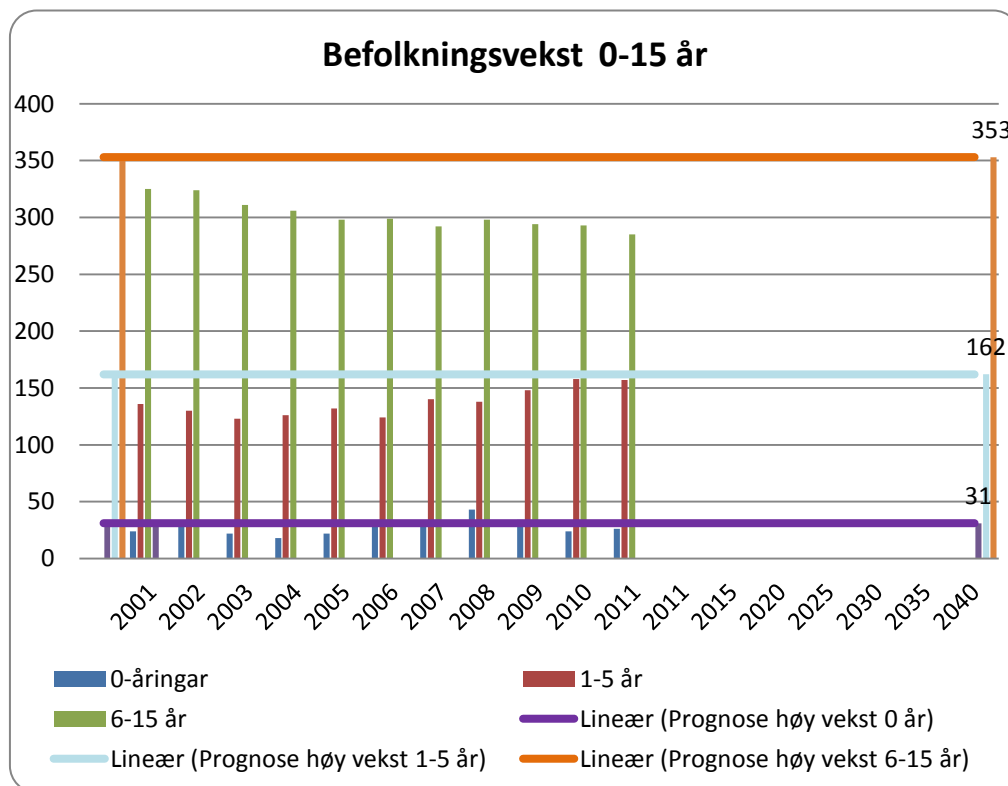
Uteskule

Økonomiplanen for 2010-14 har vore styrande for aktiviteten og driftsnivået til tenestene for barn og unge. Ei samanslåing av skulane skulle føre til ein reduksjon av utgiftene til skulane, som igjen skulle omfordelast for å styrkje kulturtilbodet. I rekneskapen for 2011 er der ei høgare innsparing enn det som var budsjettert. I tillegg er det lagt inn nye timar på barnetrinnet som er finansiert innafor ramma. Alle barn som fyller 1 år før september har ein lovfesta rett til barnehageplass. Samnanger har utvida denne retten ved å gje alle som søker om det barnehageplass. Kultureininga fekk i 2011 auka budsjettet med kr. 200.000 for å søkja om tilskot på nye kulturbaserte tiltak.

Behovsprofil – etterspørsel av tenester.

Dei siste åra har det vore rundt 30 nullåringar i Samnanger. I 2004 var det færrest i denne aldersgruppa, medan eit stort fødselstal i 2008 førte til 40 nullingar dette året. Legg me ein høg prognosevekst til grunn (SSB sin standard prognosemodell) i aldersgruppa 0-16 år ligg no talet på både nullåringane og 1-5 åringane i Samnanger på nivå med SSB sine tal for høg

befolkningsvekst. Me kan derfor rekna med at elevtalet i grunnskulen vil ta seg oppatt noko dei neste åra. For born i grunnskulealder, 6-15 år, har barnetalet gradvis vorte redusert til like under 300 elevar. Utfordringa for skulane er variasjon i årskulla og ulike klassestorleiker. Skuleplass og jobb i andre kommunar ”transporterer” ofte ungdom mellom 19-24 år ut av kommunen. I kulturplanen har særleg barn og unge i denne aldersgruppa sett fram eit sterkt ønskje om at ein hall/ fleirbrukshall kan vera viktig for å ”halde” på ungdommen.

Sjølv med ytterlegare auke i barnetalet dei neste åra, har kommunen allereie frå hausten av svært god kapasitet til å ta imot fleire barn i den nye ombygde barnehagen i Nordbygda. Frå hausten 2013 vil nybygget på barneskulen stå ferdig med ein kapasitet på 250 elevar, mot dagens elevtal på 200. Kommunen har med denne satsinga imøtekome både etterspørsel for barnehageplass og godt skuletilbod. I tillegg er det tatt høgde for at folketalet kan verta auka ytterlegare gjennom tilflytting. Det er likevel lite realistisk at tilflyttinga vil koma dei næraste åra i og med det ikkje er planlagt nye større bustadområde i kommunen.

Mål i skulen – I kommuneplanen er det vedteke at me:

- Har god kvalitet på tenestene og kompetanse hos tilsette som arbeider med barn og unge.
- Gjennomfører Kunnskapsløftet i skulane med visjonen ”ein stad å vera, ein stad å læra”.
- Satsar på realfag og småkraft med ”VATN – kreative krefter”.
- Gir barn og unge høve til å delta i det digitale samfunnet uavhengig av sosiale tilhøve.
- Barnehagar, skular og andre institusjonar skal ha fysisk aktivitet kvar dag og ha fokus på sunn mat.
- Har nulltoleranse for mobbing.

- ◆ Etablerer positive møte med barn frå andre land og kulturar samstundes som eigen kultur og identitet vert styrka.
- ◆ Vidareutviklar helsestasjonen – meir tverrfagleg samarbeid med særskilt fokus på rus, ernæring, fysisk og psykisk helse.
- ◆ Tar i bruk rusførebyggjande tiltak i grunnskulen og utviklar opplegg i samarbeid med idrettslag og andre frivillige lag og organisasjonar.

Samnanger kommune har i tillegg til måla i kommuneplanen vedteke felles mål og strategiar for alle skolane:

Ein god stad å vera. Ein god stad i læra.
Læringsutbyte og læringsmiljø

For å nå måla vert det arbeidd med elevmedverknad, elevdemokrati, motivasjon, trivnad utan mobbing, godt fysisk miljø, spanande og engasjerande undervisning.

Elevane sine elevundersøkingar, nasjonale prøvar og andre vurderingar er indikatorar på om Samnanger har nådd målsettingane.

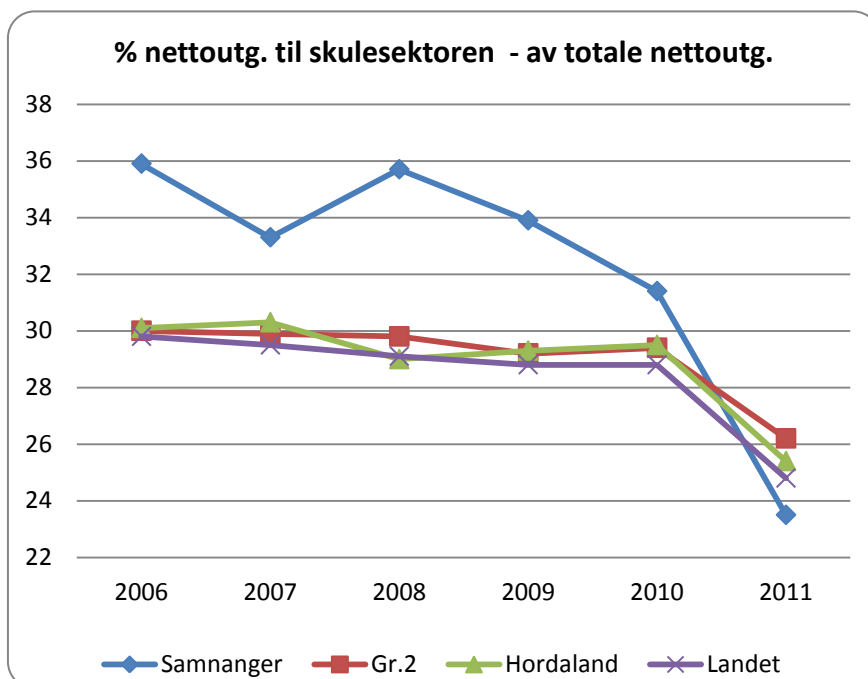
Måloppnåing – skulevurdering; Systematikk gjev resultat.

Samnanger har ein årleg systematisk dokumentasjon av læringsutbyttet og læringsmiljøet. Skulen skal leggja stor vekt på å utvikla grunnleggjande ferdigheiter i å *uttrykkja seg munnleg, lesa, skriva, rekna og bruka digitale verktøy*.

Ferdigheitene er innarbeidde i læreplanar for alle fag, og har kompetansemål for kva elevane skal meistra på ulike trinn. Kvar enkelt elev skal stimulerast til størst mogleg måloppnåing gjennom tilpassa opplæring og vurdering for læring.

Ressursar

Elevane våre skal ha like gode læringsvilkår uavhengig av kva skule dei går på. Kvaliteten på opplæringa vert målt systematisk gjennom kartlegging og vurdering av elevane sine prestasjonar.

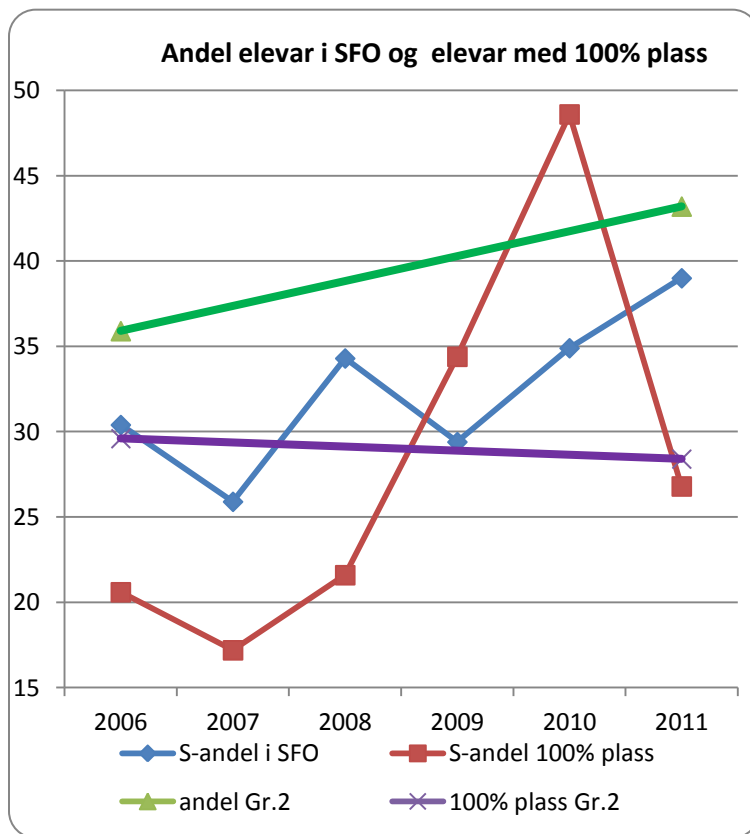

Det er satsa på etter- og vidareutdanning for å få gode lærarar i klasse-rommet med rett og høg fagkunnskap, og tydeleg klasseleiing.

I 2011 var nettoutgifta til heile grunnskulesektoren på kr. 32.251 millionar. Det inkluderar all grunnskuleundervisning, reinhald, skyss og sfo. I 2008 utgjorde skulesektoren rundt 35% av det totale nettobudsjettet.

Kommunen endra då prioriteringa og starta eit nedtak på skuleområdet. Dei to barneskulane vart slått saman hausten 2010 og ungdomsskulen fekk kutt i si ramme. I 2011 er nedtaket gjennomført, og utgiftene til skulesektoren utgjorde 23,5 % av kommunen sitt totale nettobudsjett. Barneskulen har i denne perioden i tillegg fått auke i timetalet, leksehjelp og fysisk aktivitet, som er dekkja innanfor ramma. Reduksjonen er i tråd med kommunen sin skulebruksplan og økonomiplan.

Samanslåinga av barnetrinnet har auka den gjennomsnittlege gruppestorleiken frå 10,7 til 13,5 elevar i 2011. Landsnittet er 13,1 elevar. Ungdomssteget har auka frå 9,9 elevar til grupper med 11,6 elevar. Landssnittet på ungdomssteget er ein gruppestorleik på 14,7 elevar.

Eit elevtal på rundt 30 pr. årstrinn får relativt store utslag på elevkostnadar og gruppestorleik. Delingstalet for pedagogressurs eller klassesdeling er 28 elevar på barnetrinnet og 30 på ungdomstrinnet. I 2009 var det 33,3 årsverk i skulen medan det i 2011 er 27,9 årsverk.

I sfo har andelen 6-9 åringar med 100% plass auka jamt og ligg i 2011 litt under brukarane i gr. 2. Om lag halvparten av sfo-elevar hadde 100% plass i 2010. Leksehjelp rett etter skuletid vart då eit pålagt tilbod til denne aldersgruppa. Sfo-brukarane tilpassa seg dette. Me har no eit kortare og rimelegare sfo-tilbod.

Kompetanse for læring og utvikling

Det viktigaste for læringsutbytte til elevane over tid er ei god leseforståing. Og i 2011 vart det utarbeidd og vedteken ny leseplan for born og unge frå 1 – 16 år, "Leseløftet". Målet vårt med leseplanen er å få betre lesestrategiar, lese lyst og lese glede, og å bli best i Hordaland i lesing på nasjonale prøver. Det er frå hausten 2011 leseombod på kvar skule til å leia og sikra implementering av leseplanen. Leseombodet har ansvar for å implementera leseplanen, noko som også inneber eit tett samarbeid mellom skulane, barnehagane og folkebiblioteket.

- **Kompetanseutvikling for lærarar og førskulelærarar**

Målet er at lærarane skal ha god kompetanse i dei faga dei driv opplæring i. Det er eit ynskje frå skuleeigar at lærarane har fagleg fordjuping i sine fagområde. Satsinga på kompetanseutvikling er relatert til lokale behov og til krava i Kunnskapsløftet.

I 2011 har det vore etterutdanning innan elevvurdering og klasseleiing for lærarkollegia. Samarbeidet mellom ungdomsskulane i Fusa, Tysnes og Samnanger og Fusa vidaregåande held fram innan basisfaga og er eit viktig fagsamarbeid både for faglærarane sjølve og for at elevane skal få ein god overgang til vidaregåande skule. Samarbeidet kan førebyggja fråfall i vidaregåande opplæring. Ein lærar har teke 30 stp vidareutdanning innan matematikk.

Midthordland kompetanseregion gjorde i 2011 endringar i samarbeidet. Frå hausten 2011 er samarbeidet konsentrert om program for leiarutvikling, nettverk for rådgjevarane ved ungdomsskulane og nettverk for IKT – rådgjevarane innan pedagogiske verktøy. I tillegg er det starta med kommunalt tilsyn i barnehagane ved hjelp av interkommunal utveksling av kompetanse på barnehageområdet. Det er også praktisk samarbeid rundt avvikling av munnleg, lokalt gitt eksamen for faglærarar og sensorar. Ekstern skulevurdering og samarbeid om korte etterutdanningskurs er avslutta. Regionen har ein pedagogisk koordinator i 60 % stilling. Samnanger betaler ca 6 % av driftsutgiftene til regionssamarbeidet. Dette er relatert til talet på barn frå 1-15 år i Samnanger i høve til talet barn i heile regionen.

Strategisamling skule og barnehageleiarar

Læringsutbyte - Å kunna lesa, skriva og rekna er viktig for all læring

Lesing og skriving som grunnleggjande ferdigheiter er nedfelt i alle læreplanar for faga. Elevane skal møta ein skule som frå første dag legg til rette for ei strukturert, god og tilpassa opplæring som fremjar elevane sin lese- og skrivekompetanse. Oppvekst og omsorg har vedteke lokal målsetting om;

Samnanger skal vera best i å lesa i Hordaland

• **Nasjonale prøvar**

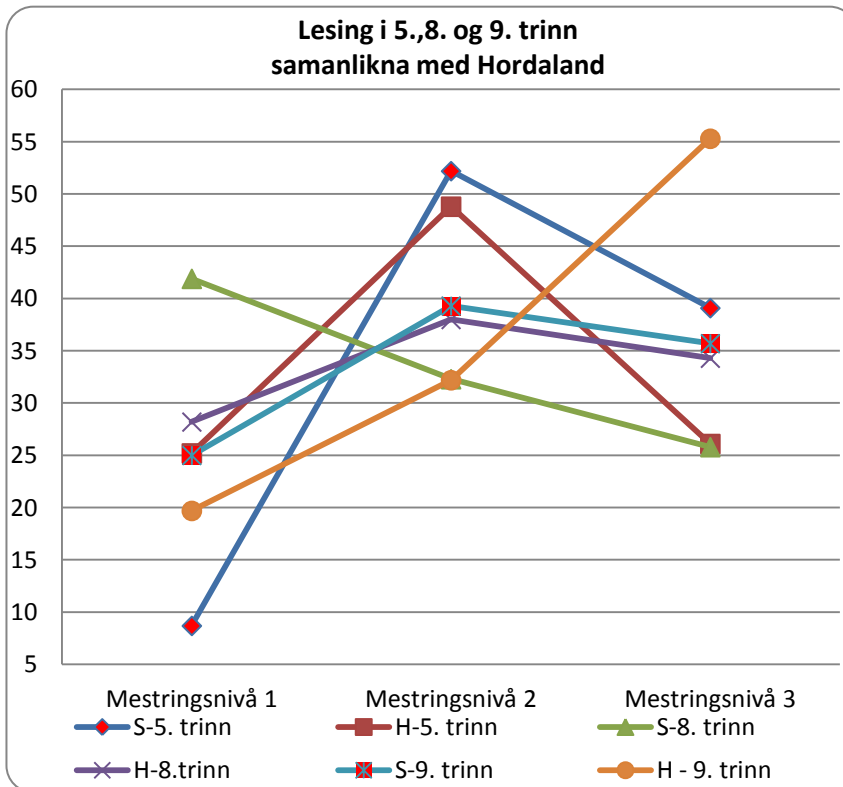
Oppvekst og omsorg vurderer årleg skulane sine nasjonale prøver. Skuleeigar har saman med skulane ei ambisiøs målsetting om at skulane i Samnanger dei kommande åra skal vera best i Hordaland i lesing. Samnanger har frå 2007 gjennomført og dokumentert resultat frå nasjonale prøvar i 5. og 8. trinn i lesing, engelsk og rekning i kommunen si årsmelding. Dette er no blitt lovpålagt. I frå 2010 er det òg innført nasjonal prøve for 9.trinn. Prøven kartlegg i kva grad elevane har nådd læringsmåla i desse grunnleggjande ferdigheitene ved å kartlegga dei ulike meistringsnivåa.

Alle elevar som ikkje avvik frå vanleg læreplan deltek i undersøkinga. Resultata frå dei nasjonale prøvene skal følgjast opp på fleire nivå. Nye rutinar for gjennomføring og oppfølging av nasjonale prøver vart utarbeidd og vedtekne i 2011. Ved å følgja desse rutinane har kommunen betre oversyn over og kan kvalitetssikra eleven sitt utbyte av opplæringa innan områda lesing, rekning og lesing på engelsk. Samnanger låg som best i Hordaland i lesing på 5.trinn i 2011. Dette er svært positivt. Vidare jamt arbeid med motivasjon og varierande læringsstrategiar kan sikra og betra denne prestasjonen både på barne- og ungdomstrinnet. Nokre

få elevar på 5. og 8. trinn fekk fritak frå nasjonale prøver med heimel i opplæringslova, medan alle elevane i 9. trinn deltok på prøvene.

I figurane under er desse ferdigheitene til elevane kartlagt når dei startar i 5. trinn, i starten av 8.trinn og 9.trinn. For 5.trinn er det 3 meistringsnivå, medan både 8. og 9. trinn har nasjonal prøve med 5 meistringsnivå. For å forenkla tabellen under er nivå 1 og 2 slått saman til nivå 1, og nivå 4 og 5 til nivå 3 for ungdomstrinnet.

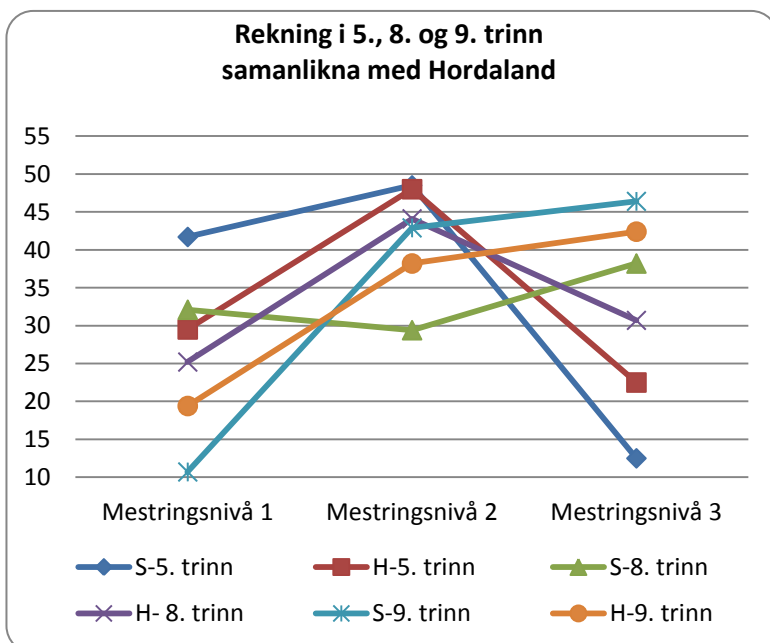
5. trinn i Samnanger har nådd målet om å bli best i lesing i Hordaland

I 2011 er 5.trinn best i Hordaland på lesing: kun få elevar er på det lågaste meistringsnivået, nivå 1, over 50 % på nivå 2 og nær 40 % av elevane på det høgste nivået.

Tidleg innsats frå 1. trinn saman med systematiske lesestartegiar over tid vil ha ytterlegare fokus dei neste åra. Det vert svært interessant å følgja utviklinga vidare når barnehagen og skulen har fått full effekt av leseplanen som er utarbeidd for barn frå 1-16 år.

8.trinn hadde mange elevar på dei lågaste meistringsnivåa i lesing, og har noko å strekkja seg mot. For 9.trinn er mange elvar på dei øvste meistringsnivåa.

For 5.trinn er resultatata i rekning diverre markant svakare enn i lesing. Nær halvparten av elevane er på nivå to, mellomste nivå, som i lesing. Men det er over 40 % på lågaste nivå, som gjev eit svakt gjennomsnitt samanlikna med kva desse elevane klarte i lesing.

9. trinn har ein stor andel elevar på dei øvste nivåa, og ligg over Hordaland. 8.trinn har fleire elevar på nivå 3 enn Hordaland. Det er likevel for stor andel i 8. trinn som ligg på lågaste nivå - over 30 % av elevane.

Læra meir og bestå – Sluttvurdering

I 2011 vart skriftleg eksamen for 10.trinn for første gong gjennomført heilt og fullt digitalt ved i norskfaget. Det var eit pilotprosjekt for Samnanger ungdomsskule. Alt knytt til eksamen, frå påmelding av kandidatar, henting av førebuingmateriell, skriving og levering av eksamenssvara og sensurering av svara, vart utført digitalt. Det var utfordrande og lærerikt.

Eksamensresultata for 2011 låg over gjennomsnittet i munnleg engelsk og samfunnskunnskap og i skriftleg matematikk og i norsk sidemål. Dei låg litt under gjennomsnittet for norsk hovudmål skriftleg, spansk munnleg og matematikk munnleg.

Grunnskolepoeng er gjennomsnittet av alle avsluttande karakterar som vert ført på vitnemålet, ganga med 10.

Grunnskulepoeng for avgangselevane i Samnanger var 40,3 i 2009 og 43 i 2010 og 39,7 i 2011. Nasjonalt snitt er 39,9 i 2011. 100% av elevane frå Samnanger gjekk over i vidaregåande opplæring i 2011, mot 96,6 % nasjonalt.

Ikt - grunnleggjande ferdigheit og bidrag til pedagogisk utvikling

Dei to skulane har ein felles pedagogisk IT ressurs på 55%.

Samnanger nyttar It's learning som si læringsplattform og har bevisst satsa på å utvikla den digitale ferdigheita til så vel

elevane som det pedagogiske personalet. Alle lærarane har eiga maskin. Barneskulen er komen lengst i å etablera digitale klasserom og ta i bruk Smartboard. Innan 2012 vil alle elevane på mellomtrinnet ha eigen PC på skulen. Maskinparken er standardisert og vert gradvis oppgradert. Det vert brukt om lag kr. 200.000 til vedlikehald og kjøp av nye pc'ar og program kvart år.

Læringsmiljø

Målsettinga er:

Ein god stad å læra
Manifest mot mobbing

Eit forpliktande samarbeid for eit godt og inkluderande oppvekst- og læringsmiljø

Gjennom Manifest mot mobbing (2011-2014) bidrar dei nasjonale partane til at mobbing vert sett på den nasjonale agendaen. Det viktigaste arbeidet mot mobbing er likevel det som skjer lokalt.

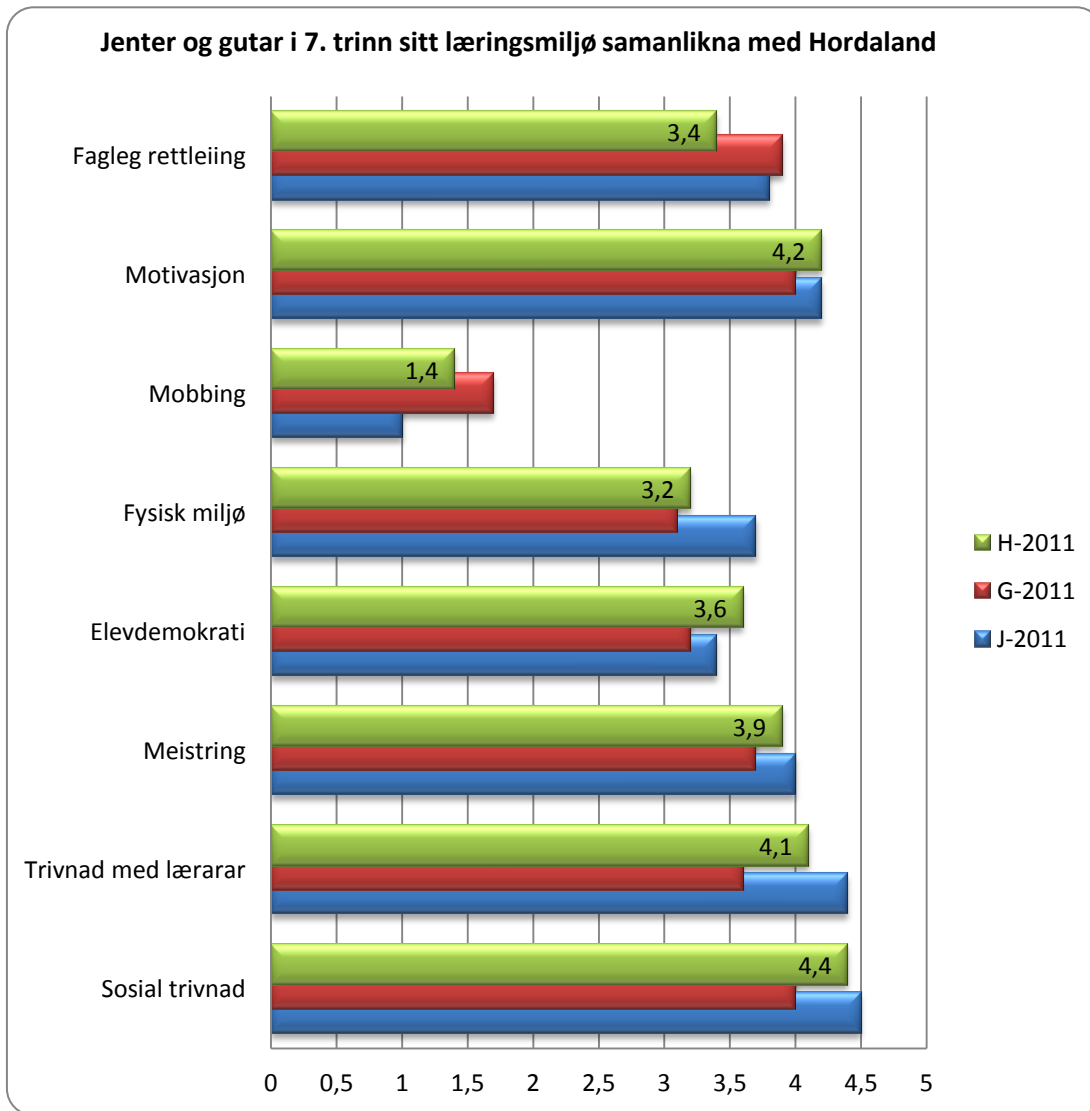
Det er nedsett ei tverrfagleg arbeidsgruppe som saman med FAU-leiarane skal arbeida lokalt med manifestet og med revidering av den kommunale handlingsplanen mot mobbing. Digital mobbing er det første området me set fokus på.

Arbeidet mot mobbing krev lokal handling, og vart forankra på lokalt politisk nivå i oppvekst og omsorg i juni. Samnanger forpliktar seg til aktivt å arbeida for gode oppvekst- og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing.

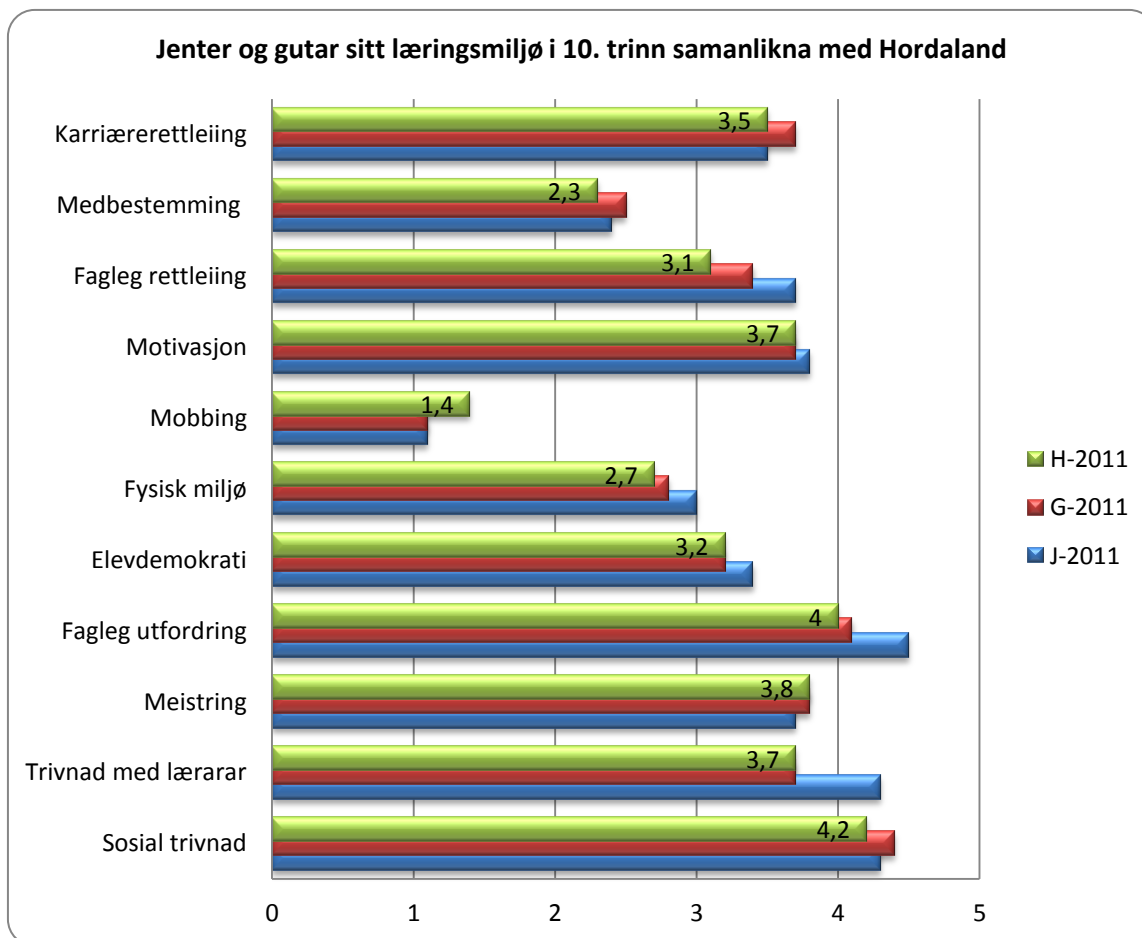
I elevundersøkingane for 7. og 10. trinn får skulane ei auka forståinga av elevane si subjektive oppfatting av skule- og læringsmiljøet, og korleis det kan påverka kvaliteten på opplæringa.

Undersøkinga har mange spørsmål, men kan grupperast i trivnad, motivasjon, elevdemokrati, læring, vurdering og rettleiing samt arbeidsmiljø. Tabellen har ein skala frå 1-5 der fem er beste resultat.

Nedanfor visast ei oversikt over elevane i både barne- og ungdomsskulen sine vurderingar av læringsmiljøet. Det pågår i dag ein debatt om at gutar og jenter treng ulike læringsmiljø. Me har derfor valt å skille mellom kjønna for å sjå om me kan ha ein slik tendens ved våre skular.

På spørsmål om læringsmiljøet viser elevane i 7.trinn i Samnanger ei typisk fordeling samanlikna med nasjonale resultat: Jentene er meir positive enn gutane til læringsmiljøet, medan gutane synest den faglege rettleiinga er betre enn det jentene gjer.

Totalt sett meiner elevane våre på 10.trinn at dei har eit godt læringsmiljø samanlikna med andre elevar i Hordaland. Det gjeld både med fagleg rettleing, karriererettleing og faglege utfordringar, som ligg over snittet for Hordaland. Også på ungdomstrinnet er jentene meir positive enn gutane til læringsmiljøet.

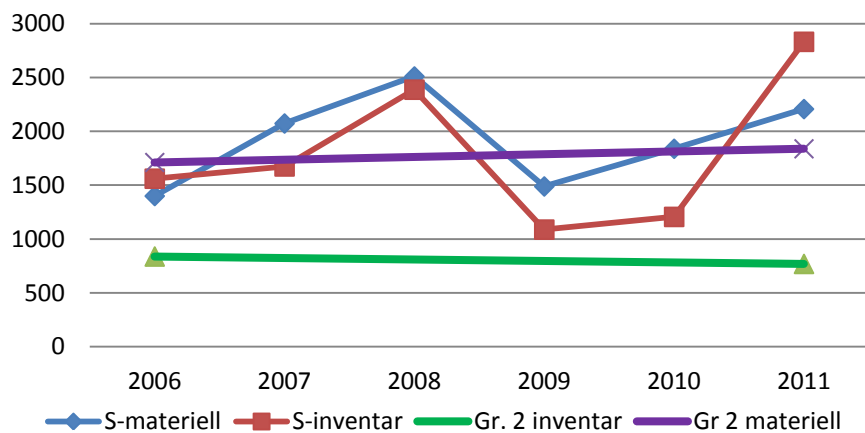
Mobbing meiner 10.klassingane det er svært lite av no. Ungdomsskulen har utvikla og følgjer ny plan for sosial kompetanse med tydelege sosiale læringsmål.

Dei nye valfaga vert innført mellom anna for å gje gutane på ungdomstrinnet auka motivasjon i skulekvardagen.

- **Skuleanlegg - eit verkemiddel for tilpassa opplæring**

Elevane opplever læringsmiljøet som svært godt på begge skulane. Elevane kjennar seg ikkje heilt igjen i dei ulike debattane i media om dårlege skulebygg/luft/temperatur/lærebøker/datamaskiner eller uteområde. Skulane prioriterar å bruke mykje pengar på inventar og utstyr dersom det er pengar igjen på budsjettet. I 2011 kjøpte kommunane i gr.2 inventar for 769 kroner og undervisningsmateriell for 1.839 kroner pr. elev.

Utgifter pr elev til inventar og undervisningsmateriell

Samnanger brukte 2.064 kroner meir til inventar og 369 kroner meir til undervisningsmateriell pr. elev. I budsjettet for 2011 vart desse postane redusert, men skulane har oppjustert dei med ledige lønsmidlar. Særleg et dette gjort i 2011 på barneskulen m.a. som ei forskottering av nytt inventar til nybygget.

Opplæring og forskning i skule og barnehage – Vatn *kreative krefter*

Samnanger satsar på VATN og fornybar energi som utgangspunkt for forskning og læring i barnehage og skule. Barnehagane forskar på ulike formar for vatn, ”dråpane” og miljø. Ungdomssteget har m.a. utarbeidd opplæringsopplegg for kraftsafari og den naturlege skulesekken. Nybygget til barneskulen er eit passivhus der elevane vil kunne ta egne målingar av både inne- og utemiljøet.

"Nanokraftverket i Nordbygda barnehage

Kunst og Kultur i grunnskulen – *den kulturelle skulesekken (DKS)*

Den kulturelle skulesekken tilbyr kunst og kultur av høg kvalitet til alle elevar i grunnskulen. Målet er at elevane får eit positivt tilhøve til kunst og kultur gjennom gode opplevingar og at dette medverkar til meir allsidig læring. Det er utarbeidd ein eigen plan for skulane der alle elevar på ulike trinn får faste kunst- og kulturtilbod kvart år.

Førebyggjande tiltak for barn og unge

Midlar avsett til rusmiddelpolitisk handlingsplan for barn og unge vart i 2011 disponert til andre føremål i kommunen i samband med nødvendige budsjettmessige nedskjeringar totalt i kommunen.

I 2012 vil ny årleg handlingskampanje finna stad på Ungdomsskulen, og ein har som mål å evaluera rusmiddelpolitisk handlingsplan – ”*Det store spranget*” i løpet av året 2012.

BARNEHAGANE

Måloppnåing

Innanfor barnehageområdet er det vedteke nasjonale rettar om;

Full barnehagedekning - nasjonal plassgaranti for eitt-åringane.
Likebehandlingsprinsippet for private barnehagar.

Samnanger sine lokale mål og tiltak;

- Gje plass til alle som søker
- Har god kvalitet på tenestene og kompetanse hos tilsette som arbeider med barn og unge.
- Gjennomfører Kvalitetsplanen for barnehagane med visjonen "ein god start."

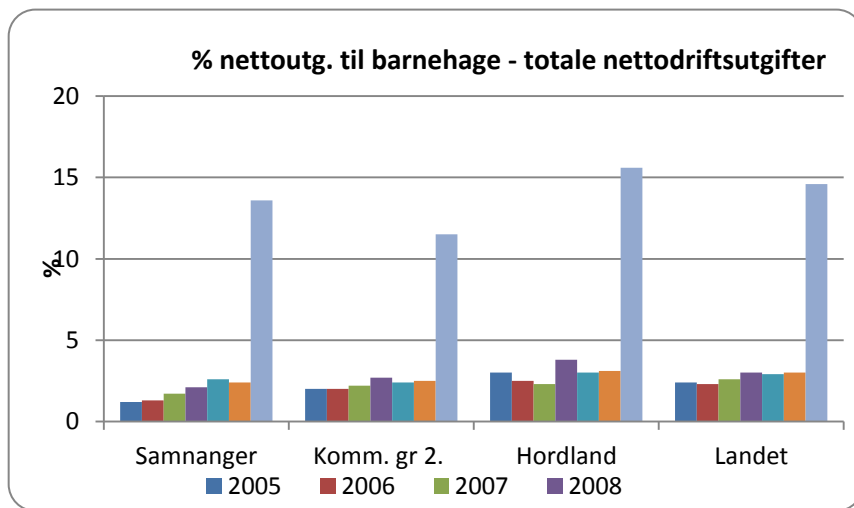
I 2011 er det 112 barn i kommunal barnehage og 31 barn i den private barnehagen. Ved oppstart på barnehageåret fekk alle som ønska å starta eit plasstilbod. Utover hausten kom det til nye søkjarar som fekk tilbod rundt årsskiftet.

- **Ressursar – likebehandling og kommunal forvaltning**

Barnehagetenesta produserte for 18,7 millionar kroner i 2011. Kommunane fekk tidlegare statstilskot til barnehagedrifta. Dette er no tatt inn i ramma til kommunen. Før statstilskotet til barnehagedrift vart innlemma i ramma utgjorde eigenfinansieringa rundt 2,5 % av nettobudsjettet til kommunen, medan det no ligg på 13,6%. Den private barnehagane fekk sitt

tilskot hovudsakleg gjennom statstilskot. I 2011 fekk kommunane og ansvaret for å forvalte tilskotet til private barnehagar etter likebehandlingsprinsippet. Det var likevel nytt for kommunane at i dette og låg utbetaling til private barnehagar i andre kommunar som har eit tilbod for barn folkeregistert i Samnanger. Samnanger og mange kommunar bad fylkesmannen

om lovlegheitskontroll på dette, men måtte i 2011 betale kr. 725.684 etter nasjonale satsar til private barnehagar i Bergen og Os. Den private barnehagen i Samnanger skal ha tilskot utrekna etter driftskostnadane likt med kommunen sine barnehagar. Satsen på tilskotet vart vedteke av formannskapet, og i 2011 vart det utbetalt kr. 2.823.324. i tilskot til den private barnehagen.

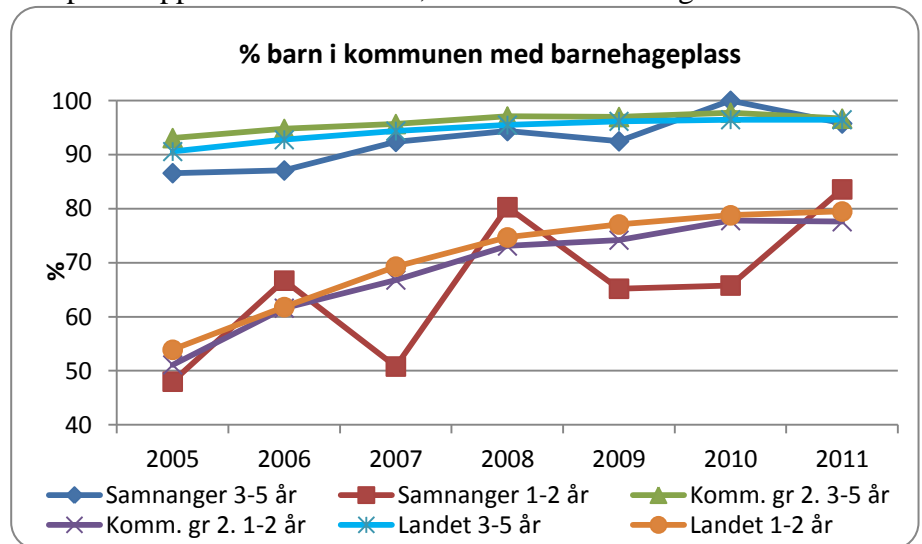
- **Barnehagedekning – plass til alle**

Ved å opna enda ei ny avdeling i Nordbygda fekk alle som i 2011 søkte plass. Kommunen innfridde dermed både rett på plass for dei som er fødd innan 31.08. året før og lokalt mål om

plass til alle. Fødselstalet kvart år regulerar etterspurnaden etter plassar, og siste åra har det lagt rundt ca 30 barn. Me kan dermed rekna med at det dei neste åra vil vera om lag 160 barn som har rett til barnehageplass i alderen 1-5 år. I august 2012 er Nordbygda skule ferdig ombygt til barnehage, og me kan opna endå ein ny avdeling etter som det er behov.

Nedanfor viser barnehagetilbodet frå 2005-11. Svingingane for 1-2 åringane i denne perioden følgjer i stor grad talet på fødde. Med kommunen si målsetting om å gje alle plass har Samnanger dei siste åra fått til eit svært brukartilpassa opptak. I 2011 var 83,6 % av alle 1-2 åringane i kommunen i barnehage, og 95,6% av 3-5 åringane.

Samnanger har no tilstrekkeleg med plassar til å ta imot ein ekspansiv vekst i det framtidige barnetalet i kommunen. Utfordringa vil i større grad vera om kommunen får raskt nok bygt ut nye bustadområde for å få den ønska veksten i barnetalet.

God kvalitet og kompetanse hos tilsette

I store delar av landet er det stor mangel på førskulelærarar og mange kommunar må gje dispensasjon frå kompetansekravet i barnehagelova. Samnanger har inntil no vore svært heldig og fått rekruttert kvalifisert personale til dei kommunale barnehagane, og har pedagogar i tråd med lova.

Lokalt mål – Strategiplan for barnehagane

Oppvekst og omsorg har i strategiplanen vidareført dette som Barnehageeininga sin visjon;

Saman om ein god start

I 2011 har eininga hatt særskilt satsing på;

- **LESELØFTET** – felles leseplan for barnehagane og grunnskulen. Barnehagen jobbar systematisk med språkutvikling, språkstimulerande miljø og barna sin språklege kompetanse. Kompetanseopplæring i BRAVO-metoden er gjennomført.
- **VATN-** kreative krefter.- leik med vatn og krefter er vidareført.
- **KROPP, RØRSLE OG HELSE** – Barna i barnehagen har fått varierte erfaringar som stimulerer til fysisk aktivitet og helse. Barnehagane har fokus på eit sunt dagleg kosthald, der dei m.a. lagar sunn mat saman med barna. Dei har dagleg fysisk aktivitet i barnehagen og i nærområdet. Språkutviking skjer også gjennom fysisk aktivitet og motorisk leik.

KULTURELLE AKTIVITETAR

Innan kulturområdet har desse delmåla frå satsingsdråpen *Levekår* vore styrande for aktiviteten i kultureininga;

💧 **Samnanger skal ha tilbod til innbyggjarar i alle livsfasar.**

Det er vedteke i kulturplanen at det skal verte jobba med å få etablert ein fleirbrukshall og nytt framtidsretta folkebibliotek. Andre satsingsområde i planen er;

- turstiar / kulturstiar
- kulturvern
- ulike aldersgrupper; kulturell nistepakke, -skulesekk, -spaserstokk
- vidareutviklar kulturskulen, spesielt for ungdom og nye kunstutrykk

💧 **Alle skal oppleva at dei tilhøyrer eit sosialt og inkluderande fellesskap.**

I kommuneplanen er det er vedteke at dette gjer me;

- Pådrivar til oppretting av grendalag/velforeiningar og ha iet aktivt samarbeid med frivillige lag og organisasjonar.
- Skapar nye felles møteplassar som fremjar samhandling og dialog.

💧 **Samnanger vil styrkja folkehelsa og innbyggjarane sitt mot til å ta vare på seg sjølve og kvarandre.**

Det er vedteke at dette gjer me ;

- Legg til rette for fysisk aktivitet for alle; ”opp av stolen”
- Har fysisk aktivitetstilbod som interesserer og er tilrettelagt spesielt for ungdom.

I tillegg er det under satsingsdråpen *arbeid og næring* eit delmål som går under kulturområdet sitt arbeidsområde;

💧 Samnanger kommune skal legge til rette for bygdeutvikling

- Nyttar potensialet i bygdene
- Arealplane må gje rom for bygdeutvikling i tilknytning til stadbunden næring som reiseliv, småkraftverk, og spesialprodukt knytt til landbruk.

Måloppnåing

- **Kultur for alle – gjennomføring av kulturplanen**

I kulturplanen er fleirbrukshall 1. prioriterte satsingsområde. Det er utarbeidd ein del rapportar og grunnlagsmaterieell for ein slik hall. Kommunestyret har tidlegare vedteke at fleirbrukshallen skal liggja på Bjørkheim og det er sett i gang regulering av området. Planen kan tidlegast verte vedteken ved utgangen av 2012. Kommunen gjennomførte i samarbeid med Hordaland fylkeskommune internasjonal merking av 7 turstiar i Samnanger. Det er inngått partnerskapsavtalar med ei rekkje lag om å vedlikehalda dei rydda stiane. Tiltaket – ”Sjå sjøen” vart vidareført frå 2010 og skog vart rydda langs vegar våren 2011. Plan for både den kulturelle skulesekken og –spaserstokken vart revidert og fleire nye tiltak er gjennomført. I kulturskulen vart det starta eit nytt prosjekt ”oppdrag kreativ” - der kunstnarar vert leigd inn for å undervisa i grunnskulen og få i gang ulike kunstproduksjonar. Fleire prosjekt innan folkehelse vart sett i gang i 2011 ved hjelp av tilskot frå fylket. Kommunen fekk og tilskot frå riksantikvaren for å registrera kulturminne i Samnanger. Tusenårsstaden og kaia på Ytre-Tysse vart endeleg ferdig sommaren 2011. Mange innbyggjarar har dermed fått ein ny felles møteplass.

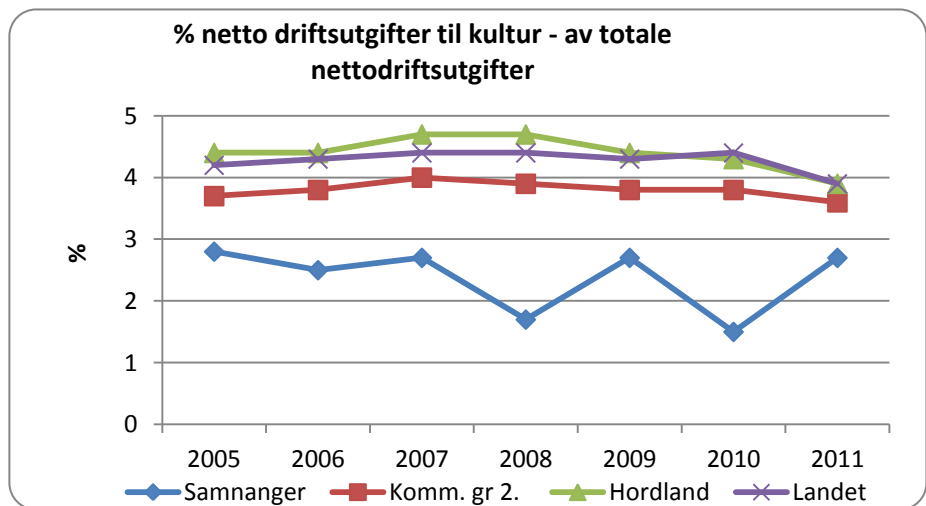
Ressursinnsats – til kulturaktivitetar

I Samnanger er det særleg kultursektoren som framleis har lågast prioritet. Dei andre sektorane sine driftskostnader utgjer større og større del av nettobudsjettet. Kultursektoren fekk hausten 2010 auka opp

kultursjefstillinga til 100% og i 2011 auka kommunen oppatt ramma med kr. 200.000 tilsvarande løyvinga i 2009. Ei rekke tiltak i kulturplanen kunne då verte gjennomført og gje grunnlag for tilskot frå stat og fylke.

I 2011 brukte Samnanger 3,7 millionar på kultursektoren. Dette

utgjorde 2,7% av netto driftsbudsjettet til kommunen, medan gr. 2 ligg omlag 1% høgare. Dersom Samnanger skal nå måla sine i kommuneplan og kulturplan, må kultursektoren få høgare prioritert og tilført meir ressursar.

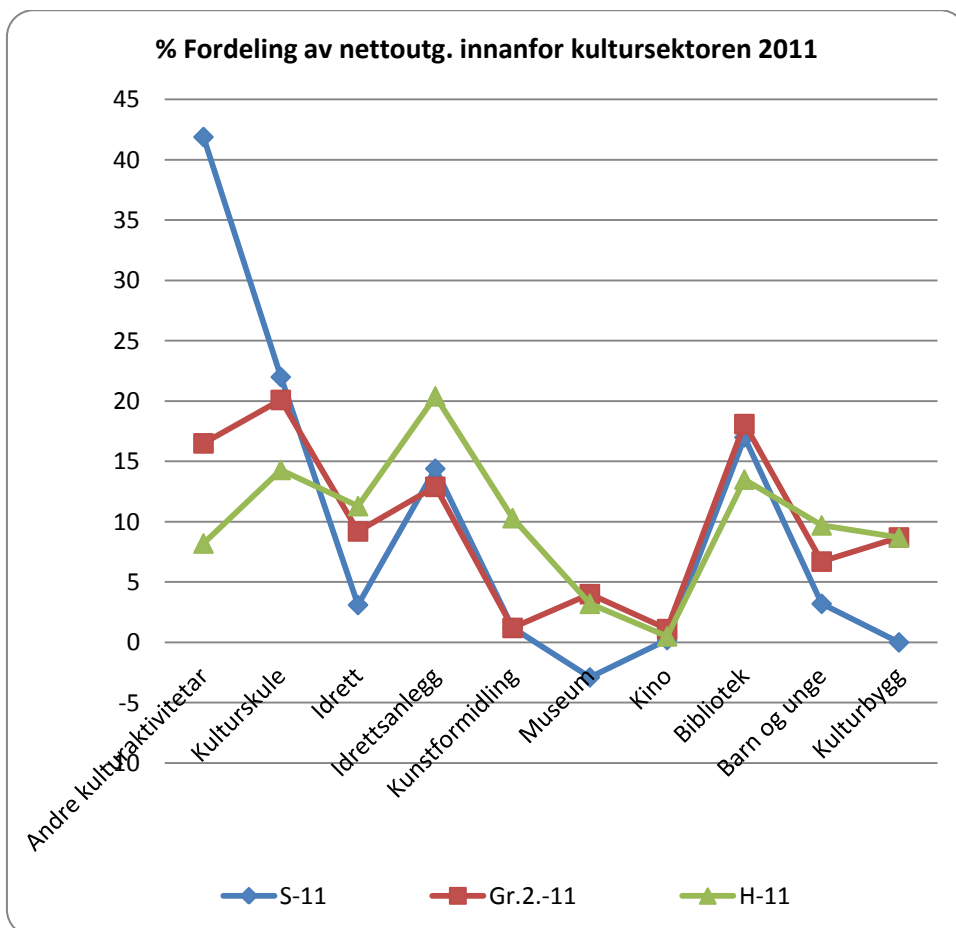
I 2010 var Samnanger ei av kommunen som brukte minst, kr. 690, pr. innbyggjar til kultur. Meir ressursar til sektoren i 2011 auka aktiviteten og eit forbruk på kr. 1.544 pr innbyggjar. Andre

kommunar ligg på rundt kr. 1.800 pr. innbyggjar. Den auka ramma gjorde til at desse midlane kunne verta nytta til eigenandel for å få tilskot. Mange prosjekt kunne derfor koma i gang og kultureininga hadde stor aktivitet gjennom heile 2011. For ein del av prosjekta, spesielt innan folkehelse og bygdeutvikling, bør kommunen vurderer om desse skal verta permanente og oppretta ny stilling i kultureininga.

Satsing på ulike tilbod i kulturektoren 2011

Tabellen under viser prioritering og fordelinga i 2011 på Samnanger sine kulturområda, kommunar i kostragruppe 2 og Hordaland.

Samanlikna med kommunane i gr. 2 brukar Samnanger noko lunde likt til folkebibliotek (17%), kulturskule (22%) og idrettsanlegg (14,4%). Folkebiblioteket vårt har ei ramme på om lag kr. 630.000, kulturskulen kr. 820.000 og idrettsanlegget kr. 540.000. Prosjekta BuLyst, LivOgLyst og småsamfunnsmidlar går under funksjonen andre kulturaktivitetar, og utgjorde nesten halvparten (41,9%) av nettobudsjettet til kulturektoren. Frå eininga vert det forslag om ei ytterleg auke til kultur i økonomiplanen 2013-17. Kommunen må ta stilling til om kulturektoren skal få ei ytterleg permanent auke innanfor dette området eller innanfor dei andre områda, som td. barn og unge.

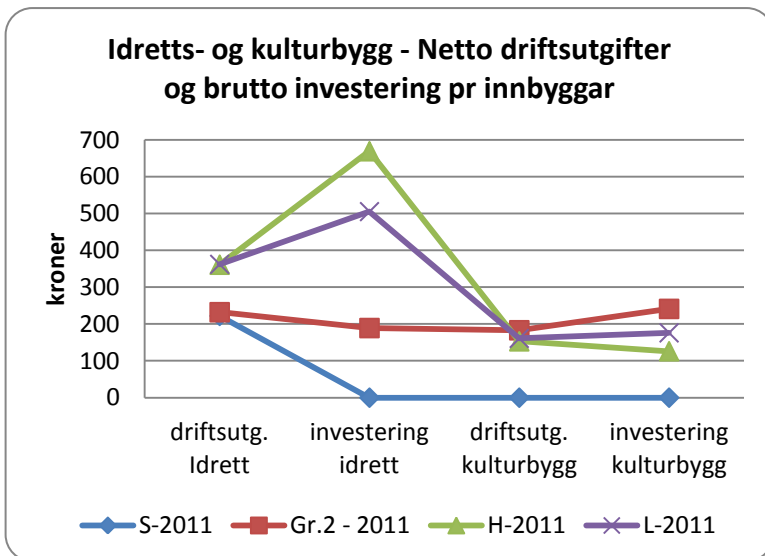
- **Bygdeutvikling – nyttar potensialet i bygdene - kulturbasert næring**

Kommunen sine nettoutgifter til Prosjekta BuLyst, LivOgLyst og småsamfunnsmidlar er på 1.562 millionar. Mange av prosjekta gjekk over tre år og hadde ei 100% prosjektstilling som jobba direkte med desse tiltaka. Stillinga var delvis finansiert med midlar frå næringsfondet. Sjølv om mange av prosjekta vart avslutta ved årsskiftet har det vist seg at dei næringsdrivande treng ei vidare oppfølging og hjelp til nye prosjekt. Dette er det ikkje ressursar til no når prosjektperioden er avslutta, og kultureininga har ikkje personar til å jobba direkte med driftsoppgåver knytt kulturbasert næring og liknande.

- **Folkebibliotek – mål om nytt bibliotek**

Nettoutgiftene pr innbyggjar til folkebiblioteket på kr. 262, noko som er litt over snittet for Hordaland (kr. 238). Kommunane i gr. 2 brukar kr. 327 pr innbyggjar. Biblioteket i Samnanger er ikkje så attraktivt å besøka når berre 1,7 % av innbyggjarane har vore på biblioteket i 2011. I andre kommunar brukar litt over 4% av innbyggjarane biblioteket. Likevel har biblioteket på Tysse høgare utlånsprosent med 6,6 % utlån i media og 4,8 % bøker pr innbyggjar. Andre kommunar ligg på 3,3-3,9. Mykje av utlånet er takka vera ein svært utlånsfokusert biblioteksjef, som sender, fartar rundt i skule og barnehage og leverer på bestilling. Investering i nytt framtidretta bibliotek må koma i økonomiplanen 2013-17 .

- **Idrettsbygg og kommunal kulturbygg – etablera fleirbrukshall**

Samnanger ligg på nivå med gr. 2. i driftsutgifter til idrettsanlegg. I 2011 brukte Samnanger kr. 222 pr innbyggjar til idrettsanlegget, medan det i Hordaland vert brukt om lag 360 kroner. Det er ikkje gjort investering i kommunale idrettsanlegg eller kulturbygg i Samnanger dei siste 12 åra, og bygging av ein fleirbrukshall er ikkje tatt inn i gjeldande økonomiplan.

Investeringsutgiftene til idrettsanlegg i gr. 2 ligg på kr. 189 pr innbyggjar og landsnittet er på kr. 505. I Hordaland er det investert mykje dei siste åra og det er brukt i snitt kr. 669 pr. innbyggjar. Til

kulturbygg investerte gr. 2 om lag 240 kr pr innbyggjar, landet 176 kr og Hordaland 126 kr. Samnanger må i 2012 ta stilling til om det skal investerast i ein framtidig fleirbrukshall, eller om det skal gjerast omprioritering av tiltaka i kulturplanen.

- **Idrett – fysisk aktivitet – folkehelse - ”opp av stolen”**

Netto utgifter innanfor idrett er sterkt redusert frå 2007 til 2011. Samnanger brukte då kr. 263 pr. innbyggjar, medan det no er redusert til kr. 48 pr innbyggjar. I 2011 brukte kommunane i gr. 2 kr. 167, Hordaland kr. 199 og landssnittet kr. 186.

For aldersgruppa 6-18 år vart idretten prioritert med kr. 316 pr. barn og unge, medan gr 2 brukte 723 kr, og landssnittet ligg på kr. 1.185. For kommunale driftstilskot er trenden er at fleire og fleire lag og organisasjonar får tilskot. I Samnanger har talet på frivillige lag som mottok tilskot gått ned. Driftstilskotet Samnanger gjev pr. lag i kommunen ligg i gjennomsnitt på kr. 11.312, medan gr.2 gjev rundt 15.000 og Hordaland rundt 30.000. Fleire

folkehelseprosjekt og stiryddingsprosjekt vart sett i gang i 2011. Aktiviteten har auka, og den

bør stimulerast til at ytterlegare fleire ulike aldersgrupper og folkegrupper deltek.

Utfordringar born og unge

Det er knytt relativt store forventningar til nybygget ved barneskulen. Mange timar er brukt til å planlegga bygget, teikningane er flotte og det blir ein *god stad å både vera og læra*. Elevane våre har gode resultat på nasjonale prøvar i lesing, og me kan strekkja oss for å verta endå betre i rekning. .

Ombygginga av barnehagen i Nordbygda har gått i rekordfart og det er venta at det vert eit svært godt og framtidretta bygg som vil gje ei godt utgangspunkt for ein *god start* for dei minste. Begge prosjekta har stor positiv verdi for både brukarane og tilsette. Dette gjev framtidretta tenester, som skule- og barnehageeigar kan vera stolt over. Samnanger kan no marknadsføra at det er nærast barnehageplass på dagen til alle som søkjer. Me har ein grunnskule med god plass til elevane, gode resultat, godt innelima og utemiljø.

”*Kultur for alle*” – visjonen i kulturplanen er på god veg til å bli realisert. Mange aktivitetar er starta opp ved hjelp av tilskot. Kommunestyret har vedteke å byggja fleirbrukshall, og har i områdeplanen vedteke at den skal liggje på Bjørkheim. Det er og ønskje om eit nytt framtidig bibliotek utan at det er tatt stilling til kor det skal liggja. Den største utfordringa av alle er å få finansiera ein fleirbrukshall og nytt bibliotek i neste økonomiplanperiode. Her må Samnanger vera kreativ og finne gode kombinasjonar av nye tenester og aktivitetar lagt til fleirbrukshallen, for få tilgang til nye tilskotsordningar og mindre kostnadskrevjande driftsformer.